

Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiozem Episcoporum Paderbornensium, Deinde Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westfaliam Antistitum, Tum Res Gestas Aliorum In Eadem Hac Regione Clarorum Virorum, Postremo Pontificum, Imperatorum, Principum &c. Gesta, maxime ea, quae Westfaliam contingunt

[772 - 1227]

Schaten, Nicolas

Nevhvsii, 1693

Liber VI. [1036 - 1084]

urn:nbn:de:hbz:466:1-7760

505

ANNALIUM
PADERBORNENSIIUM
LIBER VI.

B. R O T H O

XI,

B. I M A D U S

XII,

P O P P O

XIII,

EPISCOP. PADERBORNEN.

SSf 2

B.RO-

B. R O T H O

XI,

EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1036.

Benedicti IX Pont. 3.
Conradi II Reg. 13. Imp. 10.
Rothonis Ep. Pad. 1.

Rotho ex
Stabulen-
si Mona-
cho Ab-
bas
Hertzfel-
denſis, ac
deinde
Episco-
pus Pa-
derbor-
nenſis.
*Auctor vi-
tae D. Hey-
meradi.
Everhelmus
in vita B.
Poppon. c. 9.
Boilandus
ad 25. Jan.*

Einwerci in Episcopatu Successor Rotho; quem ab alijs Rothardum, ab alijs Rudolphum, à quibusdam etiam Ruodonem appellatum accepimus. Primum is Monachi vitam professus in Stabulensi Cœnobio, quod per id tempus sub D. Poppone Abbate disciplinâ religiosâ & præstantibus viris celebre fuit. Nam istic Monachum egisse, atq; ex Monasterio tractum Hersfeldiam, eidemque Cœnobio, quod in vicinâ apud nos Hassiâ est, Abbatem fuisse impositum, tradit Auctor vitæ D. Heymeradi: *Rerum, inquit ille, tunc temporis potiebatur Conradus Henrici secundi Imperatoris Pater: & quia discordia gliscebatur inter Arnoldum Abbatem Hersfeldensem & fratres ejus, actum est, ut Arnoldum deponerent, et pie memoriæ Rudolphum de Monasterio, quod dicitur Stabulans, postea Paderbornensem Episcopum, loco ejus subrogarent.* Ex hoc munere Rudolphus seu Rotho præclarum mox specimen prudentiæ & caritatis dedit; nam & Monachos in concordiam reduxit, & restitutâ disciplinâ, omnibus se amabilem præstitit: neque hi aliter exinde Rothonem, quod idem Auctor retulit, quàm religiosissimum Patrem suum venerati sunt. Eadem fere de Rothone memorat Everhelmus Abbas in vita B. Popponis Stabulensis Abbatis. Etenim ex quo Conradus Imperator Popponi moderationem omnium regalium Abbatiarum per Imperium commiserat, multos ille diversis Monasterijs Præsides imposuit, interque hos apud Hersfeldiam Ruodonem, Patherbornensem postea Episcopum, præfecit Abbatem; & postquam Meinwercus excessit è vita, ejusdem Popponis consilio & studio, Conradus Imperator Rothonem

thonem mo-
rum frequen-
ligere Episc-
nes haud pa-
scriptor in li-
inquit, *Con-*
tus deponitur
tis pater et bu-
dem Conradus
hæc quidem
risimile? Al-
Burana; qu-
rem Oppid-
des. Hunc c-
Rothonem
or: ea quip-
fit. Sanè g-
Mauricio B-
pum inter i-
multò testa-
Ecclesiæ ho-
Rotho è fan-
liæ hujus fig-
ex vetusto
ſcentur. C-
litate Saxo-
dedisse Episc-
rum & Bad-
è Saxonici
Igitur
no Mxxxvi
qui anno M
ſe conſtat;
cœlum aſ-
guntino A-
cratum fui-
acceſſit M-
Imperator
dum cum
tatem Vig-
precibus E-
ſcopus, qu-
è veteri Q-

thonem mox ad præfecturam Paderbornensis Ecclesiæ provexit: ut
tum frequens erat ex Abbatibus maturæ ætatis & probatæ virtutis de-
ligere Episcopos. Atque ut hæc certa habemus, ita natalium origi-
nes haud parum controvertuntur in Rothone. Vetus obscurusque
scriptor in libello de institutione Hersfeldensis Ecclesiæ. *Quo tempore*
inquit, *Conradus successerat Henrico Imperatori, Arnoldus Abbas accusa-*
tus deponitur, in ejus locum Rudolphus Abbas instituitur, Italus genere, mi-
tis pater et benevolus, in Dei servitio vigilantissimus: sed paulò post ab eo-
dem Conrado in Episcopum Paderbornensem instituitur. Congruenter

hæc quidem alijs; sed quod Rothonem gente Italum scribat, cui ve-
rissimè? Alij Geldrum fuisse perhibent, ortumque è vetusta familia
Burana; quos inter Bruschijs & Kerschenbrochius. Addunt hanc in-
rem Oppidum Buram, quod est in Batavia familiæ hujus illustris se-
des. Hunc etiam in modum Burani hujus diocesis antiqui Barones
Rothonem suæ familiæ asserunt, sed quæ Geldricæ familiæ sit vetusti-
or: ea quippe stirps, ex qua Geldrica propago in Bataviam propagata
sit. Sanè genealogia Buranorum ab erudito & religiosissimo viro
Mauricio Burano, stirpis hujus postremo, edita Rothonem Episco-
pum inter illustres & sanctos suæ familiæ viros collocat. Quæ res
multò testatior est ex Rothonis sepulchro, quod in choro Cathedralis
Ecclesiæ hodie dum spectatur; in hujus enim inscriptione legitur
Rotho è familia Burana ortus, quemadmodum & gentilitium fami-
liæ hujus signum commonstrat, lapidi insculptum. Sed hæc planius
ex vetusto Epitaphio, quod in funere Rothonis dabimus cogno-
scuntur. Quid verisimilius, quàm Conradum Imperatorem è nobi-
litate Saxonica & clarissimâ hac Buranâ familiâ Paderbornensibus
dedisse Episcopum popularibus gratum; uti Carolus cum Hathuma-
rum & Baduradum, ac postremum etiam D. Henricus Meinwercum
è Saxonici generis nobilitate Episcopum imposuerat.

Igitur Rotho haud multò post obitum Meinverci, eodem an-
no Mxxxvi, subrogatus; falliturque Lambertus Schaffnaburgensis,
qui anno Mxxxv successisse perhibet, quo Meinwercum adhuc vixisse
constat; & Rotho hoc ipso anno Mxxxvi ante festum Virginis in
cælum assumptæ Moguntiæ Conrado Imperatori, & Bardoni Mo-
guntino Archiepiscopo adfuit; ubi verisimile est Episcopum conse-
cratum fuisse à Metropolitano suo. Ibi dum ageret cum Imperatore,
accessit Moguntiam Bruno Herbipolensis Episcopus, & Conradum
Imperatorem, Bardonem Moguntinum Archiepiscopum, & Rothar-
dum cum ceteris Regni Principibus invitavit Herbipolim ad celebri-
tatem Virginis in cælum assumptæ secum peragendam: datum hoc
precibus Brunonis Episcopi, ut invitati venirent. Quippe Bruno Epi-
scopus, quod patre Conrado Carinthiæ Duce, matre verò Saxonici
è veteri Querfurdiorum familia genitus esset, curiam amplamque
habebat

Apud Ma-
derum inter
vetera scri-
pta.

Bruschijs
in Episc. Pa-
derb.

Kerschenb. in
Episc. Pa-
derb.

Burenfi-
um Baro-
num stir-
pe editus.

Littera Bru-
nonis
Wirtz. Epi-
scopi.

Bruschijs
in Episcop.
Herbipol.

Conse-
cratur
Mogun-
tiæ Epi-
scopus.

Herbipo-
li inter est
donatio-
ni bono-
rum fa-
cta a Bru-
none Epi-
scopo isti
Ecclesie.

habebat bonorum possessionem ex paterna hereditate intra diocesi-
sin Paderbornensem, in Sonnenoh haud procul ab Oppido Borch-
anich (nunc Borgentrich.) Quæ ut Caesaris auctoritate Ecclesie
sue Herbipolensi transcriberet, testes Bardonem Archiepiscopum,
& Rothardum Episcopum nostrum expetijt, quibus presentibus, &
donationem probantibus, confectæ sunt tabulæ, quas hoc loco ob
memoriam antiquitatis conjungere visum fuit.

Bruno annuente divina gratia Wirzburgenfis Episcopus. Notum
esse volumus nunc et semper potestati regie, omnique Pontificali dignitati,
pariterque illustribus viris, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, omnibusque
Christi fidelibus, maxime autem Successoribus nostris, quod curiam quandam
in Paderbornensi Episcopatu sitam ex re nomen habentem Sunrike, id est, re-
gnum singulare, quam ex paterna possedimus hereditate, ob æternæ remun-
erationis spem obtulimus Deo, sanctoque martyri ejus Kyliano cum omnibus
appendicijs suis, videlicet ministerialibus, litonibus, mancipiis, agris cultis et
incultis, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, piscationibus, molendi-
nis, silvis, viis et invisiis, exitibus et redditibus, quæ sitis et inquirendis usque in
secula seculorum. Hac verò ex sincera devotione oblatio, et justa traditio no-
stra, quo ordine et tempore facta sit, quia non minus patere volumus, scriptis
approbamus, quod in die natiuitatis sancti Johannis Baptiste, in Ecclesia, com-
pleto sermone ad populum, audiente clero et populo, à prædicta curia propo-
situm deteximus, sed effectui mancipare usque in diem assumptionis sanctæ
Mariæ Virginis induciavimus, ut si forte quis per compositas rationes vo-
luntati et deliberationi nostræ contradicere vellet, se tum præsentie nostræ ex-
hiberet: super qua re accepto consilio ex prudentia fidelium nostrorum de-
crevimus annuatim, dum viveremus, confratribus nostris in festo beati pa-
troni nostri martyris Kyliani, sex Salmones, et in festo S. Andreæ apostoli ad
vestituram eorum quinquaginta marcas argenti procurare ex prædictis præ-
dictæ curie utilitatibus, et de cæteris nondum expositis, nec in hac pagina expo-
nendis, quia in duabus tabulis æreis concatenatis in capella Sunrike, locatis
litteris legilibus insculptis semper quantitas reperitur. De exitibus et rediti-
bus, de cultis et incultis, et de singulis supra nominatis, quæ Sacerdoti, qui ei-
dem præsit capello Deo suisque serviendo, quæve nobis iustitia, seu summo
villico nostro debeatur, reperiuntur. Et attinentes proprietati nostræ mi-
nisterialium jure in iisdem tabulis suis nominibus, ne illorum posteritas à suo
jure possit alienari. Illi quoque suis nominibus de utroque sexu, qui duos fun-
dos cæræ quolibet anno persolvant, et de cætero ab omni exactione tam privata
quàm communi liberi quamdiu vivant existant. Item litonum iustitia, prout
exigit utilitas et necessitas de singulis singula, ut sint in memoria à generatione
in generationem. Præterea talem obtinere iustitiam Litones non uxoratos
statuimus, ut uno anno duobus solidis levis monete servitium suum redimant
vel serviant, et altero anno non serviant nec servitium redimant, sed indigen-
tia et utilitati suæ consulant; femineo autem sexui redemptionem XII levisium

nummorum

nummorum
ut singulis an-
nemant, et
exquirant et
bis familiaribus
stra. Cui enim
chere legitim
bus utrisque
libertate sua
præordinatis
didit et sollicit
ter Episcopa
in festo S. M
at, ibique triu
neat. et villic
copia servian
lis eos convi
dari jubeat,
usque ad infu
tempore mess
liter II polea
jura et instit
rebus eidem
vendum ex
gnos satis,
persolvat.
quoquo annu
panem unum
cerevisia, tr
cervino, cul
us duas man
omnibus ex
ant æquum
na Ecclesia
de sita sunt,
stri præmed
sue nostræ t
terminus,
bat, Dom
scopum Bar
tima Ecclesi
ad celebrat
quod et adin

nummorum statuimus. Ministerialibus verò nostris hoc officium injungimus, ut singulis annis tantum III ex eis in tempore messis ad prædictam curiam veniant, et villico consulant, ut una cum illo de redditibus universis debitum exquirant et suscipiant. Quorum unum nomine Richboldum præ ceteris nobis familiarem transtulimus in consortium et jus ministerialium Ecclesiæ nostræ. Cui cum femina quædam libera, et liberis orta parentibus, nomine Richere legitime nupsisset, mansos duos in Natefingan cum omnibus attinentibus utrisque in beneficium concessimus. Insuper quod et illa arbitrata fuit, ut libertate sua et eodem beneficio cum posteritate sua potiretur. Hys itaque præordinatis, circa quæ plurimum regni celestis desiderium studiosos nos reddidit et sollicitos, statuimus, ut post exitum vitæ nostræ fidelis in Domino frater Episcopalis dignitatis in Ecclesia Wirceburgensi Successor quolibet anno in festo S. Michaelis cum duobus canonicis suis et X militibus Sunrich veniat, ibique tribus septimanis, et ultra ad placitum quaque pertractando permaneat. et villicus ei cum subditis villicis de omnibus Vorcverken cum multa copia serviat, convocatisque ministerialibus, et tota familia in die S. Michaelis eos convivio participare faciat, et adductis secum canonicis II poledros dari jubeat, sicque quolibet anno incipiens à summis et prioribus Ecclesiæ suæ usque ad infimos eandem gratiam impendat. Ministerialibus autem, qui tempore messis cum villico exploratores totius redditus et debiti extiterint, similiter II poledros dari jubeat. In præmemoratis quoque tabulis æreis legendo jura et instituta nostra prævideat, et de CCCVIII mansis, et de quàm plurimis rebus eidem curiæ attinentibus universum debitum eodem tempore persolvendum exquirat, cujus summa CC III marcae sunt. Inde VI Salmones magnos satis, et quinquaginta marcas prænotato tempore dominis et fratribus persolvat. Inde quoque XII pauperibus gratia et misericordia indigentibus quoquo anno in XL et qualibet die cuique illorum pro remedio animæ nostræ panem unum similaceum sufficientem magnitudine, tres batarios valentis cerevisia, tria allecia, et in parasceve V ulnas linei panni, cingulum ex coreo cervino, cultellum et vaginam, calceos II ex coreo hircino procurabit, amplius duas marcas argenti, quas venerabili fratri nostro Rodhardo Episcopo, et omnibus ex divina gratia præfuturis Paderburn Ecclesiæ Episcopis dandas, aut equum tantum valentem disposuimus, eo videlicet tenore, ut omnia bona Ecclesiæ nostræ, quæ longe nimis à tuitione nostrâ remota, eis verò commoda sita sunt, tueantur. Postquam autem hæc omnia ex attentissimi cordis nostri præmeditatione fuerant contexta, communicato concanonicorum Ecclesiæ nostræ tam juniorum, quàm seniorum consilio, quia indictus à nobis terminus, dies videlicet assumptionis sanctæ Mariæ Virginis jam instabat, Dominum nostrum serenissimum Imperatorem Conradum, Archiepiscopum Bardonei confratrem nostrum, Rodhardum Paderburn in Moguntina Ecclesia convenimus, et eos multa supplicatione ad hoc induximus, quod ad celebranda prædicta diei solempnia venturos se Wirceburg promiserunt, quod et adimpletum est. Ipsa verò die assumptionis sanctæ Mariæ nobis mis-

sam

sam celebrantibus, finito sermone ad populum, sub testimonio et presentia Christi et predictorum Principum, scilicet Imperatoris Cunradi, Bardonis Archiepiscopi, et totius Ecclesie vota nostra Deo sanctoque Kyliano in oblatione sepius denominata nulla hominum contradictione persolvimus, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum, et jam dictorum Episcoporum, nostroque banno, et omnium animarum Deo consecratarum confirmavimus. Ita ut quicumque cujuscunque conditionis, et potestatis homo curiam Surrinke, qua oblatio nostra est, ab usu Ecclesie alienare vel presumpserit, vel jura et instituta nostra, qualia continet presens pagina et tabula erea aliquo modo immutaverit, perpetui anathematis vinculo obligatus, eterna dampnationi cum Judatraditore subiaceat. Quare fratribus nostris tam presentibus quam futuris per virtutem obedientie injungimus, ut si quis tam temerarie, tam irrationabiliter agere presumpserit, ut oblationem nostram a domo Dei alienet, in illum datam excommunicationem auctoritati apostolica significent, et ut auctoritate apostolica rursus anathemate feriatur, elaborent. Volentes hujus itaque irreprehensibilis ordinationis nostre firmitatem inconcussam semper permanere, quid qualiter actum sit tabulis ereis jam sepe dictis annotavimus, presentis chirographi pagina seriatim inscripsimus, et sigillo nostro per presenti attestationi plumbeam impressionem confirmavimus, ut sit memoriale a generatione in generationem. Confratrem etiam nostrum R. Paderbrunnensem Episcopum, virum per omnia probabilem, huic actioni nostre in presenti pagina subscriptionis sue attestatione, et sigilli sui impressione testimonium perhibere rogavimus, ut ejus quoque sanctitatis confirmet auctoritas, quod sue et nostre Ecclesie contulimus. Ego Rodhardus Dei gratia Paderbrunn. Episcopus presentis pagine actioni per omnia rationabiliter stabilita tam subscriptionis attestatione, quam sigilli nostri impressione testimonium fidele perhibeo, banno Episcopalis auctoritatis, qua fungor, confirmo, ne hae firmitas ab aliquo temere violetur, nisi ejus transgressio anathemate puniatur. Acta sunt autem haec anno Dominicae Incarnationis MXXXVI, Indict. IV. Die vero sanctae assumptionis Virginis Mariae.

Celebris olim locus in fertili & frumentario solo; verum ob temporum injurias nihil praeter rudera & vestigia templi aspicias, incolis ad vicinum Oppidum Borgentrichium demigrantibus: omnia dehinc, qua transactione aut commutatione incertum, Episcopis Paderbornensibus celsere. Adeo vetustate cuncta abolentur, ut nec in tabulis aeneis, ad quas Bruno Episcopus appellat, monumentum posteritatis supersit amplius.

Nondum Germaniam exierat Imperator, cum Heithanricus, Werthinensis ad Ruram Abbas, in Monasterio D. Ludgeri, graves querelas detulit ad Imperatorem adversus Advocatum suum Hermannum Comitem, virum inter Westfalos potentem, quod is multis injurijs tam se quam familiam Monasterij sui divexarat; jam enim infectum hoc hominum genus sacris bonis inhiare, & deprædari

dari coep
scriptum
jussit esse

Ind
compara
scopo, ite
tota Lon
bellante,
tem per a
responde
legibus sa
habitisqu
tis comit
Heribert
lensis, C
factum, t
vere in C
Mediola
pus Sacri
gladio C
trua & f
Caesar ob
presenti
adijt. Et
ingressus
ægre Ge

Ec
Gosmar
dignum
Mersæu
ctus, se l

H
filio Reg

dari coepit. Adversus hunc Imperator vi Idus Octobris acre re-
scriptum dedit in Tuilide, certoque agrorum stipendio Advocatum
iussit esse contentum.

Annus Christi 1037.

Benedicti IX Pont. 4.

Conradi II Reg. 14. Imper. 11.

Rothonis Ep. Pad. 2.

Inde pacatâ Germaniâ, ceterisque ad Italicam expeditionem
comparatis, sub exitum anni, comitante Brunone Herbipolensi Epi-
scopo, iter ingressus, Veronæ Natalem Christi celebrat. Jam enim
tota Lombardia servili bello ardebat, plebe adversus Dominos re-
bellante, quærenteque, nec leges, nec jura, nec ministrorum æquita-
tem per absentiam Imperatoris valere amplius. Quibus compertis
respondet Imperator: Bene habet, *Italia leges esurit, quam Deo favente
legibus satiabo.* Quare singulas Lombardiæ urbes obeundo ingressus,
habitisque severissimis in factiosos quæstionibus, Papiæ totius gen-
tis comitia indixit; ex quibus animadversum in reos; quos inter
Heribertus Mediolanensis Archiepiscopus, & tres Episcopi, Vercel-
lensis, Cremonensis ac Placentinus damnati proscriptique. Quod
factum, teste Wippone, nec Henricus filius Rex, nec multi alij proba-
vere in Cæsare, supremum sibi iudicium vendicante in Episcopos.
Mediolanum cum obsideret Cæsar, & Bruno Herbipolensis Episco-
pus Sacrificium missæ perageret, obtulit se illi S. Ambrosius, stricto
gladio Cæsari & Germanis exitum minitando. Mox horrenda toni-
trua & fulmina è cælo missa exanimavere castra. Quibus territus
Cæsar obsidionem solvit, & Parmam in hiberna concessit, non sine
præsenti vitæ periculo, quod ex civium tumultu per Natalitia festa
adiit. Et quis Imperator Italianam seditionibus unquam vacuum tutò
ingressus: quod Italorum ingenia tam prona ad rebellionem, quàm
ægre Germanorum imperia accepere.

Eo anno ex Saxonis Episcopis mors v idus Aprilis subtraxit
Gosmarum xvi Osnabrugensem præfulem, virum Cæsari carum,
dignum ea ætate Episcopi munere. Successor ei datus Elvericus, quem
Mersæus refert Cæsarem in Italiam consecutum, fortè ut à clero ele-
ctus, se Imperatori sisteret confirmandum.

Annus Christi 1038.

Benedicti IX Pont. 5.

Conradi Regis 15. Imper. 12.

Rothonis Ep. Pad. 3.

Hærebat per hæc Imperator in Italia cum Imperatrice, Henrico
filio Rege, & exercitu; castigatisq; Lombardiæ rebellibus, per Apen-

T t t

ninum

Wippo

Presb.

Sigebertus.

Herm.

contr.

Sigon. lib. 2.

Orsberg.

Lombar-

dix inte-

stina bel-

la com-

ponit

Contradus

absterret.

S. Ambro-

fius à Me-

diolanen-

si obsidi-

one Con-

radum

absterret.

Obitus

Goslinari

Osnab-

brug. Ep.

Errorem

in Chron.

Osnabrug.

Wippo
presbyr.
Sigebertus.
Otto Frising.
Conradus
Burgun-
diae Re-
gnum
Henrico
filio con-
signat.
Privilegia
Bremen-
sis
Ecclesie.

Godehar-
di Hilde-
sien-
sis
Episcopi
sanctitas
& mors.

ninum in Apuliam movit, Imperatrice Roma interea pietatis causâ digrediente. Ac postquam Troja, Beneventum, Capua, ceteræque urbes lustrata, optimis singulas firmavit legibus; & cum per anni calores grassantemq: luem exercitus absumeretur (quo malo quoque Chunechundis Regina, Henrici Regis conjunx extincta) Imperator reditum in Germaniam maturavit. Refecto in Bojaria exercitu, sub Autumnum Burgundiam ingressus, Regnum illud ex comitijs Henrico filio transcripsit, proceresque dicto Sacramento in fidem adexit. Subinde 4 Idus Decembris in Neresstein, rogatu Gisela Imperatricis, & Henrici filij Burgundionum Regis, Beccelino Hamburgensi Archiepiscopo, quem in omnibus sibi fidum dilaudat Imperator, jus mercatus & telonij in pago Elangoa, & Stada, consignatis tabulis dedit; idque ob venerationem S. Viti martyris, cui Ecclesiam, & Sanctimonialium Virginum Collegium consecratum refert.

Illustris hic annus excessu D. Godehardi Hildeshemensis Episcopi, IV Nonas Maji emigrantis ad cœlitum numerum, quem Meinwercus sibi per omnem ejus vitam familiarissimum habuit, eoque mors Meinwerci, ut supra diximus, illi cœlitus denunciata est. Meinwercum Godehardus a transitu mox Beatum pronunciavit. Godehardum vero, quod in vita & a morte multis miraculis clarum, ac sidus Saxoniae dederit Deus, Pontifex dehinc Innocentius II in Rhemeni synodo solemniter anno MCCCXIII in Divorum numerum retulit. Ita vero Hildesimensis Ecclesia per id tempus Bernwardum & Godehardum in Episcopatu sibi succedentes sanctissimos Episcopos habuit; quando & D. Bernwardum Coelestinus Pontifex sanctitate vitæ & miraculis non minus clarum anno MCCCIV Divorum factis adscripsit. Vita utriusque S. Episcopi, præter ea, quæ annalibus nostris inspersimus, diligenter conscripta est à suis auctoribus, & à Christophoro Brovvero illustrata commentarijs, interq; sidera illustrium & sanctorum virorum una cum Meinwerci Episcopi nostri vita, magno Saxoniae & Christianae Reipub. bono, vulgata legitur.

Sub initium hujus anni, quem hic narrando sequimur, Rotho Episcopus noster pro sollicitudine eorum, quæ Meinwercus Episcopus constituerat, Abdinghoviani quoque Cœnobij jura, & bona pontificali auctoritate stabilivit; quam in rem hic ipsas Rothonis literas sistimus.

In nomine sanctæ, et individue Trinitatis. Rotho Dei gratia Patherbrunnensis Ecclesie Episcopus. Pastoralis officii cura nos ammonet de subditorum quiete et salute sollicitè cogitare, et Ecclesiarum commissarum profectui, augmento honestatis, prospectu utilitatis sollertes invigilare. Unde omnium fidelium nostrorum, tam presentium quam et futurorum, noverit universitas, qualiter Dominus Meinwercus, venerabilis hujus sanctæ Sedis Episcopus, predecessor meus, se suaq, omnia divino servitio pro eternitatis amore man-

cipare

cipare gau-
tate, consili-
suburbio ci-
ginis, sancti
crans, et frui
in dotem et
unde sua in-
sit. Cuius la-
mentum, et
canonice co-
tis, mansis-
galiter per-
cundum D.
ritate ipsius
turam in ho-
amin posse
manus et o-
servientes
usui et hon-
orationibus
nis personarum
anathema
Ecclesiæ
Dei Patris
beata Ma-
omnium S.
infutura. s.
hujus sancti
minus sua
vinculis ab-
pro eterna
et protectio-
mationis
Bezelin,
Canonici
mites, He-
Guntheri,
Bennic, W-
Eila, Du-
plures. D.
Domini.
regnante
XII, Epi-

cipare gaudens, inter multimoda pia devotionis et intentionis opera auctori-
tate, consilio, auxilio gloriosissimi Imperatoris Henrici secundi, monasterium in
suburbio civitatis hujus construxit, quod in honore beatæ Mariæ perpetuæ Vir-
ginis, sanctorumque Apostolorum Petri et Pauli, et omnium Sanctorum conse-
crans, et fratres sub beati Benedicti regula Domino famulantes in eo coadunans,
in dotem et mundiburdum ipsius bona, quæ hereditario jure possederat, vel ali-
unde sua instantia legitime obtinuerat, solemniter tradidit, delegavit, conce-
sit. Cujus laudabile studium ut numero et merito omni tempore habeat aug-
mentum, et Ecclesiasticæ defensionis firmamentum, omnia eidem Monasterio
canonicè collata et firmata in thesauro, ornatu, Ecclesiis, bannis, decimis, cur-
tis, mansis, arvis, ædificiis, mancipiis utriusque sexus, cum omnibus adhuc le-
galiter pertinentibus, mobilibus et immobilibus, licentiam quoque liberam se-
cundum Dei timorem eligendi Abbatem tam regulari quàm Episcopali aucto-
ritate ipsius Monasterii fratribus concessam, animarumque curam, et sepul-
turam in hominibus duntaxat ad ipsum monasterium pertinentibus, siue eti-
am in possessione ejus degentibus nostra pontificali auctoritate et banno confir-
mamus et corroboramus, quatenus fratres inibi sub regulari norma Domino
servientes, omnium hominum exactione et invasione remota, communi hæc
usui et honori profutura possideant, et nostri nostrorumque Successorum in
orationibus suis memores existant. Cujuscunque ergo conditionis vel religio-
nis persona, quolibet modo et ingenio hæc violare vel annullare præsumperit,
anathema sit, et cum suis fautoribus, auctoribus, sequacibus à liminibus sanctæ
Ecclesiæ tanquam Sacrilegus invasor et destructor segregatus, omnipotentis
Dei Patris scilicet et filii et Spiritus sancti iram et offensam contra se sentiat, et
beatæ Mariæ perpetuæ Virginis, sanctorumque Apostolorum Petri et Pauli, et
omnium Sanctorum, quorum præsumit confundere Ecclesiæ, in hac vita et
in futura, si non velociter resipuerit, furorem reperiatur. Omnes autem decreti
hujus fautores, et præfati Monasterii defensores et tutores Omnipotens Do-
minus sua gratia benedicat, et meritis omnium Sanctorum, et peccatorum
vinculis absolutos ad æterna gaudia perducatur. Cunctis etiam in eodem loco
pro æterna beatitudinis desiderio militantibus veniat à Deo pater salus
et protectio, et laborum suorum æterna remuneratio. Hujus confir-
mationis testes sunt Hosatus Prepositus, Dodico Decanus, Uffo,
Bezelin, Heriman, Werinza, Tamma et ceteri fratres omnes tam
Canonici quàm Monachi nostræ sedis. Laici verò Heinrich, Erp. Co-
mites, Heriman tribunus, Bernard, Hinold, Heriman, Sibrath, Hiddi,
Guntheri, Thiathard, Ekkibard, Ezelin, Atalbrath, Hoika, Hemaka, Azobo,
Bennic, Wicil, Harbaltère, Widier, Tadeka, Horika, Ecelin, Hillin, Georad,
Eila, Dudi, Eppo, Thiederic, Haald et frater ejus Gerald, Weimaa et alii
plures. Data Patherbrun VIII Idus Januarij, in sancta die Epiphaniæ
Domini. Anno ab Incarnatione ejus MXXXVII. Indictione * VII. *a vi.
regnante Conrado Romanorum Imperatore regni ejus XV, Imperii verò
XII, Episcopatus autem nostri III.

Annus Christi 1039.

Benedicti IX Pont. 6.

Conradi II Reg. 16. Imp. 13. & ultimus.

Henrici III Reg. 1.

Rothonis Ep. Pad. 4.

Wippo
presbyt.
Sigebertus.
Lambertus
Schaf.
Hermannus
contract.
Otto Frising.
Beka in
Epis.
Ultraject.
Chron. M.
Belgii.
Conradi
morbis
& mors.

Posthac Conradus Imperator ultimum imperij vitæque annum ingressus Basilea in Franconiam Orientalem descendit; atque inde in Saxoniam profectus, statum utriusque Reipublicæ optimis legibus judicijsque composuit. Paschate apud Saxones celebrato, ex Westfalia per vernalis anni tempus discessit in Frisiam, ut Wippo presbyter refert (nam Hollandiæ nomen scriptoribus ejus sæculi nondum usitatum reperio) ubi dum festum Pentecostes cum Imperatrice & filio Rege perageret, & coronatus ad mensam procederet, cœpit invaletudinis dolore affligi; quo in præsens dissimulato, cum altero die morbus ingravesceret, iussit Imperatricem filiumque Regem à cubiculo exire, vocatisque Episcopis, petijt Eucharistiæ Sacramento refici. Id postquam cum crucis effigie & Sanctorum reliquijs est illatum cubiculo, facta peccatorum confessione multis cum lacrymis, acceptoque corpore Christi, ad supremam se composuit; nec multum inde superstes, post salutaria monita ad Imperatricem & Regem filium, inter preces & gemitus pridie Nonas Julij excessit à vita. Viscera Ultrajecti ante aram principem condita: Corpus Imperatorio cultu compositum, primum Coloniam, deinde Moguntiam & Wormatiam, ac demum Spiram est deportatum ad tumulum. Funus per omnes vias deduxit Henricus filius Rex: & quoties ex itinere illatum in Ecclesiam aliquam, humeros feretro portando supposuit, insigni in patrem pietate. Nec minori totius Imperij luctu desideratus Conradus, quod post Carolum & Ottonem M. non facile Imperator, qui tranquillius & fecilius Imperium, debellatis circum hostibus, pietate, religione, & bellica fortitudine administravit ampliavitque.

Ejus laus. Lessus ejus cum magno præconio vulgatus, in quo inter cetera hæc legas.

Regum sanguine genitus, omnes præcessit penitus:

Gloriosus in persona, pulcher fuit sua sub corona:

Sceptrum, regnum, imperium, nulli erat plus congruum.

Postquam replevit Franciam per pacis abundantiam,

Mitigavit Alemannos, et omnes regni Tyrannos,

Saxonibus et Noricis imposuit frena legis,

Vidit sua magnalia probabilis Italia,

Bellum intulit Paganis, ne nocerent Christianis.

Non defendit eos palus, nulla fuit in aquis salus.

Bene coercerat Sclavos, barbaros, et omnes pravos.

Vel

Vel eo etiam hoc loco à nobis commemorandus, quòd post Carolum M. & S. Henricum nullus Regum & Imperatorum Ecclesiam Paderbornensem majori liberalitate dotatam auxerit, quàm Conradus Salicus Imperator. Ut non immerito tertius hujus Episcopatus conditor haberi possit: quemadmodum hæc ex ijs, quæ in Meinwerco diximus, satis constare poterunt.

In hoc itinere, cùm funus secundum Rheni ripam duceretur Moguntiam, Henricus Rex præclaro diplomate Brunoni Mindenensi Episcopo Andernaci omnia jura & privilegia confirmavit. Id quia Henricus III privilegia Ecclesiæ Mindensis confirmat.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia Rex. Omnium fidelium nostrorum tam presentium quam futurorum cognoscat industria, qualiter Bruno Episcopus sanctæ Minden Ecclesiæ in honore sancti Petri principis Apostolorum, et sancti Gorgonii constructæ, in nostram attulit presentiam piissimorum antecessorum nostrorum Regum vel Imperatorum scripta, in quibus continebantur, qualiter ipsius præfate Ecclesiæ res cum omnibus in ipsis rebus consistentibus sub illorum receperunt Mundiburdio ac defensione, precatusque est Serenitatem nostram, ut hoc ipsum à nostræ regalis potestatis consensu fieri non recusavimus. Nos autem ob amorem Dei nostræque animæ remedium, nec non pro regnorum stabilitate, prædecessorum nostrorum mores sequentes, et ejus benignitati assentientes, ita fieri decrevimus. Præcipientes ergo ut nullus iudex publicus, vel quislibet ex judiciaria potestate, in Ecclesias, aut loca, vel agros, seu reliquas possessiones jam dictæ Ecclesiæ, quas nunc infra ditionem regni nostri legibus possidet, vel quæ deinceps in jura ejus divina pietas voluerit augeri, ad causas audiendas vel freda exigenda, mansiones vel paradas faciendas, aut fidejussores tollendos, aut homines ipsius Ecclesiæ, francos liberos et Ecclesiasticos litones, maalmann vel servos cujuslibet conditionis, seu colonos contra rationem distringendos, nec ullas redibitiones vel illicitas occasiones requirendas ullo unquam tempore ingredi audeat, aut bannum, sive heribannum, seu ea quæ supra memorata sunt, ab illis penitus exigere præsumat; hominibus quoque famulatum ejusdem Ecclesiæ facientibus prædictum Mundiburdium constituimus, ut etiam coram nulla judiciaria potestate examinentur, nisi coram Episcopo, et advocatis ejus, quos ejusdem loci Episcopus elegerit. Insuper etiam bannum nostrum, et monetam teloniumque sive macellum publicum ibi construere licere, et quidquid ad nostram potestatem pertinere videbatur, eidem Ecclesiæ donavimus. Quidquid vero fufius exinde sperare potuerit, pro æterna remuneratione dictæ Ecclesiæ ad stipendia pauperum et luminaria continuanda concessimus. Et per se Episcopus cum omnibus rebus suis nostro fideliter pareat imperio, et sub nostra constet defensione, uti cætera regnorum nostrorum Ecclesiæ, et Episcopi, quatenus ipsum fratresque ejusdem loci pro nobis dominum melius et jugiter orare delectet. Concessimus quoque eisdem fratribus licentiam eligendi inter se pastorem dignum et idoneum, salvo tamen Regis sive

Vel

frue Imperatoris consensu. Et ut hoc nostri Mundiburdii et concessionis præceptum firmiter magisque inconcussum cunctis credatur, hanc chartam inscribi iussimus, sigilloque nostro signatam manu propria subtus firmavimus.

Signum Domni Heinrichi tertii Regis invictissimi.

Theodoricus Cancellarius vice Bardonis Archicappellani recognovit. Data x Calend. Julii Anno Dominica Incarnationis MXXXIX Indictione VII, Anno autem Domni Heinrichi tertii ordinationis XI, regnantis autem primo, actum Aternacho feliciter Amen.

Succedit
patri in
Imperio
Sigebertus.
Ursberg.
Herman.
contract.
Marian.
Scot.
Lambertus
Schaf.
Otto Frising.
lib. 6.
c. 32.

Conrado Patri successit in Imperio Henricus filius, jam antè Rex appellatus, & Principum suffragiis Imperator acceptus, cognomento Niger, Regum eo nomine III, Imperatorum II, religione, moderatione Imperii, rerum gestarum gloria, ut Otto Frisingensis tradit, Patris virtutes supergressus: major etiam futurus, si, ut pater, scriptorem nactus fuisset. Hoc Imperatore gloriantur prisca scriptores Imperium ad Caroli M. stirpem rediisse, quod Gisela Imperatrice sit natus; in quam rem hi versus circumlati olim.

Quando post decimam memoratur linea quarta,
De Carolo Magno processit Gisela prudens.

Iustis parenti persolutis, Spiræ Henricus Imperator Regnum pacatum, nemine obtinente, adiit. Lustratâque superiore Germania, in Saxoniam discessit, more Patris & superiorum Cæsarum, quod apud eam gentem magna Imperij maiestas, metusque non levis esset, ne Saxones per affectationem Imperij, quod Conradus Pater primum à Saxonica familiâ in Franconicam transtulerat, sub Principe filio publica turbarent. Hæc ut Henricus anteverteret, in Saxoniam maturavit, & per Autumnum Goslarie Episcoporum ac procerum Conventum habuit; ad quem inter Abbates accessit Truthmarus Corbeiensium Abbas & duo ab Henrico Rege magnifica diplomata obtinuit, quorum primo Corbeiensibus firmat omnia jura ac privilegia, quæ à Ludovico pio ceterisque Imperatoribus data sunt, cum primisque Ecclesiam in Eresburg, & Abbatiolam in Meppia ad Amasis flumen.

Confirmat privilegia Corbeiensia.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia Rex. Si petitiones Servorum Dei iustas et rationabiles ad effectum perduxerimus, et ad hanc vitam feliciter transigendam et ad perpetuam felicitatem promerendam procul dubio nobis profuturum speramus. Quapropter notum esse volumus, quoniam venerabilis Abbas Truchtmarus adiit Excellentiam nostram suppliciter orans, ut nostra munificentia prospiceremus monasteriis sibi commissis, quorum unum est nova Corbeia nuncupatum, ubi et ille regulari constitutione abbas extitit, et alterum est Sanctimonialium Herisfordi dictum, et propriæ Abbatisse, cuius nomen Godesdiu, subiectum; sed juxta consuetudinem, qua ancillarum Dei congregat.

congregat
Abbati
in cunctis
possent, ip
stram rec
ambo hæc
gno Mon
Corbeia, l
nialium in
totius gen
juris sui, q
pertinenti
Saxonia d
stas, præsa
autem M
cum subje
Hreni cum
rumque r
vicissim p
ra, in conj
Ecclesias
da, quæ sol
pi circatio
capitulis
volens car
tudinem e
juxta petu
descripto,
et Episcop
eis suffici
nostro HL
agentibus
narios x
ini, pulli
panos c x
utrum hæ
habere. N
tis suæ d
loco conce
semper te
mus. Et
sigilli nos

congregationibus procurari solent, præpositi ex Ecclesiastico ordine, jam dicto Abbati commendavimus, ut tam in disciplina Abbatissa loci iudetur, quam in cunctis negotiis, quæ famula Christi pro sexu et professione sua exequi non possent, ipsarum provisor et patronus existeret. Is ergo petiit Celsitudinem nostram recordari, quod pia memoria antecessor noster HLudovicus Imperator ambo hæc monasteria construi iussit, ad normam videlicet præcipuorum in regno Monasteriorum, novam Corbeiam in Saxonia ad similitudinem antiquæ Corbeia, Herivordense verò Cœnobium ad exemplum Monasterii Sanctimonialium in Sueffionensi civitate constructum; et ut in eleemosynam suam, ac totius generis sui institutionem earundem perfectio compleretur, Abbatiam juris sui, quæ vocatur Meppia, cum decimis et possessionibus suis, aliisque ad eam pertinentibus: et Ecclesiam Eresburo, quam Karolus Imperator construxit in Saxonia decimis ditavit circumquaque habitantium per duas Saxonicas rivas, præfatus HLudovicus ad novam tradidit Corbeiam. Ad Herisfurtensis autem Monasterii adjuvmentum dedit in Episcopatu Osnabrugensi Bugmithi cum subjectis sibi Ecclesiis; in Parochia verò Mimigernafordensi Ecclesiam Hreni cum his, quæ ad eam pertinent Ecclesiis, ita sane ut decimarum aliorumque reddituum proventus omnes præfatis cederent Monasteriis, et ab his vicissim procurarentur subjectæ plebes in baptismo, in Eucharistia, in sepultura, in confessione peccatorum audienda, et presbyteri, qui principales ex his Ecclesias tenerent, Archipresbyterorum officio fungerentur ad omnia facienda, quæ solent fieri ab Archipresbyteris Episcoporum. Cum autem ipsi Episcopi circationes suas ibi agere deberent, ad eorum mansionaticam daretur, quod in capitulis Antecessorum nostrorum præscriptum habetur. Ille igitur rata esse volens cetera omnia, tantum expensas ad ministerium Episcopi propter agilitudinem et senectutem ejus, qui tunc fuit, Gauzberti augere debuit. Quod juxta petitionem primi ejusdem loci Abbatis Warini ita moderari placuit, ut descripto, quantum satis sit ad servitium Episcopi, hoc nullo modo subtrahatur, et Episcopus vicissim ampliora non querat, nec cum pluribus veniat, quam ut eis sufficere possint. In quibus satis esse consensit Episcopus coram antecessore nostro HLudovico, et Archiepiscopo HRabano, cæterisque cum eo in synodo agentibus, id est, ut dentur ad singulas Ecclesias porci IIII valentes singuli denarios XII, aut VIII: arietes tantundem valentes: porcelli quatuor, auctæ III, pulli VIII, situla XX de medone, de mellita cervisia XX. de non mellita LX. panes CXX. de avena modii C. manipuli DC. sitque in potestate Episcopi, utrum hæc per singulas Ecclesias ad unum mansionaticum, an ad duo velit habere. Ne autem in summa debiti his plus minus compleretur, hoc auctoritatis suæ decrevit atque iussit. His etiam adjungere placuit libera utrique loco concessione eligenda de propria congregatione in regimen sui per futura semper tempora congrua persona. Quod et nos confirmamus et corroboramus. Et ut omnis hinc dubietas tollatur, manu propria subtus roborantes sigilli nostri impressione ea signari iussimus.

Signum

Signum Domni Heinrici tertii Regis invictissimi.

Theodericus Cancellarius vice Bardonis Archicappellani recognovit. Data III Nonas Septembris, Indictione VII, anno Dominice Incarnationis MXXXVIII, anno autem Domni Heinrici tertii ordinationis XII regni vero primo. Actum Goslare feliciter Amen.

Iisdem
confirmat
jus eli-
gendi Ab-
batem.

Altero diplomate, quod eodem die & loco consignatum est Gosla-
ria, impetrat confirmationem eligendi Abbatem, & immunitatem
subjectorum hominum, & bonorum, quod hoc tenore verborum
concessum.

In nomine sancte et individue Trinitatis, Henricus divina favente
clementia Rex. Notum sit omnibus Christi nostrisque fidelibus, presentibus
scilicet atque futuris, qualiter venerabilis Abbas nomine Truthmarus nostram
adiit excellentiam; suppliciter orans, ut nostra magnifica munificentia prospici-
ceremus monasterio, cui praesse videtur, quod est constructum super fluvium
Wiseram in loco, qui dicitur nova Corbeia, in honorem Dei et sancti Stephani
protomartyris, ubi et beati Viti Martyris pretiosa pignora servari noscun-
tur. Cujus petitioni rationabili propter divinum amorem, et venerationem
beatorum Martyrum, assensum praebentes, hos apices serenitatis nostrae circa
ipsum monasterium fieri iussimus, per quos decernimus atque iubemus prae-
cipue, ut potestatem Monachi, si necessitas venerit, habeant Abbatem eligendi,
de fratribus suis. Et ut nullus Episcopus, aut Iudex publicus, vel quilibet
ex iudiciaria potestate, nisi solus illius loci provisor et advocatus praedicti
Monasterii in Ecclesias, aut loca, vel agros, seu reliquas possessiones praefati
monasterii, quas moderno tempore iuste et rationabiliter possidere videtur, ad
causas audiendas, vel freda exigenda, aut mansiones, vel paratas faciendas,
aut fidei iussos tollendos, aut ulla redibitiones, vel illicitas occasiones requi-
rendas, aut homines ipsius monasterii tam ingenuos, quam et servos, vel litos
in iuste distringendos ullo unquam tempore audeat ingredi, vel ea, quae supra
memorata sunt, penitus exigere, aut acclitare praesumat. Sed et de dominica-
tis mansis vel nunc habitis, vel post acquirendis, a reddendis decimis plenam
idem monasterium habeat immunitatem. Et sicut hactenus fuit, ut dentur
ad portam in susceptione hospitum et peregrinorum in quibuslibet Episcopis,
pagis, vel territoriis, vel omnibus, quae ibidem propter divinum amorem et illi-
us sancti loci venerationem collata fuerint, ut liceat ibidem Deo famulanti-
bus sub nostra immunitatis tuitione quieto ordine vivere et residere, ut me-
lius illos delectet omni tempore pro vite animaeque nostrae perpetua felicitate,
et pro remedio pie memoriae genitoris nostri Chonradi, Romanorum videlicet
Imperatoris augusti, atque pro stabilitate regni a Deo nobis collati Domi-
ni misericordiam attentius exorare. Insuper etiam decimas, vel decimales
Ecclesias, in quibuscumque Episcopis, ita teneant atque disponant, sicut ab
Antecessoribus nostris, Regibus videlicet et Imperatoribus, tenere per praece-

pta

pta vise sum
natica debet
solvant. Et
or habeatur
frisque pra
manu prop
iussimus.

Theodericus C
Indictione
terit ordi

Tertium C
Monasteri
Rex rata co

In no
clementia R
futurorum
batissa, ejus
erunt quod
Bernardi
dedicatum,
nominatas,
Rothe, Ban
Addunesth
burgstall, B
Hepstidi, Si
tha nomine
regalem ex
more Ante
nos interve
fidelium.
tis, legis ac
nostro sub
eodem Abb
gna vel par
praesumat,
Simontali
Monaste
S. Benedic
propria ro

pta visi sunt, atque disponere. Episcopis vero, quibus servitium ei mansio-
natica debent tempore circuitus sui, secundum scripta sua singulis annis per-
solvant. Et ut hac auctoritas concessionis nostrae atque confirmationis firmi-
or habeatur, et per futura tempora a cunctis fidelibus sanctae Dei Ecclesiae no-
strisque praesentibus et futuris melius credatur, diligentiusque observetur,
manu propria subter eam firmavimus, et sigilli nostri impressione assignari
iussimus.

Signum Domni Heinrichi tertii Regis invictissimi.

Theodoricus Cancellarius vice Bardonis Archicappellani recognovit. Data III Non. Septembris,
Indictione VII. anno Dominica Incarnationis MXXXVIII. Anno autem Domni Heinrichi
terti ordinacionis XII. regni vero primo. actum Goslare feliciter amen.

Tertium Goslariae diploma impetravit Abbatisa in Kemnade, quo
Monasterij illius ad Visurgim conditi privilegia & bona Henricus
Rex rata confirmataque habet.

Kemna-
tenlis Par-
thenonis
fundatio-
nem sta-
bilit.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Heinrichus divina favente
clementia Rex. Omnium sanctae Dei nostrorumque fidelium, praesentium ac
futurorum universitas noverit, qualiter Domna Frideruna venerabilis Ab-
batissa, ejusque soror Firma Comitissa, Gerone Comite adjuvante, construx-
erunt quoddam monasterium in villa Keminata, in pago Tilithi, in comitatu
Bernhardi Ducis situm, in honorem Dei genitricis sanctae Mariae Virginis
dedicatum, ad quod omnem hereditatem suam, curtes scilicet ac villas infra
nominatas, Keminata, Heigen, Hogen, Barigi, Tundirun, Othere, Varstan,
Rothe, Bardevvic, Hotmannessun, Witthorp, Britlingi, Biangiburdiburg,
Addunesthorp, Hatherbiki, Bodanhuson, Suotherburg, Claniki, Wigmannes-
burgstal, Benedestorp, Vuidila, vvaldersiti, Kokerbiki, Holam, Ann, Setila,
Hepstidi, Sinigas gratissima voluntate tradiderunt. Unde Abbatisa Judi-
tha nominata, quae nostris temporibus eidem monasterio praesuit, nostram
regalem excellentiam adiens suppliciter exoravit, ut praefatum Cœnobium
more Antecessorum nostrorum in nostro mundiburdio suscipereamus. Quod
nos interventu Brunonis Mindonensis Episcopi fecisse cognoscat universitas
fidelium. Ad haec statuimus, ut ejusdem Monasterii Abbatisae talis liberta-
tis, legis ac regulae primatu fruerentur, quali ceterae Sanctimonialiales in regno
nostro sub regula S. Benedicti iuste viventes utuntur. Insuper concedimus
eidem Abbatisae, ut nullus Marchio, nullus Comes, nullaque nostri regni ma-
gna vel parva persona in ea placitum facere, vel publicam functionem exigere
praesumat, nisi advocatus, quem Abbatisa, quae tunc temporis fuerit, cum San-
ctimonialium consensu eligere voluerit. In obitu vero Abbatisae ejusdem
Monasterii liberum habeant arbitrium aliam eligendi juxta regulam
S. Benedicti. Et ut hujus nostrae auctoritatis privilegium perseveret, manu
propria roborantes sigillo nostro iussimus insigniri.

Uuu

Signum

Signum Domni Heinrici tertii Regis invictissimi.

Theodoricus Cancellarius Vice Bardonis Archiepiscopi recognovit. Data III Non. Septemb. Indictione VII. Anno Dominice Incarnationis MXXXIX. Anno autem Domini Heinrici Tertii Ordinat. XII. regni vero I. Aeternum Goslare feliciter Amen.

Mirum tot Caesarum ac Regum diplomatis tanquam adamantinis vinculis voluisse sacrorum praesules jura bonaque sua praemunire, quae haereticis nostro aetate tam libere rumpit, quam impune ipsa sacrorum bona rapit.

Bohemia
adpende-
dum soli-
tum tri-
butum ab
Henrico
adigitur.

Ceterum Henricus Rex, compositis per Saxoniam rebus publicis, sub exitum anni in Bohemiam cum exercitu movit adversus Bretislauum Ducem, qui Udalrico successerat, dominatu inflatus. Quippe tributum regio fisco debitum, centum & viginti bouum & quingentarum Marcarum solvere recusabat: At Bretislao satisfactionem spondente, Henricus Rex Ratisbonam ad Hiberna concessit.

Annus Christi 1040.

Benedicti IX Pont. 7.

Henrici III Reg. 2.

Rothonis Ep. Pad. 5.

Per initia hujus anni Henricus Rex Augustae Vindelicorum ver-
fatus, mense Februario, Geroldo Abbati Werthinensi omnia Coeno-
bij D. Ludgeri privilegia, interque ea navigationem liberam in Rura
fluvio, eo, quo Conradus pater ad annum hujus saeculi xxxiii, con-
cesserat, tenore approbavit.

Dedicatio
Basilicae
Stabulen-
sis, cui
cum Hen-
rico R. in-
terest Ro-
tho.

Vita Poppo-
nis apud Su-
rum & Bol-
landum
tom. 2. Jan-
Mirans in
Notis. Belg.

Tum fallente, quam dederat, fidem Bohemo, resumptum ab
Henrico bellum, quod praecedenti anno intermissum diximus, Bre-
tislao Bohemorum Duce ac quaesitam satisfactionem Regi se offe-
rente. Inde postquam Rex Ingelhemij pascha, & per paschatis ejus
ferias procerum conventum celebravit, Nonis Junij Stabuletum a
Poppone Abbate invitatus, ad dedicationem Basilicae magno proce-
rum Comitatu accessit. Celebris quoque ea dedicatio fuit Episco-
porum conventu. Nam praeter Hermannum Colonensem Archie-
piscopum, intra cujus Dioecesein Stabuletum accensetur, interfuere
Bezellinus Hamburgensis Archiepiscopus, Nithardus Leodiensis,
Benno Trajectensis, Hermannus Mimigardevordensis, Richardus
Virdunensis, Gerardus Cameracensis, Theodoricus Metensis Episco-
pi, ceterique, quorum praesentiam ex diplomate, quod Henricus Rex
Nivellensi Virginum Collegio in ea dedicatione dedit, cognoscere li-
cebit: additurque in eo Rudolphus Episcopus sine certa sede Episco-
pali; at Rothonem Episcopum, quod idem Rudolphus, ut supra dix-
imus, vocetur facile intelligas, quippe qui ex Stabulensi monasterio
per ipsum Popponem ad Abbatis & Episcopi dignitatem erat prove-
ctus, cui hunc ex invitatione honorem praestiterit. Mense

Mense demum Augusto, Henricus Rex triplici exercitu in Bohemos movit, quorum alter Saxonum Duce Ocardo jussus procedere in Bohemorum fines; alterum, quem ex Germania contraxerat, Rex ipse ex Bojaria duxit. At Bohemi, postquam de periculo suo edocti, stratis latè arboribus, transitus omnes viarum interclusere; ad quos cum tecti præmunitique se objicerent, Rex ut per fauces montium penetraret, signa peditum inferre jussit: sed agmen illud mox magna clade rejectum, & circumfusum haud minori strage acceptum, occumbente inter primos Wernero Duce, ac Rege cum fugientibus ægrè discrimen evadente. Occardus Saxonum Dux, comperta regiorum clade, Bretislao suavit, ut Regis clementiæ se permetteret: id cum à victore non impetraret, copias suas incolumes in Saxoniam reduxit, lingua quam manu promptior. Rursum hoc anno, ut in fastis Corbeiensium reperio, villa Huxteri deflagavit, paucis in vicis ædibus servatis.

Sigebertus.
Marianus.
Lambertus
Schaf.
Herman.
contr.
Cosm. Prag.
Nauclerus.
Crantz. int.
Dubrav.
Mutius.
Fast. Corb.
Infelix
Henrici
cum Bo-
hemis
congregatus.

Annus Christi 1041.

Benedicti IX Pont. 8.
Henrici III Reg. 3.
Rothonis Ep. Pad. 6.

Anno dehinc proximo Henricus Rex, ad ulciscendam à Bohemis cladem acceptam, contundendamque Ducis superbiam, verno primùm tempore Selingenstadij, deinde Aquisgrani Nonis Julij frequentem Episcoporum ac Principum senatum habuit, ubi rursus Nivellensi Collegio Virginum liberalitatis diploma consignat. Post illa, collectis Episcoporum & sanctorum hominum precibus, adscitisque Episcopis & Sacerdotibus, penes quos in castris esset divinarum procuratio, cum instructo exercitu perripuit in Bohemiam, cæsoque, quem Bretislao objecerat, milite, totam regionem vastando urendoque libere pervagatur. Hoc calamitatis aspectu Bretislao, cum & à suis proceribus esset desertus, auctore Pragensium Episcopos, clementiam Regis impetrat, offerendo obsides, tributa, & fidum clientis obsequium. His placatus Rex jussit Ducem sese Ratisbonam sequi, ubi nudus pede, capite aperto, in frequenti Principum senatu prostratus ad pedes Regis in Sella confidentis, receptus in gratiam ipso die festo Michaëlis Archangeli. Fasti nostri Corbeiensis rem his verbis sunt complexi. *Henricus Rex Bohemos nobili victoria debellavit, Deique dono totam provinciam in occidentali parte Histri subegit.* Per id tempus Petrus Ungariæ Rex ab Ovone Tyranno pulsus accessit Ratisbonam, Henrici opem implorando; quem Rex in tutelam suscepit, pollicitus restitutionem.

Miræus in
not. Belg.
Bohemia
ab Henri-
co subigi-
tur.

In præsens verò invitatus ab Hermanno Mimigardevordensi Episcopo proficiscitur in Westfaliam. Nam quâ temporum felicitate

Chron. Me-
nast.
Kerssenbro-
chius MS.

Uuu 2

Dedica-
tio Ecce-
siae Trans-
aquensis
Monaste-
rij.

citare Henricus & Conradus Cæsares Imperium habuere, magnum (quod à Scriptoribus observatum est) certamen erat inter Episcopos in construendis Basilicis, condendisque Collegijs, ac cœnobijs religiosorum hominum. Quare & Hermannus præclarus & magnificus XIV Monasteriensis Episcopus, cum opibus abundaret & operis, Monasterij trans aquas, ut vocant, in antiquissima urbis parochia ad Alpham fluvium condidit Virginum sacrarum Collegium cum magnifica Basilica; quam cum hoc anno absolvisset, invitavit ad ejus dedicationem Henricum Regem, & vicinos simul Episcopos. Quocirca Henricus Rex magno procerum comitatu venit Monasterium, & Natalitia Christi ea in urbe celebravit. Atque, ut vetus Saxonum chronicon refert, Suiderus, istic qui Everhardo Bambergensi Episcopo hoc anno defuncto successerat, à Bardone Moguntino Archiepiscopo, ipso natalis Christi die, Monasterij consecratus est Episcopus.

At nihil ea dedicatione, quæ IV Calend. Januarij peracta est, per totam Saxoniam spectatu magnificentius; ad quam præter Henricum Regem Archiepiscopi quatuor cum suis provincialibus Episcopis convenere. Ac postquam Basilica illa D. Virginis solemnè primùm ritu consecrata est, aram principem consecravìt Hermannus Colonienfis Archiepiscopus, adjuvante Becelino Alebrando Bremenfis Archiepiscopo, & Brunone Mindenfi Episcopo in honorem S. Crucis, & B. Virginis; Australis ara ad descensum chori initiatà à Bardone Moguntino Archiepiscopo, Suitgero Bambergensi, & Dithmaro Hildesimensi Episcopis in honorem S. Joannis Baptistæ omniumque coelitus. Aquilonare altare consecratum S. Joanni Evangelistæ ab Hunfrido Magdenburgensi Archiepiscopo, adfistentibus Cathelo, seu ut alij, Cedalo, Citizenfi, & Avalrico Osnabrugensi Episcopis. Ara demum Occidentalis ab ipso Hermanno Mimigardevordensi, Nithardo Leodiensi, & Rudolpho Sleswicensi Episcopis in honorem S. Petri & Pauli dicata. Nam hunc Rudolphum Sleswicensem tunc fuisse Episcopum constat ex Alberto Stadenfi, quo cum Becelinus, & Thiatmarus Hildesimensis Episcopus anno Christi M. XLII adiere Magnum Regem Daniæ, ut huic celebritati Rothonem, seu Rudolphum Paderbornensem Episcopum præsentem sistere non liceat; quamvis ut proum sit suspicari ex vicinitate loci, & congressu tot Episcoporum: Ceterum Hermannus Mimigardevordensis Episcopus Collegio Virginum Sanctimonialium, quod condiderat, sororem suam primam Abbatissam imposuit, quales exinde ex Comitum familia delectæ. Ex qua verò ipse ac soror familia, tam præclari Collegij conditores fuerint, ex annalium memoria excidit. Templi verò hujus Transaquensis non ipse Hermannus primus est Conditor; quando tempore D. Ludgeri istic Ecclesia

B. Vir-

B. Virginis
fitum: ha
fundame
gio, ideoc
spicitur S
grande a
primis sp
tori; qua
mense A
Episcopo
rico Wir
nis à Bur
Successor
urbi & d
zio opin
nominis
Clericor
M. Colle
disciplin
chiis, & c
nem exc
post tem
modo ac
scopi app
nem spe

Ce
insigni p
magnis
Virginu
nal (quo
te hyem
prestit:
cum D.
cem dix
britaten
bus evoc
gijs Pet
Autumn

B. Virgini consecrata stetit, in qua corpus D. Ludgeri à morte depositum: hanc, quod vel angusta, vel collapsa, dejecit Hermannus, & ex fundamento novam Basilicam construxit, addito Virginum Collegio, ideoque sub patrocinio B. Virginis reliquit. Id quod assitum conspicitur Sacellum D. Ludgeri, veteris Ecclesiæ turris fuit. Illud verò grande admirandumq; turris opus inter Saxoniarum monumenta cum primis spectabile Hermannò quoque Episcopo adscribitur conditori; quanquam Basilica hæc & Collegium Virginum anno 1071 mense Aprili conflagravit. Ac postquam intra annos 14 ab Erpone Episcopo instauratum est opus, rursus anno 1121, injectis à Theodorico Wirtzenburgico in urbem ignibus, absumptum est. Ex his ruinis à Burchardo Episcopo restaurari est cœptum, in quo perficiendo Successores laborarunt. Quod verò ab hoc Monasterio Virginum urbi & diocesi Monasteriensis nomen adhæsisse nonnulli cum Crantzio opinentur, falli eos dixerim; quando à Collegio Cathedrali eam nominis originem alij certius deducunt; quòd ejusmodi Collegia Clericorum passim Monasteria dicerentur. Sane ex quo à Carolo M. Collegium illud primum est conditum, non modò numero & disciplinà clericorum florentissimum fuit, sed ab eo urbs ipsa parochiis, & civium frequentia amplificata in hanc demum magnitudinem excrevit, quibuscum nomen Monasteriense usu invaluit. Quare post tempora Hermannì Episcopi, sub quo urbs mirifice exulta est, modò adhuc Mimigardevordenses, modò verò Monasterienses Episcopi appellati leguntur. Sed hæc ad illorum annalium conquisitio- nem spectant.

Kersb. c. 2.
Historia
Anabaptist.
& in chron.
MS. Episco-
porum.
Tympius in
catal. Episc.
Monast.
Bröverus
in not ad
vitam S.
Ludgeri.

Annus Christi 1042.

Benedicti IX Pont. 9.
Henrici III Reg. 4.
Rothonis Ep. Pad. 7.

Ceterum Henricus Rex non prius Monasterio discessit quàm insigni prædio Virginum Transaquensium Collegium dotasset, & magnis etiam privilegijs, Herivordensium aliorumque nobilium Virginum Collegiorum instar, exornasset, & publicum etiam tribunal (quod Magistratui post cesserat) Abbatissæ dedisset. Sub hæc rigente hyeme in Burgundiam profectus, tumultuantium motus, compressit: acceptaque procerum fide Basileæ Henricum Luxemburgicum D. Cunigundæ fratrem ex Henrico fratre nepotem Bojarie Ducem dixit. Inde secundo Rheno provectus 11 Aprilis Paschatis celebritatem Coloniarum habuit, quò & Germaniarum Saxoniarumque proceribus evocatis, agitarum de bello Ungarico; omniumque mox suffragijs Petrus Rex exul in solium reponendus decernitur. Quare sub Autumnum suscepta expeditio, Germanorum Saxonumque viribus:

Brun. lib. 10.
Ann. Boi-
corum.
Histor. Boi-
ca p. 1. LXVI.
Lambert.
Schaf.
Herm. con-
tract.
Marian.
Scotus.
Drsberg.
Henrici
Reg. ex-
peditio in
Bohemos

ac

ac primò statim in Ungariæ ingressu captæ aliquot populosæ urbes. Ac licet adversis prælijs fractus Otto Tyrannus, bellum tamen redintegrare est ausus. Et jam vergente in exitum anno, ex affecto magis bello quàm confecto Rex in Saxoniam ad hiberna concesserat.

Herman-
ni Mona-
sterienfis
Præfulis
obitus.
*Lambertus
Schaf. in
Chron.*

Mors Em-
mæ foro-
ris Mein-
werici.

Bremenfis
Ecclesiæ
conflagra-
tio & dif-
ciplinæ
relaxatio
hinc con-
secuta.

Inter hæc 21 Julij Hermannus Mimigarde vordenfis præclarissimus Episcopus excessit è vita, anno gesti Episcopatus decimo. Tumulus ei datus ante aram principem in Basilica, quam priori anno dedicaverat, cujus tamen modò nulla vestigia supersunt. Tam ingrata, atque immemor beneficiorum ætas in posteris. Inter cetera hæc illi laus data, habuisse clerum non minus quàm Scholas florentissimas. Successor ei in Episcopatu datus Rudbertus, quem fasti Robertum vocant, uti hæc Lambertus Schafnaburgensis consignavit. Mortua quoque hoc anno Emma Meinwerici Episcopi nostri soror, Ludgero Comiti denupta, postquam per XL. annos vidua omnes thesauros in Ecclesiam Bremensem & pauperes erogasset, præclarà sanctitatis fama apud posteros relictà. Sed hoc ipso anno, uti Adamus Bremenfis scribit. *Domus Ecclesiæque S. Petri Bremæ conflagravit, cujus incendii flamma, claustrum cum officinis, urbem cum edificiis totam consumpsit, veterisque habitaculi nullum remansit vestigium. Ibi sacræ Ecclesiæ thesaurus, ibi libri et vestes, ibi omnia ornamenta sunt consumpta.* Quæ damna magna quidem reputat auctor; sed majora, quæ ex solutâ disciplinâ consecuta sunt; quando ex eo tempore Canonici, qui intra claustrum vixerant, vagari, & regulam SS. Patrum, quam per cclxx annos in communis vitæ societate conservârunt, primùm negligentius habere, ac deinde pravo aliorum Collegiorum cathedralium exemplo abjicere cœperunt; quanquam id Browerus jam ante complures annos Treviris factum observârit.

Annus Christi 1043.

Benedicti IX Pont. 10.

Henrici III Regis 5.

Rothonis Ep. Pad. 8.

*Lambertus
Schaf.
Hermannus
contraf.
Marianus
Scotus.
Ursberg.
Avent. l. 5.
Boico.
Cleinforger in
chron.
Pader-
bornam
adit Hen-
ricus, &*

At Henricus Regum gloriosissimus, apud Saxones hyemando, Goslariæ Natalitia Christi celebrat. Ibi dum comitia Saxoniorum procerum agitantur, accessit Bohemiæ Dux, honorificè à Rege exceptus, & benignè dimissus: ibi legati Russorum auditi, & tristes dimissi, quòd Regis sui filiam, quam Henrico nuptui obtulerant, aspernatam audirent. Goslaria Rex ad Leodienses profectus, celebratoq; apud eos Paschate, cum Rege Francorum colloquitur. Inde postquam Aquisgranum adiisset, reflexo per Rhenum itinere, in Westfaliam digressus est; & magna procerum frequentia deductus, festum Pentecostes Paderbornæ cum Rothone Episcopo egit; patris cum primis & Henrici sancti exemplo invitatus, quos Imperatores hic lo-

cus

cus non tam amœnitate fontium, & veneratione sacræ antiquitatis, Ungarorum Legatos audi-
quàm cleri & religiosorum hominum pietate oblectavit. Atque hîc
dum per complures dies versatur Rex, advenère ii Calend. Junij Un-
garorum legati ab Ovone Tyranno missi, violatæ fidei veniam pre-
cantes; & quo foedus & amicitiam impetrent, ultro etiam captivos
se reddituros, aut certum pro ijs pretium soluturos sese pollicentur.
At Rex, quoniam Bojos injurijs læserant, Ratisbonam rejecit, ibique
præsentibus Bojis causam se cogniturum edixit. Postquam Ratis-
bonam perventum, Ungari eadem, quæ antè, promittunt: verùm
cùm Henrico Regi fidem dare, & in præscripta pacta legesq; jurare
detrectarent, Boicis finibus excedere jussi sunt. Quos Rex cum exer-
citu secutus; expugnatoque ad Rabonem fluvium castello, Ungari
supplices imperata se facturos spondent, Petrumque in Regni par-
tem admissuros. Sed fluxa, ut post compertum, fides, eoque bellum
resumere necesse fuit. Rex inde in Sueviam reducto exercitu, Ulmæ
conventum procerum, & Constantiæ Episcoporum synodum ha-
buit, in qua memorabili ad posteros exemplo, ut Hermannus scri-
bit, *Pacem multis sæculis inauditam per edictum confirmat*, ultro veniam
omnium noxarum, quotquot unquam in regiam majestatem deli-
quissent, impertiendo. Post illa in Burgundiam perrexit, ad spon-
sam Wilhelmi Pictaviensis Ducis filiam excipiendam, quam Mo-
guntiam deduxit, & magna celebritate Ingelhemij sibi matrimonio
junxit. Adeas nuptias cum magna histrionum multitudo conflue-
ret, jussit eos Rex, præclaro ad posteros modestiæ ac pietatis exem-
plo, ejici, eorumque in locum egenos introduci, quibus cibi & largi-
tiones præbitæ.

E Saxonix Episcopis hoc anno ad superos transijt Becellinus
Alebrandus Bremensis Archiepiscopus, insigni religione & specta-
bili virtute præful. Postquam divino monitu extremum vitæ diem
sibi imminere sensit, nudis pedibus Bremam ingressus est, & ad mor-
tem se composuit. Subrogatus ab Henrico Rege Adalbertus cogno-
mento Magnus, filius Friderici Comitis Palatini Saxonici. Primum
is Canonicus Bremensis fuerat, deinde Halberstadenſis Præpositus,
vir qui egregias naturæ dotes ac virtutes multis vitijs, magno cum-
primis fastu & arrogantia, obscuravit, corruptor postea Henrici IV
Regis, & Schismaticorum antesignanus, multumque a sanctissimor-
um Episcoporum modestiæ ea in sede primum degenerasse comper-
tus; uti sæcula sensim post Henricum III cum depravatis Imperato-
ribus in vitia transferunt.

Rotho per hæc Episcopus noster in restaurandis consecrandis
que Parochiarum Ecclesijs occupatus; quas inter vi Calend. Augu-
sti dedicavit Ecclesiam Horhusanam, quæ Eresburgi ad pedem mon-
tis Martis constructa est, quam in rem vetus monumentum conse-
crationis & donationis extat.

*Fasti Corb.
Sigebertus,
Herm.
Contr.
Lambert.
Otto Fri-
sing.
Pictavi-
ensis Du-
cis filiam
ducit ux-
orem.*

*Adamus
Bremensis,
Albertus,
Stad.*

*Rotho,
Horhusa-
nam
& Sud-
bergho*

viensem
Ecclesi-
am con-
secrat.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, regnante Henrico Imperatore, venerabilis Paderbornensis Episcopus Rotho, petente Druthmaro Abbate, dedicavit hoc templum VI Calend. Augusti, hasque sacrosanctas hic recondidit reliquias: de corporali S. Petri Apostoli, de cruce, de scutella ejus, de vestimentis B. Pauli Apostoli, de lapide, quo lapidatus est Beatus Stephanus, de membris SS. Magni, Tiburtii, Valeriani, Clementis, Pancratii, Chrysogoni, Georgii, Joannis et Pauli, Stephani, et Viti, Dionisii: item de vestimento Innocentii martyris, Gregorii, Liborii, Benedicti, Adelberti, Petri Diaconi Confessorum: Agatha, Cecilia, Afra, Eugenia, Aldegundis Virginum. Statuit autem ad terminum istius Ecclesiæ has pertinere villas: Horrehusen, Albertinghusen, Albrachsinghusen, Osneti, Twesini, Siltzinghusen, Helmeringhusen. Dotata est autem decimis harum villarum: Widerdinghusen, Hustide, Herchinghusen. Quæ ne quis infringere, aut detrachere præsumat, prædictus Episcopus Rotho terribili anathemate prohibuit.

Auctor vi-
ta Meinw.
n. 48.

Decimo septimo dehinc Calend. Novembris Rotho Episcopus consecravit Ecclesiæ Paroeciæ Sudberghovix in honorem S. Galli, quam Wolfgangus secundus Abbas Abdinghovianus ex solido lapide in fundo sui Cœnobij construxerat, ex quo Meinwercus Paroeciæ illam ab urbica sejunxerat, proprijque juris fecerat.

Annus Christi 1044.

Lambert.

Schaf.

Brozover.

lib. xi. Ann.

Trevir.

Adam.

Brem. lib. 3.

in Adal.

Conse-

cratio

Adalberti

Archie-

piscopi

Bremen-

sis.

Albert.

Stad.

Siegebertus.

Aventin.

lib. 5.

Brun. 1. 10.

Herm.

Conrad.

Lamb. Ann.

Alth. Histo.

Boic p. 1. lib.

17.

Hungari

ab Hen-

rico de-

bellantur.

Gregorij VI Pont. 1.

Henrici III Reg. 6.

Rothonis Ep. Pad. 9.

Henricus Rex postquam Treviris Christi Natalitia peregerat, uti Lambertus scribit, ibique promulgatâ rursus lege, quam Constantiæ in synodo sanxerat, omnes, qui in regiam majestatem deliquerant, omni prorsus crimine absolverat, Aquisgranum perrexit ad conventum Principum. Quam in urbe Adalbertus Bremensis Archiepiscopus coram Rege & procerum multitudine consecratus est, astantibus xii Episcopis, & singulis ordine manum imponentibus; quo facto homo vanus ita gloriari solitus est adversus maledicos, ut diceret nihil sibi omnium imprecationes nocere posse, cui tot Episcopi bene precando manum imposuissent.

Aquisgrano Rex Neomagum se contulit ad inferiores Rheni provincias lustrandas; celebratoque apud Frisones Paschate, ab extremis Germaniæ finibus cum exercitu in Ungariam transvolat; ac tertia expeditione in Ovonem facta, viribus licet multum impar, conferto ad Arabonem fluvium, quem nunc Rabam vocant, prælio, Tyrannum Ungarosque ad internecionem delet. Tum vero Petrus in regnum restitutus. Ovo ex prælio elapsus, in tugurium se abdidit, ex quo à Petro extractus ad supplicia, dignas sceleribus pœnas dedit. Henricus Rex Ratisbonam reversus, nihil sollicitius habuit, quam ut pro

pro victo
lancum fa
pla, omni
cruce per

Suf
virum qu
coque ap
Successit
ratum sto
(quod ab
tum mal

Acc
mum, qu
discessit,
lantem c
supplex f
tamen in
oniam p
rant per
Regem in
repto cel
nubio in
Penteco
Regem a
que sub
maturat

Fra
sus jacui
nium spe
itios; qu
am Regi
oniæ Du
ratus, c
primo i
ter & O
cto, Go
incunab

pro victoria cœlesti beneficio partagrates Deo persolveret. Quare lanceum sagum indutus exalceatusque, supplicum ritu, omnia templa, omniumque Divorum aras obivit, prostratusque ante Christi in cruce pendentis effigiem soli Christo triumphum detulit.

Sustulit hic annus Thiatmarum Hildesimensē Episcopum, virum qui nobilitatem generis pari virtutum splendore conjunxit, cōque apud Henricum Regem & Principes magnæ auctoritatis fuit. Successit Thiatmaro Azelinus. Per hæc pacatissima tempora laboratum sterilitate frugum, peste, & fame per Germaniam & Galliam (quod ab omnibus Scriptoribus notatum reperio) quibus calamitatum malis magnopere exercita Episcoporum caritas.

Annus Christi 1045.

Gregorij VI Pont. 2.

Henrici III Reg. 7.

Rothonis Ep. Pad. 10.

Accessit inter hæc annus quadragesimus quintus supra millesimum, quo Henricus Rex cum exercitu in inferiorem Germaniam discessit, & Godefridum Lotharingiæ Ducem anno superiori rebellantem compressit. Is postquam hortatu religiosorum hominum supplex se ad pedes Regis abiecit, ira condonationem impetravit, ut tamen in custodiam abripi jussus sit. Inde Rex transito Rheno in Saxoniam profectus, Goslariæ Paschatis solennitatem celebrat. Advenerant per id tempus oratores Petri Ungarorum Regis, qui Henricum Regem in Ungariam invitaverant. Quare Rex itinere in Bojariam arrepto celebratōque Passavii festo Ascensionis Domini, secundo Danubio in Ungariam descendit, & in regia Albæ regalis urbe festum Pentecostes cum Petro Rege agit, tamque amicē ibi inter utrumque Regem actum est, ut Rex Ungariæ se clientem Henrico Regi, Regnumque submiserit. Ex Ungaria ad comitia Triburiensia, quæ indixerat, maturatum.

Francofurtum ubi pervenit, tam gravi morbo repente depresso jacuit, ut Principes de Successore consilia agerent: at supra omnium spem sibi restitutus in Saxoniam properat adversus Sclavos Luthitios; quæ gens, ut Hermannus Contractus retulit, ausa per absentiam Regis, Saxonum fines populando ingredi; id licet Bernardus Saxoniarum Dux, homo ignavus, dissimularet; Rex tamen non ferendum ratus, contractisque Saxonum copiis, Albim transgressus, Sclavos primò incursum obtinuit, tributumque, quod ante eum Conradus Pater & Ottones Cæsares imposuerant, pendere jussit. Eo bello confecto, Goslariam ad hiberna concessit: qua in urbe Christi nascentis incunabula læta festa que habuit.

Xxx

Annus

Annus Christi 1046.

Gregorii VI Pont. 3.

Henrici III Reg. 8.

Rothonis Ep. Pad. II.

Fasti Corb.

Lambert.

Ruthar-

dum Cor-

beiensem

Abbatem

confir-

mat.

Herm. Con-

tract.

Lamb.

Schaf.

Histo. Ul-

traject.

Buchel. in

not.

Sigebertus.

Godefri-

dum Du-

cem Lo-

tharingie

in grati-

am reci-

pit.

Sub initium dehinc anni proximi, mense Februario, Rex Corbeiam venit, ut fasti nos Corbeienfes docent. Et verò, quia Druthmarus Abbas, vir religiosissimus, à Meinverco Episcopo nostro ad disciplinam formandam evocatus, xv Calend. Martij excesserat è vita, statim vii Calend. Martij, præsente Rege, omniumque fratrum concordibus suffragijs, Ruthardus Abbas eligitur. Is deinde sequenti Dominica vi Nonas Martij Regem Tremoniam secutus, pro regia auctoritate confirmatur. Nec multò post vii Idus Martij Corbeiam reductus est, solemniter à Rothone Paderbornensi Episcopo, qui legatus tum Regis memoratur, collocatus in sede. Quanquam Ruthardus, ob quæ nescio delicta & dissidia biennio abhinc amotus à munere, & in ordinem redactus. Subinde Rex, perlustratâ Westfalia, transgressus in Frisiam, celebratoque Paschate Ultrajecti, navalem expeditionem fecit adversus Theodoricum Phlardingæ Marchionem Cæsarij; rebellantem & Episcopos vexantem compescuit. Dehinc Aquisgranum movit, ubi inter festa Paschalia Godefridum Ducem in publico procerum conventu supplicem, prostratumque ad pedes suos, rogatu Principum, in partem Lotharingæ recepit: in alteram Lotharingæ partem Fridericus Luxemburgicus admissus frater Henrici Ducis Bojorum, seu filius, ut quibusdam placuit. Tanta tum Regum etiam Germanorum potestas erat in amovendis, reponendisque Ducibus, antequam hereditaria se possessione firmassent. At Godefridus haud multo post ad ingenium redijt, bellumque ex integro resumpsit tanta audacia, qua Neomagi palatium regium & Verdunensem Ecclesiam injectis ignibus absumpsit, sed ultro mox facti poenitens se flagellis verberandum obtulit, interq; cæmentarios mancipii instar lapides in restorationem fabricæ comportavit. Aquisgrani dum versatur Henricus Rex in congressu Episcoporum & Abbatum, ut ex sequentibus literis cognoscitur, Wolfango Abdinghoviano Abbati & Cœnobio ejus donat curtem & vineam: qua super donatione has tabulas prisca pietate plenas producimus.

Abdinghovianus
hoffensibus
donat
curtem
ac vineam
Popparten
tensia.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Henricus divina favente clementia Rex. Nos qui antiquorum insignia Regum Deo iubente gestamus, egregia eorum merita ex scriptis in Ecclesia Christi frequenter audimus. Ea quippe à venerabilibus viris Episcopis vel Abbatibus ejusdem causæ negotii in nostram collata præsentiam imitari decet, quibus divina inspirante gratia id animi sedet, ut Ecclesias Christi infra nostri contiguum regni constitutas de nostri abundantia copia, ubi ex toto non possumus, ex parte augmentemus. Quapropter

propter nos
medio anni
non pro al
En Petri or
demque Ec
vinetis tri
Comitis, et
prædictus
ram dehim
quid sibi p
faciendi.
convulsa c
pria robor
insigniri.

Theodericus
no Dom
XVIIII
His

oniam pr
hæc Prin
vin Caler
adfuere,
Italiam c
cum ingo
initium
quam Ca
pos Adal
ad sædun
ma, tolle
aliquot,
Inde Sut
cum catu
risque B
Episcopi
tum dixi
manus P
Christi d
Christi N
stos coro
perator
plauden

propter notum esse volumus sanctæ universitati Ecclesiæ, qualiter nos pro remedio animæ nostræ, Agnetisque Regine dilectissimæ coniectalis nostræ, nec non pro æterna parentum nostrorum requie, sanctæ Ecclesiæ sub honore sancti Petri omniumq; Sanctorum Bodarbrunno constructæ et consecratæ, ejusdemque Ecclesiæ Abbati Wolsfango unum curtile cum omni integritate, et vinetis tres Karradas ferentibus, in villa Pobarto, situm in Comitatu Bertoldi Comititis, et in pago Trechira, in proprium tradidimus, ea videlicet ratione, ut prædictus Abbas omnesque Successores ejus de præfato curtile et vinetis liberam debinc potestatem habeant obtinendi, commutandi, precariandi, et quidquid sibi placuerit, ad usum Ecclesiæ fratrumque inibi Deo servientium inde faciendi. Et ut hæc regie nostræ traditionis liberalis auctoritas stabilis et inconversa omni tempore permaneat, hanc cartam inde conscriptam, manu propria roborantes, ut infra poterit videri, sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

Signum Domni Heinrici Regis invictissimi.

Theodericus Cancellarius vice Bardoni Archicappellani recognovit. Data VII Calend. Jun. Anno Dom. Incarnat. M XL VI. Indict. XIII. anno autem Domni Heinrici tertii ordinat. ejus XVIII. regni vero VIII. actum Aquisgrani palatio in Dei nomine feliciter Amen.

His trans Rhenum peractis, Henricus Rex Merseburgum in Saxonia processit ad alia Episcoporum & procerum comitia. Magna hæc Principum celebritate & Regis majestate conspecta, in quibus viii Calend. Julij Bohemorum, Polonorum, & Pomeranorum Legati adfuere, tributum & munera Regi deferentes. Et quia expeditio in Italiam certa erat, Rex in Bavariam profectus Augustam adiit, ubi cum ingens exercitus ex Saxonia & Germania, ac flos nobilitatis ad initium Septembris convenisset, Rex majoribus, quam antè quicquam Cæsarum, copiis iter Romanum est ingressus, interque Episcopos Adalbertus Bremensium Archiepiscopus Regem est affectatus, ad fædum, quod tribus simul Pontificibus electis intervenerat schisma, tollendum. Ad ingressum Italiæ substitit primùm Veronæ dies aliquot, mox Papiam progressus synodum Episcoporum convocavit. Inde Sutriæ haud procul ab urbe alia Synodus coacta, in qua Pontificum causa, qui per errores delecti fuerant, est cognita; ex auctoritateque Benedicto, Sylvestro, & Gregorio, Suidgerus Bambergensis Episcopus, gente Saxo, quem ante Monasterij Episcopum consecratum diximus, tam Romanorum, quam Episcoporum consensu, Romanus Pontifex deligitur; multumque licet reluctans, ipso Natali Christi die, in throno collocatur, Clemens II appellatus. Is in ipsis Christi Natalitij Henricum Regem & Agnetem solemniter ritu Augustos coronavit. Peractis Missarum deinde solemnij Pontifex & Imperator unâ cum Imperatrice Agnete ad Lateranensem palatium, applaudente populo Romano, processere. Xxx 2 Annus

Lambertus Schaf. Hermannus Contr. Siebertus Orberg. Otto Frising. Leo Ostiensis. Baroni. Suidgerus Bambergensis Episcopus creatur Pontifex.

Et Henricus coronat.

Annus Christi 1047.

Clementis II Pont. 1.

Henrici III Reg. 9. Imper. 1.

Rothonis Ep. Pad. 12.

Lambert.
Sigebertus.
Herman.
Conradus.
Admotus
Germaniæ com-
ponendos
properat
Henricus

Imperator dehinc rebus Italicis compositis, in Germaniam maturabat, urgentibus publicis rebus. Nam & Rex Gallorum Henricus per Imperatoris absentiam in Germaniam molitus erat irruptionem, & Ungari excæcato Petro Rege Andream sublegerant, & Lotharingia inferiorque Germania motibus intestinis agitabatur. Quare Mantuæ Paschate, & Augustæ festo Ascensionis peracto, Spiram accessit ad Pentecostes celebritatem. Ubi Episcoporum & Procerum comitijs habitis, copias secundo Rheno in Frisiam deduxit adversus Godefridum Lotharingæ Ducem, & Theodoricum Frisiæ occidentalis & Hollandiæ Comitem; captoque Renesburgo & Ulaendingo munitissimis oppidis, prohibitus est aquis & paludibus victoriæ insistere. Quocirca per Autumnum in Westfaliam digressus Susatum venit, occurrentibus eò Episcopis & Saxoniarum proceribus. Qua in urbe Imperator Ecclesiæ Paderbornensi lautum in pago Hessi prædium Everschutte dedit; quam donationem novi Imperatoris largitatemque in Ecclesiam nostram hic ex consignatis tabulis exhibere placuit.

Prædium
Evershut-
tense Pa-
derbor-
nensi Ec-
clesiæ do-
nat.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Heinricus divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Noverint omnes fideles nostri, tam futuri quam præsentis, qualiter nos ob divinum amorem, et ob remedium animæ nostræ, ac fidelis nostri Adalhardi ad Ecclesiam sanctæ Dei genitricis Mariæ semperq. Virginis, et sancti Kiliani martyris, sanctiq. Liborii Confessoris, et sanctæ Brigide virginis in elemosina fratrum inibi Deo sub canonice regula servientium tale prædium, quale nos habuimus in Everschutte dicto, situm in pago Hessi, in comitatu Benmonis Comititis, cum omnibus ad idem pertinentibus scilicet arcibus, mancipiis utriusque sexus, edificiis, agris, terris cultis et incultis, pascuis, campis, silvis, venationibus, aquis aquarumque decursibus, piscationibus, molis, molendinis, viis et invias, exitibus et redditibus, quasitis et inquirendis, seu cum omni utilitate, quæ ullo modo inde provenire poterit, per hoc nostrum imperiale præceptum in proprium concessimus atque condonavimus, et illud perpetualiter existendum tradidimus, eo quoque tenore, ut nullus Rex, Dux, Comes, vel ulla alia magna parvaque persona id ipsum inde alienare, aut auferre præsumat. Si quis autem huius nostræ Kartæ temerarius violator extiterit, divina sententiæ periculum incurrere, et in die iudicii inde reddere rationem se sciat. Et ut hæc nostræ traditionis auctoritas stabilis et inconvulsa omni tempore permaneat, hanc Kartam inde conscriptam subiusque manu propria corroboratam sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Signum

Data IIII
Heinrici
feliciter
Hartovici.

E W
sti Natal
missi, Im
is quippe
deferri vo
Imperat
Qui post
ultra vige
Imperato
rum, quo
tificem.
gicorum
fimo triu
cali orna
sapientiss
hortator
vir magn
Desideri
ptores te
Ag
octavus
bernacul
viæ impe
tecostes
Saxoniar
ingressus
cus per o
mate Ec
dæ est co
morand

Signum Domni Henrici invictissimi Romanorum Imperatoris
Augusti.

Data IIII Non. Sept. Anno Dominice Incarnationis MXXVII. Indiil. 15. anno autem Domini
Henrici tertii Ordinationis ejus XVI 11. Regnantis IX. Imperantis primo. Actum in Solaet
feliciter Amen.

Hartovicus Cancellarius vice Bardonis Archiepiscopi & Archicancellarii recognovi.

Annus Christi 1048.

Damasi II Pont. 1.
Henrici III Regis 10. Imp. 2,
Rothonis Ep. Pad. 13.

E Westfalia Imperator in Thuringiam profectus, Poledæ Chri-
sti Natalitia celebravit: sub quod tempus accessere Legati Romæ
missi, Imperatori obitum Suidgeri Romani Pontificis denunciantes;
is quippe in Octobri excefferat à vita, & Bambergam ad sepulchrum
deferri voluerat. Tum verò quia Successorem petierant Romani ab
Imperatore, oblatus est Poppo, natione Bojus, Brixiensis Episcopus.
Qui postquam à Romanis est delectus ac Damasus II appellatus, non
ultravigesimum diem cathedram tenuit. Post quæ consultus denuo
Imperator, Brunonem Tullensem Episcopum, ex consilio Episcopo-
rum, quos Wormatiæ convenire jusserat, designavit Romanum Pon-
tificem. Gente is quoque Germanus erat, ex nobilissima Dagsbur-
gicorum Comitum inter Alsatos familia; qui deinde cum honestis-
simo trium Episcoporum comitatu deductus in Italiam, & pontifi-
cali ornatu indutus, consilio Hildebrandi Cluniacensis Prioris, viri
sapientissimi, se clero Romano eligendum obtulit, eoque comite &
hortatore subrogatus est Romanus Pontifex, & Leo IX appellatus,
vir magnarum virtutum, & miraculis clarus; quemadmodum hæc
Desiderius Abbas Cassinensis, & Leo Ostiensis, & Wigbertus Scri-
ptores testantur.

Agebantur hæc anno, qui Christi numerabatur quadragesimus
octavus supra millesimum; quo Imperator abruptis in Saxonia hy-
bernaculis, in Bojariam secessit. Ac postquam Ulmæ Otto Dux Sue-
viæ impositus, & Pascha Ratisbonæ, festum Ascensionis Turegi, Pen-
tecostes verò Soliduri celebratum ab Imperatore, per Franciam in
Saxoniam Orientalem remeavit, ipsamque inferiorem Westfaliam
ingressus, Mindæ Brunonem Episcopum invisit, virum quem Henri-
cus per omnem vitam carum habuit, eoque novo & egregio diplo-
mate Ecclesiam Mindensem exornavit: id quia mense Augusto Min-
dæ est consignatum, & illustre ad Episcoporum privilegia comme-
moranda, juvat hoc loco intexere.

Lambert.
Herman.
Contract.
Sigon. de
regno Ital.
Bruno.
Histo. Bav.
pag. 1. l. 13.
Otto Pri-
sing. lib. 6.
c. 33.
Mortuo
Suidgero
Pontifice
sufficitur
ab Impe-
ratore
Poppo, ac
deinde
Bruno.

Herman.
Contract.
Brunner.
Aventin.

Minden-
sis Eccle-
siæ pri-
vilegia
confir-
mantur
ab Hen-
rico.

In

Signum

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Henricus divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Omnium fidelium nostrorum, tam presentium quam et futurorum, cognoscat industria, qualiter Bruno Episcopus sanctæ Mindensis Ecclesiæ, in honore sancti Petri Apostolorum principis constructa, in nostram attulit presentiam piissimi nostri genitoris Chonradi Imperatoris Augusti, cæterorumque Antecessorum nostrorum Regum vel Imperatorum scripta, in quibus continebantur, qualiter ipsius præfata Ecclesiæ res cum omnibus in ipsis rebus consistentibus sub illorum receperunt Mundiburdio ac defensione, precatuque est serenitatem nostram, ut hoc ipsum à nostræ Imperialis potestatis consensu fieri non recusaremus: Nos autem ob amorem Dei, nostræque animæ remedium, nec non pro regnorum stabilitate, prædecessorum nostrorum et paternos mores sequentes, et ejus benignitati assentientes, ita fieri decrevimus. Præcipientes ergo, ut nullus iudex publicus, vel quilibet ex judiciaria potestate in Ecclesias, aut loca, vel agros, seu reliquas possessiones jam dictæ Ecclesiæ, quas nunc infra ditionem Regni nostri legibus possidet, vel quæ deinceps in jura ejus divina pietas voluerit augeri, ad causas audiendas vel freda exigenda, mansiones vel paradas faciendas aut fideiussores tollendos aut homines ipsius Ecclesiæ francos liberos et Ecclesiasticos Litones maalmā, vel servos cujuslibet conditionis seu colonos contrarationem distringendos, nec non ullas redibitiones, vel illicitas occasiones requirendas ullo unquam tempore ingredi audeat, aut bannum seu heribannum, seu ea, quæ supra memorata sunt, ab illis penitus exigere præsumat. Homines quoque famulatum ejusdem Ecclesiæ facientibus prædictum Mundiburdium constituimus, ut etiam coram nulla judiciaria potestate examinentur, nisi coram Episcopo, et advocatis ejus, quos ejusdem loci Episcopus elegerit; insuper et bannum nostrum et monetam teloneumque sive maceillum publicum ibi construere licere, et quidquid ad nostram potestatem pertinere videbatur, eidem Ecclesiæ donavimus: quidquid vero Fiscus exinde sperare potuerit, pro æterna remuneratione dictæ Ecclesiæ ad stipendia pauperum et luminaria continuanda concessimus. Et per se Episcopus cum omnibus rebus suis nostro fideliter pareat Imperio et sub nostra constet defensione, ut cætera Regnorum nostrorum Ecclesiæ et Episcopi, quatenus ipsum fratresque ejusdem loci pro nobis Dominum melius, et jugiter orare delectet. Concessimus quoque eisdem fratribus licentiam eligendi inter se pastorem dignum, et idoneum, salvo tamen Regis sive Imperatoris consensu. Et ut hoc nostri Mundiburdii et concessionis præceptum firmiter magisque inviolatum cunctis credatur, hanc cartam inscribi jussimus, sigilloque nostro signatam manu propria subius firmavimus.

Signum Domini Henrici Regis invictissimi secundi Romanorum Imperatoris Augusti.

* al.
MXLVIII

Wintherius Cancellarius vice Bardonis Archicancellarii recognovi. Data XIII Calend. Augusti Anno Dominica Incarnationis * MXLIX indictione I. Anno autem Domini Henrici tertii Regis secundi Imperatoris, ordinationis ejus XX, regnantis quidem X, Imperantis autem II, in nomine Domini, actum Mundo feliciter Amen.

Memorat

Mem
berto Bren
apparatu v
Imperator
nam perv
Lamberto
ventus fuit
detulerat,
mes occub
trumne Ca
mile habe
certe Episc
integritate
Ecclesiā,
pari religio
go Abbate
gijs inhære
merat, Cœ
lumen ad f
cultu vene
nandum d
accessu free
nationis li

In nor
bornensis Ec
Prophetam
pheta vel ju
vatoris, reb
noverint om
ni amoris in
rabilis Dom
nostræ Sedis
forumque
lis Abbas pr
præbenda fr
marcis à quo
ter propriet
lon, vas arg
dos singulis
prædicti Do
positionis ej
rationis men
prædictum e

Memorat Adamus Bremensis Henricum Imperatorem ab Alberto Bremensi Archiepiscopo invitatum Bremam; quem & regio apparatu venientem excepit Archiepiscopus; nec minus liberalis Imperator, Archiepiscopo comitatum Frisiae donavit. Inde Lismor nam perveniens Imperator per insidias Dithmari Comitis, quem Lambertus fratrem Bernardi Saxoniae Ducis scribit, prope circumventus fuit: ob quod facinus cum postularetur reus, militi, qui id detulerat, ad singulare certamen se obtulit, in quo Dithmarus Comes occubuit, visusque est iustas laesae majestatis poenas dedisse. Utrumne Caesar ex hoc itinere Paderbornam adierit (quod etsi verisimile habeam, nullo tamen certo Scriptore compertum est) Rotho certè Episcopus noster magnæ per id tempus existimationis ob vitæ integritatem apud Caesarem erat, vir qui in disciplinam cleri intentus, Ecclesiam, uti à Meinwero accepit, florentem habebat. Et quia pari religionis cultu numeroque Monachorum vigeat sub Wolfango Abbate Coenobium Abdinghovanum, ipse Meinwerci vestigijs inhærens, hoc anno territorium cum salinis, quod are suo coemerat, Coenobitis donavit, atque ex hac dote perpetuum lampadis lumen ad sepulchrum Meinwerci ardere voluit, tanquam Divorum cultu veneratus Meinwercum, Divorum quoque honoribus exornandum duceret; nam Cryptam, in qua conditus jacuit, supplicum accessu frequentatam ex tradita majorum fide accepimus. Hujus donationis literas, quæ Episcopi pietatem spirant, hic reddimus.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Rotho Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Quia Salvatore nostro attestante, qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, seu iustum in nomine iusti, mercedem Prophetæ vel iusti accipiet, expedit omnibus fidelibus obtemperare monitis Salvatoris, rebusque transitoriis acquirere sibi requiem celestis mansionis. Unde noverint omnes fideles Christi, tam præsentis quam futuri, qualiter nos divini amoris instinctu pro remedio animæ nostræ, prædecessorisque nostri venerabilis Domni Meinwerci Episcopi, Monasterio ab ipso in suburbio hujus nostræ Sedis in honore sanctæ Dei Genitricis Mariæ perpetuæ Virginis, sanctorumque Apostolorum Petri et Pauli constructo, cui Wolfangus venerabilis Abbas præest, territorium quoddam in Folcbettinghusen ad amminiculum præbende fratrum contulimus, quod cum omnibus suis appendiciis viginti marcis à quodam homine libero Bernhardo nomine suisque heredibus legaliter proprietario jure acquisivimus. Dedimus præter hoc locum Salis in Ofolon, vas argenteum de decimis Episcopii nostri in Wilgadesum, triginta solidos singulis in posterum annis, de quibus continuum lumen ad sepulchrum prædicti Domni Meinwerci Episcopi provideatur, et in anniversario depositionis ejus et nostro, fratribus in refectorio caritas in nostrâ commemorationis memoriam amministretur. Hæc Deo sanctisque ejus tali tenore, ut prædictum est, devota mente oblata banni nostri auctoritate confirmavimus

per

Ab eodem donatur Comitatus Frisiae Archiepiscopo Bremensi.

Et territorium Folcbettinghusen ad amminiculum Abdinckhoffensidus à Rothone.

per terribile nomen, quia iudicaturus est vivos et mortuos, et seculum per ignem: contestantes ut nulla persona magna vel parva, domestica vel extranea contra huius rei seriem venire, agere vel presumat, prefati Monasterii fratribus quamlibet injuriam vel molestiam inferat. Quod si quis presumptuose attemptaverit, damnationem et ultionem in vasoribus Ecclesiarum predestinatam à Deo incurrat, et cum diabolo et angelis ejus sempiternam maledictioni, nisi resipuerit, subiaceat. Ut ergo tam predictarum rerum oblatio, quam nostri Episcopalis banni confirmatio veraciter credatur, stabilisque et incontulsa omni tempore habeatur, paginam hanc in testimonium veritatis conscribi iussimus, et eam impressione sigilli nostri signavimus. Hujus rei testes sunt tam Canonici, quam Monachi nostræ civitatis; Laici vero Exp. Comes, Esai, Henric Comes, Eppa, Echilhard, Tyederic, Engilmar, Albalald, Heriman, Goditra, Hunald, Godefride, Warmon, Iba, Ethelric, Eri- lin, Unnumer, Tiazd, Wicman, Wicher, Azaka, Fiazd, Etza, Hifa, Luitza, Eika, Gela, Sicca, Tumma, Erika, Unecka, Emmika, Bennika, Emmika, Araka: item Azaka, Willica, Alatrant, Gerald, Becelin, Ebbika, Esic, Giezclin, Helmer, Bernheri, Wirmbrab, Gezelin. Data Paderborn V Idus Aprilis, Anno ab Incarnatione Domini MXLVIII, Indict. I. regnante Rege Henrico tertio.

Annus Christi 1049.

Herm.
Contract.
Lambert.
Adam.
Brem. lib. 3.
c. 30.

Wibert. in
vita Leonis
lib. 2 c. 2.
Concil. Reg.
tom. 9.
Chapeauville
to. 2. c. 1.
Baronius.
Brouwer
in ann. Tre-
vir. Hist.
Boica. p. 1.
l. 17.

Goslariâ
Henricus
exornat.
Adalber-
ti Bre-
mensis
Archiep.
consilia
de Patri-
archatu
condêdo.

Leonis IX Pont. 1.
Henrici III Reg. II. Imper. 3.
Rothonis Ep. Pad. 14.

Cæsar postquam per Autumnum Saxoniam omnem perlu-
strasset, transito Rheno, Metas proficiscitur; collocutusque cum
Henrico Galliarum Rege, fidem pactorum juramento magni prin-
cipes sanxere. Post illa Argentoratum atque Ulmam perrexit: ce-
lebratisque Frisingæ Christi Natalitijs, ac festo Purificationis B. Virgi-
nis Ratisbonæ peracto, per Quadragesimæ tempus in Saxoniam re-
versus, Goslariam contendit; quam urbem Henricus Cæsar, ingen-
tibus ea tempestate divitijs abundans, uti Adamus Bremensis scri-
psit, è molendino & tugurio venatorio olim cultam, civium frequen-
tia mirificè auxit, interque nobilissimas totius Saxonie urbes regio
palatio, & duobus Canonorum collegijs in ea conditis exornavit.
Aderat tum simul Imperatori magnificus ille Bremensis Archiepi-
scopus Albertus, summæ apud Cæsarem auctoritatis ac potentie; quippe
cujus consilio & prudentia Cæsar Imperium moderabatur, carus non minus
Leoni Pontifici, à quo majora sibi pollicebatur. Is quemadmodum magna
sperabat, ita inter Abbatis Laurissam & Corbeiam affectabat, præterque
Plisnam, Groningam, Dispargum, & Lismonam, ceterasque à Cæsare
donatas possessiones, etiam Comitatus Bernardi aliorumque bona ad se
traxerat, augendæ Ecclesiæ causa,

causa, quo
per Regnu
tabatur Ar
que Episco
set in Palm
Aldinburg
monia, o
decimus R
consilium
rum Episc
cham ferro
plexus in f
rum Gosl
manno Ar

Acco
Wibertus
Regem &
dam. Is par
Ac postqu
profectus
dnæ Com
postquam
annis ad p
cessoribus
mos est pr
synodum
Pontifex &
tifex indix
Domno A
scribit, co
mannus C
denburge
cerdotibu
inter Roth
in hac syn
dam sunt
malum, &
dum ferve
alterum R
mensis A
præceleb
idemque

causa, quo studio incomparabilis erat Præsul. Et quia sub id tempus per Regnum Daniæ Christi religio libere latèque increverat, meditabatur Archiepiscopatum suum augere in XII Episcopatus, præterque Episcopatus Daniæ adjicere XII Episcopatus, quorum primus esset in Palmis, secundus in Heiligenstat, tertius Razinburgi, quartus Aldinburgi, quintus Mechlenburgi, sextus Stade, septimus in Liffonia, octavus in Wildeshusen, nonus Bremæ, decimus Verdæ, undecimus Rambolij, duodecimus in Frisia: ac si hæc procederent, consilium erat Hamburgi Patriarchatum, Metropolim omnium horum Episcopatum instituire, ex quo se totius occidentis Patriarcham ferret. Sed magnis illis consilijs (quibus & Corbeiam complexus in spem Episcopatus) supra fortunam se erigens excidit. Ceterum Goslaria Cæsar Coloniam profectus, ubi magnificè ab Hermannō Archiepiscopo est exceptus.

Accessit per id tempus ex Italia Coloniam Leo IX Pontifex (uti Wibertus inter res ejus gestas memorat) ad pacem inter Galliarum Regem & Imperatorem firmandam, ac cleri disciplinam restaurandam. Is pari magnificentia ab Archiepiscopo & Imperatore exceptus. Ac postquam inter se collocuti Pontifices, Cæsar Aquisgranum est profectus ad Godefridum Lotharingæ Ducem, & Balduinum Flandriæ Comitem, turbatores Reipublicæ subigendos. Pontifex verò postquam officium Cancellarij S. Romani Sedis, & Ecclesiam S. Joannis ad portam Latinam Archiepiscopo Coloniensi, ejusque Successoribus dedisset, Leodium, Trevirim, Tullos, ac postremò Rhemos est profectus; qua in urbe convocatis Galliæ Episcopis celebrem synodum habuit. Jam annus in Autumnum processerat, cum Leo Pontifex & Imperator Moguntiam accessere ad synodum, quam Pontifex indixerat. Celeberrima hæc synodus fuit, in qua præsidente Domino Apostolico, & præsentē Imperatore, ut Adamus Bremensis scribit, convenere Bardo Moguntinus, Everhardus Trevirensis, Hermannus Coloniensis, Adalbertus Hamburgensis, Engelhardus Magdenburgensis Archiepiscopi cum suis provincialibus Episcopis & Sacerdotibus, memoranturque universim XI Episcopi consedisse, quos inter Rothonem quoque Episcopum nostrum numeraveris. Multa in hac synodo celeberrima ad disciplinam cleri & populi sanciendam sunt decreta: ac nihil contentius actum, quàm ad Simoniam malum, & nefanda Sacerdotum conjugia extirpanda. Quemadmodum ferventissimus Pontifex hanc in rem jam antè in Italia duo, & alterum Rhemis concilium convocarat. Quare & Adalbertus Bremensis Archiepiscopus, qui sapientia & virtutum merito fere omnes præcellebat, Clericorum pellices extra urbem ejecit. Eadem cura idemque ceterorum Episcoporum studium fuit. Synodum hanc,

Leo Pontifex in Germaniam concedit.

Celeberrima Moguntia synodus habet.

Xyy

ut

ut nonnulli in sequentem annum rejiciant; probatiores tamen scriptores in hunc annum conferunt, quod & rerum gestarum series poscit; certique id temporum eorum scriptores tradunt Hermannus Comes, Sigebertus, Ursbergensis alijque.

Annus Christi 1050.

Leonis XI Pont. 2.

Henrici III Reg. 12. Imper. 4.

Rothonis Ep. Pad. 15.

Hermannus
Contract.
Lambert.
Sigebertus.

Solutâ Moguntinâ synodo, Pontifex per Bojariam & Sueviam iter in Italiam repetijt, multos secum trahens Teutonicæ gentis nobiles & bellicosos viros, quorum ope Nortmannos in Apulia, Ecclesiæ Romanæ bona diripientes, oppugnare consultum habuit. Cæsar verò in Saxoniam regressus, exactaq; hyeme apud Saxones, Rhenum transijt, ad fumantis belli reliquias per inferiorē Germaniam extinguendas; Nam & Balduinus Flandriæ Dux datis obsidibus in fidem receptus: & postquam Theodericus Hollandiæ Marchio, junctis trium Episcoporum armis, Leodiensis & Metensis & Trajectensis, victus occubuerat, Hollandia pacata fuit. Trajecti dehinc Paschate celebrato Cæsar in superiorem Germaniam movit; habitoque Norderbergæ Principum conventu, Imperator filio Henrico donatus est, quem Agnes Augusta III Idus Novembris in lucem edidit, patri avoque longè dissimilimum; id quod mater præfagijt; nam facta in somno sibi Draconem oblatum, quem pareret; quanquam ortum hujus Regis pueri Hermannus ad hunc annum, Lambertus ad sequentem referat. Uterque tradit puero à Principibus fidem juratam, rogante Patre, & alter Poledæ, alter Goslariæ id factum perhibet. Auctor est Hermannus Contractus hoc anno rursus Leonem Pontificem ex Italia in Galliam & Germaniam venisse, quem Baronius ab Imperatore in Saxonia exceptum refert: quemadmodum in Goslariensium tabularijs annotatum traditur, Leonem Pontificem Goslariæ templum Simonis & Judæ Apostolorum consecrassè.

Belli Germanici
reliquias
extinguit
Henricus.
Domizio
in vita Matildæ lib. 2.
Baronius
Filium
mali omnis
consequitur.

Annus Christi 1051.

Leonis IX Pont. 3.

Henrici III Regis 13. Imp. 5.

Rothonis Ep. Pad. 16.

Herm.
Contract.
Lambert.
Domizio
in vita Matildis lib. 2.
apud Baron.
Hildeb. Ar.

Sub initium anni sequentis, qui Christi fuit MLi, Cæsar è Saxonia in Bojariam contendit, & Augustæ solemnibus Purificatæ Virginis cum Pontifice celebravit; ac Pontifice Romam repetente, Cæsar Spiram, atque inde Coloniam profectus, ibi filium quatuor mensium festo Paschatis Hermannus Colonienſi Archiepiscopo Baptismi undis abluen-

abluendum
niacensis A
apud omne

His C
nem Basilie
Hermannus
done Mog
consecravit

Gosl
scopis ad c
ne Episcop
perator Pen
Missam ha
um se comm
diximus, o
majori Sar
probavit.
dus in vita
pus, Serr
nem Episc
derbornæ
Gelenium
nasterio B
judicata f

Nec
superstes
litanum s
Lambert
cui Immed
dinghovi
vembris.
werco Ep
qua corpu
chorum.
numentu
nus, Præp
Rothonis
culto liter

abluendum obtulit; sponfor, susceptorque è sacro fonte Hugo Cluniacensis Abbas, vir sanctitatis fama, & miraculis vivus etiam tum apud omnes clarus, quem ob id in Saxoniam evocarat Cæsar.

His Coloniae peractis, Cæsar in Saxoniam redijt ad dedicationem Basilicæ, quam Goslariæ Genitrici Virgini construxerat, quam Hermannus Coloniensis Archiepiscopus præfente Imperatore, Bardonè Moguntino, ceterisque Episcopis ac Principibus solemni ritu consecravat.

Goslariadeinde Paderbornam contendit Imperator cum Episcopis ad conventum Principum, & festum Pentecostes cum Rothone Episcopo peragendum. Nam ita Lambertus, qui hæc tradit. *Imperator Pentecosten celebravit Padelbrunnæ, ubi Bardo Archiepiscopus, ad Missam habito sermone, obitum suum instare prædicens, orationibus fidelium se commendavit. Qui eodem mense decessit: Præsul, ut jam supra diximus, ob dicendi facundiam Chrysostomus appellatus; sed longè majori Sanctimoniâ vitæ, quam vel ipso vaticinio Paderbornæ comprobavit. Testes præterea ejus sanctitatis Marianus Scotus, Arnoldus in vita Godehardi, Trithemius, S. Anno Coloniensis Archiepiscopus, Serrarius, alijque Scriptores. Vitæ imitatore habuit Rothonem Episcopum nostrum; quocum egisse Cæsarem hoc anno, & Paderbornæ conventum Principum habuisse satis testantur literæ apud Gelenium, quibus possessiones, ab Erenfrido Palatino donatæ Monasterio Browilerensi, juxta Imperij leges, Principum sententiâ, abjudicatæ sunt.*

Annus Christi 1052.

Leonis IX Pont. 4.
Henrici III Reg. 14. Imper. 6.
Rothonis Ep. Pad. ult.

Nec multum ab hoc congressu Cæsaris in urbe Paderbornensi superstes Rotho Episcopus; altero mox anno Bardonem Metropolitani suum consecutus est, felici ad superos transitu. Nam ita Lambertus ad hunc annum, *Rudolphus Podelbrunnensis Episcopus obiit, cui Immed successit. Dies verò obitus in necrologio Bustorfiano, Abdinghoviano, Herisienfi & Paderbornensi notatus est viii Idus Novembris. Primus inter Episcopos, qui in Basilica Cathedrali à Meinwerco Episcopo constructa sepultus est, conditusq; in navi templi, ex qua corpus postea ob præclaram sanctitatis famam translatus est ad chorum, collocatusque ad dextrum muri latus, ubi hodie dum monumentum aspicitur illustratione inscriptione, quam Henricus Buranus, Præpositus Cathedralis Ecclesiæ, ex eadem vetustissima Burana Rothonis familia, circa annum Mcccc sepulchro adjecit: eo ex inculto literarum ævo his versibus legitur.*

Yyy 2

Est

chid. in vita Hugon. Abb.

Surius ad 29 Aprilis.

Dedicatio Basilicæ Goslariensis.

Paderbornam accedit Henricus.

Bardo Moguntinus Archiep. mortem suam prædicit. Marianus Scotus.

Arnoldus in vita S. Godehardi.

Trithemius in chron.

Serrarius in hist. Mogunt.

Gelenius in Vindic. Richerz.

Lambert.

Mortitur Rotho.

Burana

ejus stirps ex epitaphio as-

seritur.

Est hic translatus signis primo templo locatus,
De Buren natus Præsul qui Rotho vocatus,
Nos annis rexit ter quinis, bene protexit.
Mli decessit, quem Meinwerce sancte præcessit,
Fallit inscriptio in mortis anno qui Mlii esse debebat. Accedunt
Icones Divorum, quos inter media B. Virgo à Carolo M. Patrona
data, amplectitur ceteros Patronos & Conditores: horum hæc in-
scriptio.

S. Leo hujus Ecclesiæ Consecrator.

S. Liborius hujus Ecclesiæ patronus.

S. Maria Patrona.

S. Kilianus Patronus.

B. Meinwercus reparator.

S. Karolus fundator hujus Ecclesiæ.

 Appolita est Statua B. Virginis, ad cuius dexterum latus pro-
cumbit parens, adjecto insigni gentilitio: ad sinistrum mater, in cu-
jus scuto insculpta est rosa: circum caput Rothonis pulvillo incum-
bentis depicti radij, quales in Divorum passim imaginibus cernun-
tur. Sanè Rotho ex posteriorum memoria inter sanctissimos hujus
Ecclesiæ præfules est cultus; quanquam cetera virtutum decora, res-
que ab eo præclarè gestas ipsa vetustas longè subtraxerit. Monstratur
hodie dum fons ad descensum Basilicæ, quem Rothonem benedi-
cendo multis morbis salutare fecisse, majorum traditione accepi-
mus; eò Rothonis nomen adhuc retinet. Præsul certè fuit sanctis-
simus, qui vitæ genus, quod Monachus atque Abbas coluit, in clero
continuavit, publicis haud multum semiscens; sed quia disciplinæ
cleri, choro, precibus, ac caritatis operibus intentus, priscam Episco-
porum modestiam intra claustra & Episcopalem domum continuit.
Vir præterea doctus, carusque Cæsari, à quo præclara cum laude Epi-
scopatus tranquillè in decimum sextum annum est administratus.
Sed multo illustrius hujus Episcopi elogium est cum præclara sancti-
tatis fama conjunctum à Bernardo IV hujus Ecclesiæ Episcopo,
quòd is ad tumbras Rothonis hujus Episcopi, & Imadi Successoris
ejus cereum in anniversario ejus mortis die ardentem fundarit; ac
tam Rothonem, quàm Imadum sancti nomine exornet, quo-
rum ossa è sepulchro levata publicè exposita fuère.

Hujus rei tabulas in Imado Episcopo
producemus.

B. IMA-

Fontem
benedi-
ctione
sua salu-
tarem
reddit.
A publi-
cis abstin-
et suo
intentus
officio.
Sanctita-
tis ejus fa-
ma apud
posteror.

B. I M A D U S

XII,

EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1052.

Leonis XI Pont. 4.

Henrici III Reg. 14. Imper. 6.

Imadi Ep. Pad. 1.

Post Rothonis excessum subrogatus, Henrici Imperatoris nominatione, Imadus; idque haud multo post, eodem adhuc anno, factum esse constabit ex diplomate Imadi, quod mense Decembri Abbati Cœnobij Abdinghoviani consignavit. Inde Imadus sub exitum hujus anni adhuc inunctus Episcopus, quemadmodum Lambertus Schafnaburgensis, certus eorum temporum scriptor, ad annum Christi MLII, *Imperator*, inquit, *Natalem Domini Goslarie celebravit, ubi et Immed consecratus est à Luitpoldo Archiepiscopo Moguntino ac Metropolitano suo.* Ac Cæsarem tum Goslarie Natalitia Christi egisse in conventu nonnullorum Episcoporum ac Principum, testis est quoque Hermannus Comes. Ubi quosdam simul hæreticos, ut auctor ille perhibet, inter alia prava erroris dogmata ex Manichæa secta omnis esum animalis execrantes, consensu cunctorum, ne hæretica illa scabies latius serpens plures inficeret, ex patibulis suspendi iussit. Igitur Imadus in celebri illo conventu Episcoporum ac Principum, præsentem Imperatorem consecratus, inauguratusque est Paderbornensium Episcopus; tanto etiam majori splendore ac plausu ceterorum, quod & ipse ex Principum ac Comitum Saxoniorum sanguine genitus, claritudinem familiæ ex virtutum merito conjuncticum Episcopi dignitate. Nam avus ei paternus fuit Imadus Comes, maternus verò Hermannus Saxonie Dux. Patrem habuit Ludgerum Comitem, Bennonis Saxonie Ducis fratrem, Matrem Emmam, Senatricem illam Saxonie, ac benefactricem Bremensis Ecclesie; sceminam sanctissimam, Meinweri Episcopi nostri sororem. Quemadmodum etiam in literis Abdinghovianis, quas mox referam, Imadus ipse Meinwercum vocat avunculum suum, à quo Paderbornæ

Imadus
Goslarie
consecra-
tur Epi-
scopus
Pader-
born.

Illustres
Imadi na-
tales.

A Mein-
werco a-
vunculo

rigidè e-
ducatur
in Gym-
nasio Pa-
derborn.

*Auctor vita
Mein-
wercei n. 51.
Panag. Pa-
derb. lib. 2.
c. 4.
Celebri-
tas Gym-
nasij Pa-
derborn.
id tem-
poris.*

Confir-
matur ab
Imado
emptio
prædij
Sture-
brocen-
sis.

Paderbornæ à puero in scholis & clero enutritus, tam arctâ in clauſtro diſciplinâ eſt habitus, ut, ſicut Auctoꝝ vitæ Meinwercei reſert, *nunquam patrem ſuum videre extra conventum ſpecialiter, vel ei colloqui fuerit permiſſus*, quod Meinwerceus Epiſcopus diceret, *pueros et adoleſcentes cum diſtrictione erudiendos eſſe, minime vero nociuiſ illis blandimentis deliniendos*. Excultum cum Imado in eadem clauſtri diſciplina Anno Colonienſis, & Fridericus Monaſterienſis Epiſcopi, multique Nobilium ac Comitum filij, præclari poſt Eccleſiæ præſules, & operarij in Chriſti vincâ. Et Imadus omnibus artium diſciplinis celebre uti Paderbornenſe Gymnaſium à Meinwerco acceperat, ita omnium ſcientiarum genere florentiſſimum habuit. Nam ut Auctoꝝ vitæ Meinwercei memorat. Floruere Imado Epiſcopo Grammaticæ, Poëſeos, Rhetoricæ, Dialecticæ, Phyſicæ, Matheſeos, Aſtronomiæ, Geometriæ, Muſicæ, & quod tum unicè ſpectabatur, ſacrarum literarum, ac juris canonici ſtudia, ſub delectis magiſtris ac Doctõꝝ. Confluxere ad eam celebritatem Scholarum Paderbornam ingenui ac nobiles adoleſcentes ex univerſa Weſtſalia ac Saxonia: horum omnium decus atq; invitamentum erat ipſe Imadus Epiſcopus, vir à iuventute literis excultus, omniumque doctõꝝ artibus præſantiſſimus; & quod doctis viris, erudiſque Eccleſiæ præſulibus commune eſt, eadem doctõꝝ ſtudia amabat promovebatq; in alijs. Hac Imadi celebritate provocatus Theodoricus Paderbornenſis Canonicus, ac B. Landfranci diſcipulus, eruditum ſuum ſcriptum in orationem Dominicam, quod Romæ in Bibliotheca Palatina extat, Imado Paderbornenſi Epiſcopo dedicavit, fateturque ſe ob memoriam & honorem Imadi venerabilis ac celebris ea ætate Epiſcopi, edidiſſe in lucem. Quemadmodum hæc Ferdinandus Epiſcopus noſter Romæ inter cetera collegit atq; ad annalium noſtrorum memoriam retulit.

Ita verò Imadus & avunculi ſui Meinwercei meritis, & doctõꝝ virtutumque ſuarum famâ commendatus, delectusque ex clero Paderbornenſi, Epiſcopatum ſuum eſt ingreſſus; & ſub initium ſtatim muneris, Meinwercei veſtigijs inhærens, prædium, quod Wolfgangus Abdinghoviani Cœnobij Abbas coëmerat, Pontificali auctoꝝ ritate ratum habuit.

In nomine ſanctæ et indiviſæ Trinitatis, Imadus Dei gratia Paderbrunnenſis Eccleſiæ humilis miniſter. Officij noſtri eſt et deſiderij, paci Eccleſiarum nobis commiſſarum invigilare, et earum utilitatibus in futurum, Dei cooperante adiutorio, paterna ſollicitudine providere. Unde noverint omnes fideles Chriſti, tam præſentes quàm futuri, qualiter Dominus Wolfgangus venerabilis noſtræ civitatis Abbas jugi vigilantia ſubditorum proſectibus proſpiciens, ut internorum curam in exteriorum occupatione non minuat, exteriorumque providentia interiorum ſollicitudinem non relinquat, fraternæ unanimiſ

*nimitatis con-
Ricberto non
gali jure trig
pro augment
præſuit, utili
dilecti nobis
Eccleſiæ funa
utruſque ſex
inviſis, ceteri
ritate confir
nive agere ve
cenſuimus.
lis et incon
ginam confe
fecimus affig
Tiamma, A
Afric, Eſic,
deſchal, Ez
Luidric, T
Paderborn.
Indictione V
ſecundi, ordi
V. Epiſcopo

*Hyen
Epiſcopoꝝ
ætatus & lo
Saxones, ap
lem genter
ſui ſedem
bunt nos p
viano præ
tanti præſu
ritate confi
In no
clementia R
tui condona
ges aliquor
auctoꝝ ritate*

nimitatis consensu et consilio, prædium quoddam in Sturibroh à quodam viro, Ricberto nomine, suisque legitimis heredibus in Comitatu Erponis Comititis legali jure triginta marcis acquisivit, quod pro spe salutis sue et incolumitatis, pro augmento communis utilitatis, rebus Monasterii, cui hæcenus laudabiliter præfuit, utiliter adiecit; cuius suorumque fratrum supplici rogatu, tam etiam dilecti nobis avunculi nostri Domni Meinwerco venerabilis Episcopi ipsius Ecclesie fundatoris intuitu, ipsum prædium cum omnibus appendiciis, hoc est utriusque sexus mancipiis, terris cultis et incultis, pratis, pascuis, silvis, viis et in viis, ceterisque rebus, quæ in eo sunt, vel fieri possunt, nostra pontificali auctoritate confirmavimus, et omnem hominem, qui contra hujus rei tenorem venire agereve temptaverit, anathematis inmodari vinculo, quoadusque, resipiscat, censuimus. Ut autem hæc nostræ Pontificalis informationis auctoritas stabilis et inconversa à generatione in generationem jugiter permaneat, hanc paginam conscribi, et sigilli nostri impressione signari, et testes, qui affuerunt, fecimus assignari: Sunt autem hi Erp Comes, Herimannus Tribunus, Godica, Tamma, Azala, Gela, Eiza, Meinza, Eica, Araka, Thiazza, Poppo, Waza, Afric, Efic, Waldric, Godefrid, Hunald, Ezelin, Voldkerd, Unnumer, Godeschal, Ezra, Ebbika, Wieman, Sibal, Wigand, German, Hager, Becelin, Luidric, Thiethard, Helmdach, Hunald junior, Waldric. Actum Paderborn. III Non. Decembris. Anno ab Incarnatione Domini MLII. Indictione V. Anno autem Domni Heynrici tertii Regis, Imperatoris autem secundi, ordinationis ejus vigesimo quarto, regni quidem * XIII, Imperii vero * al. XII. * al. VI. V. Episcopatus autem nostri primo.

Annus Christi 1053.

Leonis IX. Pont. 5.
Henrici III Reg. 15. Imp. 7.
Jmadi Ep. Pad. 2.

Hyemem illam à consecratione Jmadi Episcopi, & conventu Episcoporum Henricus Imperator Goslariæ transegit, mirifice delectatus & loci opportunitate, & amœnitate regionis, inter medios Saxones, apud quos tanquam aspectabilem maximè & formidabilem gentem, constructo palatio, frequentissimam quoque Imperii sui sedem elegit. Et Martio adhuc mense substitisse Goslariæ docc-

Uti & alia prædia Abdinghoffenbus donata ab

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Heinricus divina favente clementia Romanorum Imperator augustus. Si res Ecclesiasticas divino cultui condonatas pro amore Dei conservare; eas verò, quæ apud humanas leges aliquorum contradictione infirmæ videntur et instabiles, nostra imperiali auctoritate confirmare et corroborare studuerimus, et ad præsentis vite felicitatem,

Henrico Imp.

citatem, et ad aeterna beatitudinis interminabile gaudium nobis profuturum fore non diffidimus. Unde omnium Christi nostrique fidelium, tam futurorum quam presentium, sollers industria noverit, qualiter nos ob spem divinae retributionis quadam pradia Goltpeche, Totenhusen, Waltmanninhusen, Wiäen, Mercbeche, Reine in Comitatu Ducis Berenhardi sita, et Ratincheim, Tetterbant in Comitatu Gerhardi Comitis à Meginrvercho venerabili Bodrabbunnensis Ecclesiae praesule ad Monasterium tradita, quod ipse in honorem Beati Petri Apostolorum Principis, et omnium Sanctorum devotissime à fundamento construxit, heredibus illius Luitboldo et Adalberto primum quidem multum contradicentibus, et quod eadem bona hereditario ad se jure devenirent juxta saeculare judicium, affirmare conantibus, ad ultimum ob nostrae voluntatis, et benignae adhortationis excellentiam collaudantibus, eidem Monasterio, et Abbati Egilberto suisque Successoribus, et Monachis inibi Deo famulantibus auctoritate nostra assipulatione confirmamus et corroboramus cum omnibus suis appendiciis, hoc est, utriusque sexus mancipiis, arvis, aedificiis, terris cultis et incultis, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, molis, molendinis, piscationibus, silvis, venationibus, exitibus et redditibus, viis et in viis, quaestibus et inquirendis, cum omni utilitate, quae ullo modo poterit inde provenire; ea videlicet ratione, ut praedictus Abbas sui que Successores de praefatis praediis liberam dehinc potestatem habeant obtinendi, commutandi, precariandi, vel quidquid illis ad usum ejusdem Monasterii placuerit inde faciendi, cum consensu Episcopi. Insuper etiam firmum et stabile perpetuo jure sancimus, ut nullus Dux, aut Comes, aut aliqua persona parva vel magna praefatum Abbatem ejusque Successores super ejusdem bonis inquietare, molestare, aut divestire praesumat. Et ut haec nostrae imperialis confirmationis auctoritas stabilis et incorrumpsa per succedentium temporum monumenta permaneat, hanc cartam inde conscriptam manu propria, ut infra videtur, corroborantes, sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

Signum Domini Henrici tertii Regis, secundi Romanorum Imperatoris invictissimi.

Wintherius Cancellarius vice Luitbaldis Archicancellarii recognovi. Alia X. Calenda Aprilis, anno dominice Incarnationis MLIII. Indictione VI. anno autem Domini Henrici tertii Regis, Imperatoris autem secundi, ordinat. ejus XXIII. regni quidem XIII. Imperii vero VI. Actum Goslar in Dei nomine feliciter amen.

Herman,
Comes.
Adami
Brem. lib. 3.
c. 17.
Alb. Stad.
Progress
Evangelij
in Dania
& Suecia.

Goslaria Caesar Merseburgum discessit, qua in urbe cum Rege Danorum Pascha celebravit. Salutaris his communipaci, & Catholicae religioni Principum congressus, quando per id tempus Sueo Danorum & Sueonum Rex, cognomento Magnus, praecclare de Ecclesia meritis, ubique per vasta Septentrionis regna Christi religionem proferebat, submittente Evangelij doctores Adalberto Bremensi Archiepiscopo: quos inter Adalwardus ex Decano Bremensi Sueonum

Sueonum E
Scritifingor
bre Princip
Rex salutatu
gratia in Bo
Christi. M
dicium, &
adversus ip

Anno
cipum, per
roque Ture
bes Mogu
Ubi in Leo
cum, ex Ep
tensem Epi
ti Romae ad
illa Caesar A
Episcoporu
quartum a
non sine co
nus ob pri
dioecesis, u
Caesar den
tate conse
neris clarit
Jmad
stranda ore
cus Episco
disciplina t
diplomate
In de
tia Patri.
tis dator bil
possidendam
minem crea
vavit. Sed
jus mundi d
cet discretio

Sueonum Episcopus, doctrina & miraculis clarus, Wirnilanorum & Scritfingorum gentes ad Christi fidem perduxit. Sub hac Cæsar celebre Principum concilium Triburiæ convocat, in quo Henricus filius Rex salutus: & in locum Conradi Dux Bojariæ repositus; ejus rei gratia in Bojariam ad hiberna concessit, celebratis Otingæ Natalitiis Christi. Merseburgi præterea Conradus Bojariæ Dux postulatus in judicium, & ob delicta Ducatu dejectus; tamen & Saxonum querelæ adversus ipsum Cæsarem audita, quod justitiam remissius tractaret.

Annus Christi 1054.

Leonis IX Pont. 6.
Henrici III Reg. 16. Imper. 3.
Imadi Ep. Pad. 3.

Anno dehinc proximo Cæsar habito Ratisbonæ colloquio Principum, per Alemanniam prædonum receptacula exuri jussit: inchoatoque Turegi in castro Quadragesimæ jejunio, per assitas Rheno urbes Moguntiam properavit, ad festum Paschatis diem celebrandum. Ubi in Leonis IX Pontificis defuncti, & in superum fastos relati locum, ex Episcoporum & Principum consilio, Gebehardum Eicstadensem Episcopum Romanis obtulit Pontificem. Is anno insequenti Romæ admissus, consecratusque, Victoris II, nomen sumpsit. Post illa Cæsar Aquisgranum contendit, quâ in Augustali urbe, indicto Episcoporum ac Principum comitio, filium, puerumque vix dum quartum ætatis annu ingressum, Regem inaugurandum obtulit; non sine controversia duorum Archiepiscoporum; quod Moguntinus ob primatum Sedis id sibi vendicaret, Colonienfis verò ex loco diocesis, ut Lambertus perhibet, id pro antiquo jure sibi assereret. Cæsar demum impetrata Luipoldi Moguntini Archiepiscopi voluntate consecrationem Hermann Colonienfi Archiepiscopo ob generis claritatem obtulit.

Hermannus
Contr.
Lambert.
Henricus
Gebehardum
Eicstadensem
Episc. Romanis
Pontificem
offert.
Curat filium suum
Coronari
Regem.

Imadus per hæc Paderbornensis Episcopus noster totus in lustranda ordinandaque diocesi fuit, atque sollicitus, quod Meinwerceus Episcopus Cœnobium condiderat, atque optima religionum disciplina florebat, ne hominum injuriam pateretur. Quare hoc diplomate omnia ejus Cœnobij privilegia ac bona præmunivit.

Imadus
Abdinckhoffen-
sem fundationem
approbat.

In deitate patris proli sit honor generalis. In nutu nati decus ac sapientia Patri. In vi Paracletis virtus sit utrique perhennis. Cum totius bonitatis dator hilarissimus, humanam ita condiderit creationem, ut æternaliter ipsi possidendam paradisi disponeret mansionem, in unius conditionis natura hominem creavit, quem in sapientia sua uniuscujusque creaturæ materia innovavit. Sed postquam primi plasmatæ transgressio suæ posteritatis filios in hujus mundi deputavit exilio, cernens Deus, quid esset in homine, cautè clam scilicet discretionis boni et mali, sciens in homine fecit, ut qualitatis differentia seu

Zzz

conversatio.

conversacionis merito inter hominem et hominem habitudinis haberetur discretio: hinc mos inolevit, ut homo homini praeesset, alter alteri subjaceret, servi et liberi haberentur, subditi Dominis famularentur. Inolevit adhuc consuetudo, ut augmentaretur ubique religio, scilicet in Ecclesia Sacerdotes orili praeessent dominico, Regum sublimitas decor ac terror esset in populo, legum jura Principes discernere, dignitatem conditionemque Comitum statuere, quo Prælati a subditis honorarentur, et cum timore et sollicitudine Dominis famulantes congruo solatu beneficii patrocinio clementer et sollerter tuerentur. Quocirca ego Immadus divina suffragante gratia Paderbrunnensis Ecclesia Episcopus curam et diligentiam debitam impendere cupiens commissis omnibus, Ecclesiam Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, quam in Suburbio hujus nostrae Sedis Dominus Meinovercus venerabilis Episcopus avunculus meus, licentia et adjutorio Serenissimi Imperatoris Henrici secundi, devotissime construxit, cui vir vite venerabilis Dominus Eilbertus Abbas digne praeest, praesentis scripti auctoritate stabiliri et communiari, et de rebus tam Ecclesiasticis, quam secularibus iuste sibi concessis vel concedendis, canonicam possessionem et dispositionem Abbatique regularem electionem banno Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, omniumque Sanctorum, ac nostro, ipsius Ecclesiae filius confirmari et corroborari, ut et praesentes in Christo optata defensionis patrocinio fruantur, et posterius nostrae dilectionis et sollicitudinis suffragium quietis, et pacis suae praesidio experiantur. Si qua ergo Ecclesiastica secularisque persona contra hujus nostrae constitutionis paginam venire agere et temptaverit, secundo ac tertio ammonetur, et si posthac reatum suum congrua satisfactione non correxerit, ab Ecclesia sancta segregatus tanquam sacrilegus anathemate feriatur. Cunctis autem eidem, et in eodem loco sua jura servantes gratia caelestis ab omni contagione peccati munda, et immuat, quatenus et hic in fructu bonae actionis permaneant, et in futuro gaudia aeterna percipiant. Ut ergo haec apud posteros nostros nota, rata, et inconvulsa jugiter permaneant, hanc paginam inde scribi mandavimus, et eam impressione sigilli nostri in testimonium veritatis signavimus. Hujus confirmationis testes sunt Winbertus nostrae principalis Ecclesiae Praepositus, Hermannus Decanus, et ceteri omnes tam Canonici, quam Monachi hujus civitatis, Laici vero Bernhardus Comes advocatus Ecclesiae nostrae, Erp, Ekkibertus Comes, Esclm, Heriman, Godeka, Ebrach, Gothart, Gela et frater ejus Eiza, Esic, Araka, Waxa, Sibrach, Cono, Azp, Reimar, Reirwald, Tamma, Oddo, Hunald, Onumar, Godescalc, Beccelin, Hunald junior, Helindag, Brumbard, Fritheric, Heio, Wicman, Waldric, Hamaka, Horko et alii multi. Data Paderbrunnon III Idus Maji, in sancto die ascensionis Domini, anno ab Incarnatione ipsius M.L.III. Indict. V. II. regnante invictissimo Romanorum Imperatore Henrico tertio. Imperatore autem secundo, regni ejus anno* XL. Imperii vero* V. II. Episcopatus autem nostri tertio.

*al. XVI.
*al. VIII.
Lambert.
Chron.
Hild.

Subtraxit hic annus ex Saxonibus Episcopis Azelinum Hildesheimensem Episcopum, quem ante decennium Henricus Imperator ex aula Sacellano

Sacellano
tatur, solu
singulisq;
nis arrepta
lica & Col
Basilicae f
ter manus
strum Soc
Goslarien

Et C
Domini C
Italiam per
um, nimi
tharingia
sus Nortm
leretur, ip
dum. Sec
se infont
interim co
plisset, sec
castro, Cl

Ann
que ultim
Hermann
cum D. A
no, qui, u
magnitud
schola de
nam rece
scopo, ce
ter Canon
tiam, Gy

Sacellano imposuerat. Hoc demum Episcopo, ut in fastis eorum notatur, soluta est communis Canoniorum vita, & claustrum disciplina, singulisq; privatae habitationes permixtae sunt. Causa huius mutationis arrepta est ex incendio, quo sub priore Episcopo Dithmaro Basilica & Collegium conflagravit. Magna quidem mole Azelinus novae Basilicae fabricam coepit, qui tamen labor omnis frustra fuit, opere inter manus identidem procidente, tanquam Deus prius posceret claustrum Societatis vitae instaurandum. Azelino subrogatus Hezelo, Goslaricensi Praeposito à Caesare provectus.

Annus Christi 1055.

Victoris II Pont. 1.
Henrici III Reg. 17. Imper. 9.
Imadi Ep. Pad. 4.

Et Caesar sub exitum huius anni, ut Lambertus scribit, Natalem Domini Goslariae celebravit, statimque exactis solemnibus feriis, in Italiam perrexit vocatus eò legatione Romanorum, denunciantium, nimium in Italia excrevere opes & potentiam Godefridi Lotharingae Ducis, quem exulem Leo Pontifex secum traxerat adversus Nortmannos debellandos; ac nisi turbatis rebus maturè consuleretur, ipsum quoque Regnum ab eo dissimulato pudore occupandum. Sed ubi Caesar Italiam ingressus, occurrit Godefridus, & cum se in fontem purgasset, absolutus est à crimine rebellionis. Beatricem interim conjugem ejus foeminam potentissimam, quod se infcio nupisset, secum in Germaniam duxit; transitaque Bojaria, Turegi in castris, Christi nascentis solemnia peregit.

Annus Christi 1056.

Victoris II Pont. 2.
Henrici III Reg. 18. Imper. 10. & ultimus.
Henrici IV Regis 1.
Imadi Ep. Pad. 5.

Annum dehinc Christi MLVI, Henrico Imperatori fatalem atque ultimum ingredimur, qui tamen prius IV Idus Februarij sustulit Hermannum Coloniensem Archiepiscopum, subrogato in ejus locum D. Annone, magno, ut Baronius inquit, totius Germaniae bono, qui, ut Browerus scripsit, Germaniam & Italiam rerum gestarum magnitudine implevit. Haud leve ex eo viro sibi Paderbornensis schola decus vendicat, in qua à B. Meinwerco intra claustrum disciplinam receptus, unaque cum Imado & Friderico Monasteriensi Episcopo, ceterisque ut diximus, ad maturationem aetatem excultus vixit inter Canonicos. Inde Bambergam evocatus ob doctrinam & sapientiam, Gymnasio ejus Collegij moderando praeficitur; ex quo multum

Zzz 2

ncre

nere cum se longè clariorem faceret, adscitus ab Imperatore ad aulam, & Præpositura Goslariensi est donatus, interque varias legationes postremum missus ab Imperatore Coloniam. Sub id tempus Hermannum Archiepiscopum cum morte luctantem convenit, eoque mortuo ab Imperatore Colonienſi Ecclesiæ datus est Episcopus; Alij gente Suevum, alij Saxonem ex Dalhusia Comitum prosapia volunt, virtute magis, quàm generis nobilitate provectum ad Episcopi dignitatem, quem ob hæc Imperator ipse sibi conscientiae arbitrum elegerat.

Imperator ex Italia reversus postquam hyemem in superiori Germania, ac per Rheni urbes exegisset, in Saxoniam maturavit, atque ut Lambertus scribit, *Sanctum Pascha Podolbrunnæ celebravit*, lætè non minus, quàm magnificè ab Imado Episcopo exceptus. Et Cæsarum adhuc nemo ullam Westfalix urbem frequentius invisit, quàm Paderbornam, seu amænitate & veneratione loci, seu opportunitate ad procerum comitia invitatus. Henricus certè, à quo Imadus ob sua & Meinweri merita impositus erat Episcopus, Conradi parentis erga hunc locum pietatem secutus, Deum sibi Paderbornæ festis solemnibus propitium quæſivit. Paderborna subinde Goslariam profectus, paucisque ibi diebus consumptis, transmissoque Rheno, Jovodum properavit ad congressum cum Rege Francorum. Is cum multa Imperatori contumeliosè objecisset, quod Lotharingiam magnamque Regni partem dolo abstractam teneret, Imperator exandescens se Regi ad singulare certamen obtulit, ad quæ Rex proxima nocte fuga elapsus in Franciam redijt. Imperator post illa, lustratâ Treviri & Wormatiâ, reditum in Saxoniam acceleravit, certus Pontificem, de cujus adventu edoctus erat, excipere. Nec multò post descendit in Saxoniam Victor II. Romanus Pontifex Max. quem Natali festo B. Virginis Goslariæ magnifico apparatu excepit, & in palatium introduxit, *collectis ut Lambertus scribit, ad ornandam tantæ dici solemnitatem cunctis Regni opibus et Principibus.* Nondum tum Romanus Pontifex Saxonibus persuasus erat Antichristus, quem tanta magnificentia & lætitia excepere Saxones. Sed haud multum superstes Imperator, qui præſente Romano Pontifice excessit è vita. Lambertum eo tempore fidum & disertum scriptorem hæc narantem audire juvat.

Imperator, inquit ille, post hæc profectus Botſelt, cum ibi aliquamdiu venationi deditus moraretur, comperit Wilhelmum Marchionem Misniæ, et Diodericum Comitem cum infinita multitudine Saxonici exercitus, quos contra Luticiõs miserat, malè gestis rebus, occubuisse. Nec multò post ipse corporis molestia correptus, cum septem aut eo amplius diebus lecto decubisset, diem clausit extremum. Præſentes erant, quasi ad officium tanti funeris ex industria evocati, Romanus Pontifex, Aquilegiensis Patriarcha, Patruus Imperatoris Ratisbonensis Episcopus: item aliæ innumerabiles tam

Laici,

Paderbornæ
Pascha
celebrat
Henric9.

Regem
Galliarum
ad
duellum
provo-
cat.
Lambert.
Herm.
Contr. con-
tin.
Marian.
Scot.
Ursberg.
Victo-
rem Pon-
tificem
magnifi-
cè exci-
pit Gos-
lariæ.

Moritur
Henricus
Imp. Bu-
denfeldiæ
in Dice-
ceſi Pa-
derborn.

Laici, quàm
majorum m
fluxisse. Fe
inter manu
um anima
in mortem
missa Agn
si Archiepi
nibus, si c
in fiscum r
Securius i
xxxix, reg
plevit. Al
ratam perl
ctum trad
ille) Henric
ut filio suo
octo esset an
Henricum
diam locu
ensium lito
læ habent.
Eppenſtein
Bodenfeld a
Dransfeld
Lippoldes
Helmſwa
ro Bottſel
Solinganu
monialiu
ſis Episcop
tonem Ill
quia hic lo
quo D. Lu
minem, qu
ſerat, in vi
pidea ab i
feldt appe
ram, com
oſſa, in æ
Tumuli h
MLVI. E

Laici, quàm Ecclesiastici ordinis dignitates. Notatumque est; nulla retro majorum memoria, sine publica indictione, tot illustres personas in unum confluisse. Felix religiosissimi Imperatoris excessus, cui divino munere inter manus Pontificis & tot Episcoporum & Sacerdotum presentium animam Deo conditori reddere concessum. Nec minus piè sese in mortem composuerat; nam postquam immatura filij ætas commissa Agneti Matri, Annoni Coloniensi, atque Everhardo Trevirensi Archiepiscopo, rarâ Principum modestiâ, veniam poposcit ab omnibus, si quos aliquando durius habuisset; eo compluribus bona in fiscum redacta restitui, multasque in egenos largitiones fieri iussit. Securius ita omnibus sacris christiano ritu provisus anno ætatis xxxix, regni xviii, Imperij x. iii Nonas Octobris mortalitatem implevit. Alij cladis, quam à Sclavis accepit, mœrore mortem acceleratam perhibent. Dodichinus immodico cervini jecoris esu extinctum tradit, à quo & locus Botfeldt consignatus. Pater ejus (ita enim ille) *Henrici videlicet IV, apud Botfeld cum agrotaret, rogando impetravit, ut filio suo jurarent Successionem in imperio; quod fecerunt Principes, cum octo esset annorum, ac nondum baptizatus.* Altero hoc Imperatoris post Henricum excessu nobilitata Paderbornensis diœcesis, quod Botfeldiam locum in Saxonia notatum à Scriptoribus, ex vetustis Corbeiensium literis, doceamur esse in diœcesi Paderbornensi; ita enim illæ habent. *Ecclesia Corbeiensis Anno MCCXC, auctoritate Gerhardi de Eppenstein Archiepiscopi Moguntini, acquisivit jus patronatus Ecclesiæ in Bodensfeld diœcesis Paderbornensis, reddito jure patronatus Ecclesiæ in Dransfeldt, diœcesis Moguntini, monasterio Sanctimonialium in Lippoldesberg; perinde ut Botfeldia reperitur intra Archidiaconi Helmeswardeshufani nostri limites in priscis literis descripta.* Sitæ vero Botfeldia inter Heristallum & Mundam ex altera Visurgis ripa ad Solinganum saltum: haud procul inde Lippolderberga, & Sanctimonialium, ubi jurisdictione sacra fines Moguntini & Paderbornensis Episcopi se junxere. Hæc illa Botfeldia olim villa regia, in qua Ottonem III Imperatorem Herivordense diploma dedisse diximus. Et quia hic locus ab alijs Budensfeld scribitur, verisimiliter idem est, in quo D. Ludgerus Hassiæ fines transiens, Budonem christianum hominem, quem Widekindus ob furtum equorum lapidibus necari iusserat, in vitam revocavit. Posita ob miraculi hujus celebritatem lapidea ab incolis crux eo in loco, & campus inde posteris Budensfeldt appellatus. Funus Imperatoris 28 Octobris deductum Spiram, compositumque eodem die, quo natus erat, ad Patris & matris ossa, in æde D. Virginis à se constructa, presente Romano Pontifice. Tumuli hæc brevis inscriptio legitur. *Anno Dominicæ Incarnationis, MLVI. Henricus III Niger, III Nonas Octobris obiit.*

Regni

Henrico
Patri in
regno
succedit
Henricus
filius, pu-
er sexen-
nis.
Confir-
matur ab
Imado
Episc.
emptio
prædij
Hallenfis.

Regni Successorem reliquit Cæsar Henricum IV puerum sexennem, quem ante biennium Aquisgrani inunctum diximus; tutela pueri, & Imperij administratio penes Agnetem matrem à Principibus relicta est. Puero Rege, ut pronum erat, Imperium in Principum discordias, procerumque factiones & turbas, quæ vivo patre exarserant, ire cœpit. Tum verò longa illa felicitatis, pacisque tempora in civilia bella, & turbulentissimum Imperij statum conversa sunt, magno religionis per Sclaviam & barbaras gentes proferendæ detrimento.

Imadi per hæc beneficentiam memoriamque ex hoc anno testantur literæ, quibus Eilberto tertio Abdinghoviano Abbati prædium pontificali auctoritate confirmat.

In nomine sanctæ et individua Trinitatis, Imadus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Quotiescunque religiosorum virorum in suis oportunitatibus preces exaudientes quieti et utilitati eorum paterno affectu providemus, ab omnipotente Deo, quem in suis membris honoramus, præmi-um laboris nos recepturos, fideliter et veraciter speramus. Unde omnium Christi fidelium, presentium et futurorum noverit devotio, qualiter Dominus Eilbertus venerabilis Abbas Ecclesiæ Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, quam in occidentali parte suburbii civitatis nostræ Dominus Meinovercus, dignè et laudabiliter memorandus Episcopus, avunculus noster devotissime construxit, nos suppliciter adiit, ut prædium quoddam in Comitatu Bernhardi ducis, in villa, quæ Hallo dicitur, quod à quodam viro, Thancmaro nomine, suisque hæredibus viginti marci comparavit, Episcopalis auctoritatis confirmatione corroboraremus, humiliter petijt. Cuius iustis precibus gratuito annuentes, ipsum prædium cum universis adhuc legaliter pertinentibus, suis suorumque fratrum presentium atque futurorum usibus banni nostri munimine confirmavimus, et presentis Scripti paginam in monumentum et munimentum perpetuum sigilli nostri impressione insigniri mandavimus. Hujus rei testes sunt Adelbertus Comes, Friberch, Oddo, Cono, Erp, Hoico, Arzo, Leiko, Hociko, Heio, Tammo, Hamaca, Unea, Reynmar: item Rejmmar, Meingrim, Thiethard, Adelbrand, Astolf, Alvold, Sibrach, Ricvvald, Eebrach, Helmdag, Reynold, Ekkibrach, Brunhard, Becelin, Wediko, Liefdag, Vulfheri, Thantmar. Acta sunt hæc Paderborn. Calend. Augusti, Anno ab Incarnatione Domini M L X V I, Indictione * VIII, regnante Heinricho Rege. IIII.

* al. IX

Annus Christi 1057.

Victoris II Pont. 3.
Henrici IV. Reg. 2.
Imadi Ep. Pad. 6.

Mors Vi-
ctoris
Pont.

Consequens hinc annus Victoris II Pontificis funus conjunxit, in cuius locum Fridericus, Godefridi Lotharingi, Thuscæ Ducis frater extractus è Cœnobio Cassinensi, in quod religiosam vitam amplexus

plexus fece-
præstantiss-
annum sup-
anno, ut au-
ignominia
enim exer-
vaferunt, di-
perio, sub
oniam ingi-
præclare g-
venticulis a
moderni ac
sua gentis
nius, quam
Bohemia, i
vir ingenio
ceptus, ere
publica pe-
puerum in
Eresburgu
Pauli conv-
confluent,
mata milit-
utrimque
vulneribus
tota illa reb-

Ad h-
filio seque-
ni, uti Lam-
Regi Hilde-
mum Pont-
& doctrin-
nales Episc-
peracta su-
Episcopon-
po nostro,
Juvat hæc
rum referre

plexus secesserat, delectus Romanus Pontifex. Ita verò tres ordine præstantissimi è Germanâ gente Romani Pontifices. Sed ille ultra annum superstes non fuit, Successorem nactus Nicolaum. Hoc ipso anno, ut auctor est Ursbergensis Abbas, Saxones egregie ulti cladis ignominiam, quàm à Sclavis eos accepisse diximus: congregato enim exercitu sub Bernardo duce, efferam Luiticiorum gentem invaserunt, diversisque malis per spolia & cædes affligendo rursus imperio, subjecere acceptisque obsidibus ac tributis trans Albim Saxoniam ingressi sunt. Nec multò post Saxones, tanquam rebus à se præclare gestis inflati, tumultuari coeperunt; jam enim crebris conventiculis agitabant inter se ulcisci injurias, quas ab Henrico III Patre moderni acceperant, Imperiumque revocare ad principem aliquem suæ gentis hominem familiamque. Ac nihil ad hanc rem opportunius, quàm infirma pueri ætas visa. Quæ dum agitantur, accessit è Bohemia, in qua à puero exulârat, Otho Wilhelmi Marchionis frater, vir ingenio & manu promptus, qui benigne à proceribus Saxonie exceptus, erectusque in spem Regni. Hoc periculo integriores in Republica perculsi, consultum habuere Henricum Regem quantumvis puerum in Saxoniam evocare. Advolat Imperatrix cum filio puero Eresburgum, ubi intra diocesin nostram festo Apostolorum Petri & Pauli conventus Principum indictus; ad quem dum ex tota Saxonia confluant, accidit Regis patruels, Brunonem & Egbertum, cum armata militum manu incurrere in armatum Othonem. Pugnatum utrimque pertinaciter, primòque congressu Bruno, & Otho mutuis vulneribus cecidere. Ac postquam Otho factionis dux sublatu est, tota illa rebellio consopita quævit.

Annus Christi 1058.

Stephani X. Ponr. 1.

Henrici IV Reg. 3.

Jmadi Ep. Pad. 7.

Ad hosce Saxonum motus continendos Imperatrix cum Rege filio sequenti anno in Saxoniam regressa; ac festum Natalis Domini, uti Lamberrus perhibet, Merseburgi prius celebravit; aderatque Regi Hildebrandus Pontificis legatus (quem Roma post celeberrimum Pontificem sortita) vir eo sæculo religionis studio, eloquentiâ, & doctrinâ sacrarum literarum facile præstantissimus. Verum si annales Episcoporum Eystadensiû consulas, Poledæ festa hæc Natalitia peracta sunt in conventu trium Archiepiscoporum, multorumque Episcoporum, & Procerum Saxonie, præsentem etiam Jmado Episcopum nostrum, in quo Gundekarus Eystadensis Episcopus consecratus. Juvat hæc ex ipso Gundekari relicto memoriæ scripto apud Gretzerum referre. Anno 1058, in die S. Joannis Apostoli, plus ceteris Deo dilecti,

Lambert.
Schaff.
Ursberg.
in chron.
Victoria
Saxonum
contra
Sclavos.
Rebellio
à Saxoni-
bus mota
contra
Henri-
cum Re-
gem.

Gretzer in
Catal.
Epis. Eystad.

Conse-
cratio
Gundeka-
rii con-
ventu
Poledensi

lecti, in loco, qui dicitur Poleda, ad summum gradum proventus est Sacerdotii Gundekarus hoc nomine secundus Eystadensis Ecclesie Episcopus. Interfuit, etiam sua consecrationi Dominus ejus quartus Henricus Rex, cujus mater dilecta Agnes Imperatrix ejus Augusta, cuncta ad ejus ordinationem necessaria disponens pro Capellano, quasi deberet pro filio. Interfuit etiam eidem consecrationi Dominus Huldebrandus sacre Romanæ et Apostolicæ Sedis Cardinalis Subdiaconus, tunc temporis in has partes ad Regem Henricum Apostolicæ legatione functus. Insuper etiam adfuere jam præfati Episcopi Confratres, fraternum et benignum in ordinando præbentes auxilium, Luitpoldus Moguntinus Archiepiscopus, Engelhardus Magdenburgensis Archiepiscopus, Adalbertus Bremensis Archiepiscopus, Rumaldus Constantiensis Episcopus, Cbuonradus Spirensis, Guntherus Babenbergensis, Hecil Hildeneshemensis, Immedo Podelbrunnensis, Sizō Verdunensis (qui Lamberto est Sitto Verdensis, altero ab hinc anno mortuus) Bruno Misenenensis, Wulffo Merseburgensis, Anselmus Lucensis, Ermenfridus Situnensis, et unus de regione, quæ dicitur Bolani. Est autem Poleda sæpe memoratus locus ex Cæsarum hospitio in Eyxfeldia ad fines Thuringiæ inter Goslariam & Mulhusium, arce regia & cœnobio Monachorum ordinis D. Benedicti celebris, olim nomen à præterfluente amne Pulio sortitus.

Diploma
Regis ex
archi. Ful-
densi.
Aventinus.
Lambertus.

Ad hunc ergo Regis ex Saxonia accessum, ex Procerum consiliis, uti Sigebertus est auctor, Saxonum armis aliquot Frisiæ castella expugnata, impositaque militum præsidia, quibus Frisonum insolentia rebellionem cœptantium est refrenata. Nam Mindam hoc anno Imperatricem cum filio descendisse, & Visurgis regiones perlustrasse constat ex rescripto Regis ex ea urbe v. Martij consignato. Pascha deinde Merseburgi celebratum à Rege: inde in Boariam profectio instituta, & festum Pentecostes Augustæ peractum. Longius post hæc iter suscepit ad fines Ungariæ, quo Sophia Regis soror deducta, ac Salamoni Andrea Ungariæ Regis filio in matrimonium data: altera Regis soror Juditha Polono Principi denupta. Ita vicinorum Principum connubijs familiam præmunire visum.

Cathe-
dralis &
Abdinck-
hoffensis
Ecclesiæ
& Mona-
steria cum
urbe igni
absumun-
tur.

Ceterum hic annus imado funestissimus fuit, quo & urbs ipsa, & duo celeberrima Monasteria Cathedrale videlicet Collegium Canonicorum, & Cœnobium Abdinghovianum cum Basilicis feria VI ante festum Palmarum miserabili incendio conflagrârunt. Ita verò opus illud pulcherrimum ac magnificum Basilicæ & Collegij, quod Meinwercus Episcopus ex prioribus incendiij ruinis tantis impensis construxerat, Imado Consanguineo Episcopo, rursum confedit in cineres, nec ultra quinquaginta annos stetit incolume. Ingens & calamitosum incendium, quod fama commiserationis totam implevit Germaniam, cœque à Sigeberto Gemblacensi, Mariano Scoto, Petro Damiano, Antonino, Trithemio ac tot Scriptoribus memoratum. Hoc eodem fatali incendio, quod iidem auctores inter memoranda referunt,

referunt, eo
reclusus ap-
enim flam-
quam aper-
dio involu-
clususque
derbornan-
num, rudi
theca Pala-
damus.
Episcopatus
Monasterio
multisque a-
martyrium
fuit in refra-
verò statum
dendi cum
supra eandem
trus Dami-
populus sy-
dies urbs
nis. sacra
Postquam
septem ur-
ge depasta
pervenisse
pedem eff-
quàm vor-
admireris
Scriptore
daminari v-
biles atque
viani tabu-
hostiam a-
ratus leg-
Ferdinand-
Anno nini-
tem quarti
conflagra-
No-
filicæ & C-
structura
aggressus

referunt, consumptus est Paternus Monachus, gente Scotus, diuque reclusus apud Abdinghovianos sui ordinis cœnobitas; grassante enim flamma per omnes cœnobij ruinas cum rogaretur, ut cella, quam aperuerant, exiret, per voluntariam mortem communi incendio involui maluit. Testis hujus rei Marianus, & ipse gente Scotus, reclususque Fuldae ac Moguntiae Monachus, qui haud multo post Paderbornam adiens, omnia coram inspexit: nam sic ille ad hunc annum, rudi quidem, sed candida narratione, quam ex codice bibliothecae Palatinae & Vaticanae integrius, quam passim Marianus, hic damus. *Padelbrunna*, inquit, *Civitas cum duobus Monasteriis, id est, Episcopatus et Monachorum, feria VI. ante Palmas igne consumitur: in Monasterio autem Monachorum erat, Paternus nomine, Monachus Scotus, multisque annis inclusus, qui etiam combustionem praenunciabat; ambiens martyrium pro nullo foris exiit, sed in sua clausula combustus, per ignem transiit in refrigerium, de cuius etiam sepulchro quaedam bona narrantur; ipsis vero statim diebus feria II post octavas Paschae exiens de Colonia causa claudendi cum Abbate Fuldensi ad Fuldam, super mattam in clausula ipsius, ubi supra eandem mattam combustus, et passus est, ego oravi. Auctor est Petrus Damiani Paternum jam ante divina monitione edoctum, nisi populus sincera sese poenitentia Deo reconciliaret, fore ut intra xxx dies urbs incendio absumeretur. Quamobrem Paterni consilio omnis sacra suppellex Cœnobij Abdinghoviani exportata in tutum. Postquam verò hæc monita Paterni cassa fuere, ignis repente ex septem urbis regionibus prorumpens, totam urbem miserabili strage depastus est. Cumque vorax flamma ad cellam Paterni serpendo pervenisset, rogatus à fratribus suis, ut egressu vitam servaret, renuit pedem efferre, quod diceret se divino iudicio vitam suam permittere, quam voto cellae consecrasset. Factum, quod in sancto viro magis admireris, quam perscruteris, aut imitandum persuaseris; nec inter Scriptores reperi, qui non magis inter arcana rerum admirari, quam damnari viderent. Quemadmodum Paternus etiam inter memorabiles atque illustres sui ordinis viros in vetusta Cœnobij Abdinghoviani tabula depictus hodie dum conspicitur, qui tanquam vivam se hostiam absumi passus sit. Incendii hujus tempus non facile accuratius legas, quam in scripto codice Vaticanae Bibliothecae, ex quo Ferdinandus Episcopus noster hæc omnia Romae conscripsit: *Anno nimirum Dominicae Incarnationis MLVIII. Indict. XI. regni autem quarti Henrici. Ordinationis vero Imadi Episcopi VII, Paderborna conflagravit Idibus Aprilis.**

Non his incendiis malis abjectus Imadus Episcopus, Basilicae & Collegij instaurationem (quod muri ex firma Meinweri structura prope adhuc integri constiterant) ingentibus animis est aggressus, intraque decennium, ut tempore referemus, dedicatio-

Aaaa

nem

Sigebert. in
chron.
Marian.
Scot. in
chron.
Petrus Da-
mian.
Anton. p. 2.
Chron. da
Magn.
Belg.
Eodem
incendio
Paternus
inclusus
extingui-
tur.

Qui fru-
stra illud
Pader-
bornen-
sibus præ-
dixerat.

Utrumq;
opus re-
staurare
aggredi-
tur Imadus

nem renovati operis celebrare visus: tanquam alter Meinwercus ob-
tigerit, qui ex incendij ruinis repararet omnia multo etiam magnifi-
centius. Tantumque privatis abundavit opibus, ut hoc ipso anno
liberali prædij donatione auxerit Cœnobium Abdinghovianum,
quam hic dare visum.

A quo & Abdinckhoffenses donantur prædio Tuitano. In nomine Sanctæ et individue Trinitatis, Imadus Dei gratia Pa-
derburnensis Ecclesiæ Episcopus. Quod ab Auctore mundi præceptum le-
gitur, date elemosynam, et omnia munda sunt vobis: et in libro sapientia
scriptum invenitur, divitiæ hominis redemptio anima ejus, expedit omni
christianæ animæ de rebus sibi temporaliter collatis pauperes Christi sustenta-
re, et hujusmodi rebus amicos sibi facere, qui se, cum defecerint, in æterna
tabernacula recipiant. Quapropter fidelium Christi noverit universitas,
qualiter nos ob spem divine retributionis quoddam prædium in Tuitia, et
vivarium piscium in Helsen propria instantia elaboratum, Cœnobio in Sub-
urbio civitatis nostræ à venerabili Meynoverco Episcopo avunculo meo con-
structo, cui Eylbertus venerabilis Abbas præest, legitima oblatione contulimus,
ut sustentationi fratrum inibi Deo regulariter servientium in amminiculo
Molendinum etiam juxta ipsum vivarium positum eidem cœnobio concessi-
mus, pro molendino eorum meo rogatu in Balhorn destructo, à prædicto vene-
rabili Meynoverco Episcopo eis cum curia collato. Hæc qualiacunque nostra
dilectionis et devotionis indicia cum utilitate, qua nullo modo inde provenire
poterit, nostra Pontificali auctoritate eidem cœnobio confirmamus, et omnem
hominem, qui præfatum abbatem cum suis fratribus eorumque Successores
quolibet modo vel ingenio inquietare, molestare aut divestire præsumperit,
perpetui anathematis vinculo innodamus. Ut ergo hæc per succedentium
temporum curricula rata et inconvulsa permaneant, paginam hanc inde con-
scriptam sigilli nostri impressione roboramus. Hujus rei testes sunt Tammo
Abbas de Halnroardeshusen, Wimbertus matris Ecclesiæ Præpositus, Heri-
mannus Decanus, Egicio Præpositus Jerosolimitanus, et Decanus Pulveres,
Bernhardus advocatus, Reinovercus, Witheraldus de Ittora, Everhard,
Reinbold, Luippalin, Cono, Tammo, Gherhard, Ascelin Dapifer, Gelo pin-
cerna, Eizo frater ejus, et alii multi. Acta sunt hæc Paderburn V. Nonas
Octobris. anno Incarnat. Dominicæ M L V I I I. Indictione XI. regni
Henrici Regis I I I I, I I I.

Annus Christi 1059.

Nicolai II Pont. 1.
Henrici IV Regis 4.
Imadi Ep. Pad. 8.

Mirau in
notis c. 89.
Gelen. 4.

Henricus Rex cum Augusta matre in Germaniam reversus,
mense Februario Aquisgranum adiit; quod ipsum docent tabulæ
à Myræo relatæ, quibus de prædijs Ecclesiæ Nivellensis disponit.
Aquisgrano Trajectum descendit ad inferiores Rheni provincias lu-
strandas;

strandas; q
donatione
à Godehard
Augustæ m
navit, qui p
affectatus, i
Reinerti silv
permutatio
tinuerat, r
prædia qua
nis incendi
In non
clementia R
præsentis, q
Heinricus te
dedit in con
Rudolfo pro
hoc concamb
Patris nostr
per interven
nec non ob d
sum digni p
mini, et S. K
scilicet curt
Sumersedi,
viginti sept
Treine situm
Comitum, c
areis, edifici
tionibus, aq
bus et rediti
utilitate, qu
tradidimus,
venerabilis
inceps pote
bunt tantu
regalis trad
conscriptan
cernitur, ju
Godehardus Ca
Dominic
regni ver

strandas; quo in loco, rogatu Agnetis Augustæ matris, mense Aprili, donationem Patris Tuitiensis Ccenobio factam comprobant tabulæ à Godehardo Cancellario consignatæ. At multò liberalius Rex ad Augustæ matris preces Imadum Episcopum nostrum Trajecti exoravit, qui per id tempus inter Episcopos aulam Regis & Imperatricis affectatus, id merito & obsequio suo impetrasse refertur. Nam & Reineri silvam, vulgo Reinerswalt, in Hassia, quam Henricus pater permutatione prædij à Rothone seu Rudolpho Episcopo nostro obtinuerat, non modò gratis reddidit Paderbornensi Ecclesiæ, sed & prædia quædam in pago Westfalum largè donavit, tanquam his donis incendij damna sublevaturus.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia Rex. Noverint omnes Christi nostrique fideles, tam futuri quam præsentis, qualiter Antecessor noster, et amabilis pater, dignissima memoria Henricus tertius Rex, et secundus Imperator augustus, prædium quoddam dedit in concambium sanctæ Paderbrunnensis Ecclesiæ venerabili Episcopo Rudolfo pro uno foresto Reginhereshuson dicto eidem Ecclesiæ pertinenti, et hoc concambium, quamdiu uterque vixit, tandiu ratam permansit; sed post Patris nostri lamentandum obitum, nos pro animæ illius æternæ requiæ, et per interventum dilectissimæ matris nostræ Agnetis Imperatricis augustæ, nec non ob devotum ac fidele servitium Imnadi præfata Ecclesiæ post Rudolfum digni præsulis forestum reddidimus, atque ad altare Mariæ matris Domini, et S. Kiliani martyris sanctique Liborii Confessoris hoc ipsum prædium, scilicet curiam unam dominicalem, Punningun dictam, cum tribus minoribus, Sumersedi, Bottesdorff, Calimbichi, quæ vulgo dicuntur Vorawverch, cum viginti septem mansis ad easdem curtes pertinentes in pagis Westfalum et Treine situm, et in Comitatus Bernhardi Ducis, et Rotgeri atque Bernhardi Comitum, cum omnibus suis appendicijs, hoc est, utriusque sexus mancipijs, arvis, ædificijs, terris cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, silvis, venationibus, aquis aquarumque decursibus, piscationibus, molis, molendinis, exitibus et redditibus, viis et invijs, quæsitis et inquirendis, et cum omni jure et utilitate, quæ ullo modo inde poterit provenire, in proprium dedimus atque tradidimus, ea scilicet ratione, ut jam dictus Imnadius Paderbrunnensis sedis venerabilis Antistes, sui que Successores de prænominato prædio liberam deinceps potestatem habeant tenendi, commutandi, præcariandi, vel quidquid sinibet tantum in usum Ecclesiæ placuerit, inde faciendi. Et ut hæc nostra regalis traditio stabilis et inconvulsa omni permaneat ævo, hanc cartam inde conscriptam manu propria corroborantes sigilli nostri impressione, ut subius cernitur, jussimus insigniri.

Signum Domni Heinrichi quarti Regis.

Godehardus Cancellarius vice Luitpoldi Archicappellani recognovit. Data est VII Idus Aprilis, anno Dominice Incarnat. MLIX. Indictione XII. anno autem ordinat. Domni Henrici III Regis V. regni vero III. actum apud Trajectum in Dei nomine feliciter Amen.

Aaaa 2

Finis

Silva Reinerswal-
dia dona-
tur Eccle-
siæ Pader-
born.

Mors Luitdolphi Archiep. Moguntini.

Finis hujus anni, sextus videlicet Idus Decemb. mors subtrahit Luitdolphum Moguntinum Archiepiscopum ac Metropolitanum nostrum, in cuius locum Regis ac Imperatricis procuratore, repositus Sigefridus Fuldenfis Abbas, & in Abbatis locum successit Wileradus ejusdem Cœnobij Monachus, eademque, quâ Sigebertus, familiâ oriundus.

Annus Christi 1060.

Nicolai II Pont. 2.

Henrici IV. Reg. 5.

Imadi Ep. Pad. 9.

Lambert.
Moritur
Sitto
Episc.
Verden-
fis.
Crantius
lib. 5.
Metrop. 28.

Rex deinde Natalem Domini Wormatiæ celebravit, & hoc anno MLX (quem Lambertus, alijque passim à Natalitijs Christi consignant) Episcoporum synodum in eadem urbe indixit. Verum Episcopis, quod pestifera per Galliam & Germaniam lues grassaretur, sese excusantibus, conventus ille intermissus est. Obijtque hoc anno è Saxoniæ præsulibus Sitto Verdenfis Episcopus, succedente Rucberto (Crantius Ricertum vocat) viro ex illustri Comitum familia, sedi illi ad multa commoda dato; quanquam nulli Episcopi magis in obscuro jaceant, quam diœcesis hujus, quæ nec Chronicon nec Scriptorem exhibet. Nec tum alij fere Episcopi per Germaniam & Saxoniam impositi, quàm ex Regis nominatione, quod bono quidem Ecclesiarum factum, dum Reges boni erant: postquam verò Reges aulæque Regum corruptæ, quanto id Ecclesiarum malo continuatum, docebunt hujus Regis facta.

Annus Christi 1061.

Alexandri II Pont. 1.

Henrici IV Reg. 6.

Imadi Ep. Pad. 10.

Baronius.
Leo Ofsent.
Schisma
in electio-
ne summi
Pontifi-
cis.

Et jam res eò invaluerat per dissidia, ut Pontificum etiam nominationem sibi Reges Germaniæ sumerent. Quemadmodum anno insequenti, cum mortuo Nicolao Pontifice 6 Calend. Augusti Cardinales eligerent Anselmum Lucensem Episcopum, factiosi quidam Romani Cadaloum Parmensem Episcopum, qui Honorium II se dixit, obtrusere, missa ad Henricum Regem legatione, quâ coronam auream, & titulum patritiatus Regi offerunt. Quæ insignia Henricus Rex Basileæ in conventu Procerum admisit, actumque per Imperatricem & Guibertum Cancellarium, ut Cadalov Pontificatus confirmaretur fœdo Ecclesiæ Schismate. Haftenus prospera omnia Henrico Regi cessere: at postquam in Romanæ sedis libertatem ac jura manus regias injecit, quæ non malorum initia aulam Regemque consecuta? id eò indignius, quod in concilio Romano, jam ante bi-

ennium

ennium à M
castitatem,
suffragia re
Rex f
dicata Bojn
Saxonum m
tia, & disci
ctum, quod
crederetur.
provincias

Ann
num ictibu
cum Basilic
lecta, Hen
ignibus fin
in congress
pus noster
Episcopis, a
& Imperat
teras rogat

In no
clementia R
collatis, com
noratis, scin
norum tran
rare, et man
congregare
tam futuris
monitione a
non contemp
ti, ad prom
ata suffragi
Mundenfis
Abbatissæ, r
beienfis abb
terisque om
quos scribi
bemensis, et

ennium à Nicolao Pontifice habito, adversus prolapsam Sacerdotum castitatem, jus simul creandi Romanum Pontificem ad Cardinalium suffragia revocatum feratur.

Rex subinde Ratisbonam concessit, ubi Agnes Imperatrix, abdicata Bojariæ gubernatione, Ottonem Gottingensem, è clarissima Saxonum familia ortum, Bojis Principem dedit, virum civili prudentia, & disciplinâ militari inclytum. Id eò consilio potissimum factum, quòd regijs negotijs opportunus, fidusque ante omnes fore crederetur. E Bojaria Rex Moguntiam atque ad inferiores Germaniæ provincias descendens, Stabulense Monasterium invisit.

Otto Dux
Bois da-
tur.
Lambert.

Annus Christi 1062.

Alexandri II Pont. 2.

Henrici IV Reg. 7.

Imadi Ep. Pad. 11.

Annus insequens, Christi MLXII, terræ motu, tonitruis, fulminum ictibus, mortalibus gravis; quo etiam urbs Minda ad Visurgim cum Basilicâ deflagavit, omnisque sacra supellex à Caroli M. ævo collecta, Henrico Rege præsentem ac spectantem, ipso die Vincentij M. ignibus simul absumpta periit. Mense Martio Rex Goslariæ versatus in congressu Episcoporum & procerum; quos inter Imadus Episcopus noster, unâ cum Egilberto Mindensi, & Hezilone Hildesienfi Episcopis, aulam regiam affectatis. Ac Imadum magnæ apud Regem & Imperatricem fuisse auctoritatis, docebit donatio, ejus inter ceteras rogatu, Heziloni Episcopo facta, quam idcirco subijcimus.

Urbs
Mindensis
conflagrat.
Lerbeckius.
Continuat.
Herm.
Contr.
Chron.
Mind.
Cleinsorg.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Heinricus divina favente clementia Rex. Quotiens ex sumptibus, donis, et honoribus divinitus nobis collatis, commodum et honorem præstamus Ecclesiis Dei, et Sanctis ab eo honoratis, scimus et indubitanter credimus longam et stabilem præsentium bonorum tranquillitatem benigno studio et devoto animo assequi nos et comparrare, et mansura atque æterna labentibus et deficientibus hujus sæculi rebus congregare et thesaurizare. Proinde omnibus Christi nostrisque fidelibus, tam futuris quàm præsentibus, notum esse volumus, qualiter rogatu et ammonitione dilectissimæ genitricis nostræ Agnetis Imperatricis Augustæ, nec non continuo ac fideli servitio Hezilonis Hildeneshemensis Episcopi excitati, ad promerenda beatissimæ genitricis Dei et perpetuæ Virginis Mariæ beatæ suffragia, corde et animo exurgentes, tum consensu et favore Egilberti Mindensis Episcopi, et dilectæ sororis nostræ Adalheidæ Gandersheimensis Abbatisse, nec non et Immitonis Podelbrunnensis Episcopi, et Sarachonis Corbeiensis abbatis, consentiente et confavente Ottone Bavvariorum Duce, cæterisque omnibus, quorum prædia et possessiones sitæ erant intra eos terminos, quos scribi jubemus, quoddam forestum et bannum eidem Ecclesiæ Hildeneshemensi, et prædicto Episcopo, suisque Successoribus in reliquum habendum,

Silva Hildesienfis
ab Imper.
per. donatur
Heziloni Episcopo
Hild.

et

et perpetualiter possidendum concessimus, et nostram regali potestate condonavimus, inter istos terminos situm a ponte fluvii Loine, qui porrigitur per medium amnem, ad villam Laide, per viam rectam, quæ tendit Choppenbrukke, de Choppenbrukke via recta usque Battingehusen, de Battingehusen via recta usque Aschereshusen, de Aschereshusen via recta ad Goltpecchi, de Goltpecchi via recta ad Pretensteina, de Pretensteina via recta ad Makkenhusen, de Makkenhusen via recta ad Luithartessen, de Luithartessen via recta ad Winethusen, de Winethusen via recta ad pontem Grene, rursum de ponte illo et medio alveo eundem fluvium Loine deorsum usque ad pontem Laide. Jubentes igitur statuimus, et statuentes jubemus, ut infra præscriptos terminos nulla nostri regni major minorve persona venandi jus et potestatem sibi vendicare absque consensu et licentia prædicti Episcopi et Successorum ejus, sive eorumque provisores ejusdem foresti ab eis constituti fuerint, præsumat. Quod si aliquis hujus præcepti nostri temerarius transgressor exstiterit, velut regalis contemptor decreti iusti sententiæ judicii subiacebit, et debita pro corrupto banno nostro pecunia scilicet sexaginta solidos de singulis feris persolvat. Et ut hæc nostra regalis successionis, donationis, confirmationis auctoritas per tempora successura stabilis et inconversa permaneat, hanc paginam nostræ voluntatis et facti indicem inde conscribi, et sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

Signum Domni Heinrichi quarti Regis invictissimi.

Fridericum Cancellarium vice Sigefridi Archicancellarii recognovi. Data VII Idus Martii, anno Dominica Incarnat. MCLXII. Indiæ. XV. anno autem ordinationis Domni Heinrichi quarti Regis VIII. regni vero VI. vite XII. actum Goslarie in Dei nomine feliciter Amen.

Chron.
Herm.
cont.
Lambert.
Sigebert.
Ursberg.
Anno
Henrici
cum a
matre ab-
strahit.

E Saxonia Rex inferioris Rheni provincias ingressus, apud Trajectum Frisicæ urbem diem Paschæ cum matre Imperatrice egit, uti hæc Auctor refert, qui Hermannichronicon supplet. Trajecto Rex cum Augusta matre ad Insulam D. Suiberti, quæ post Cæsaris Insula appellata est, appulit, ubi Anno Colonienfis regium puerum dolo interceptum abstractumque a matre perduxit Coloniam. Hactenus Augusta mater Rempublicam sua auctoritate pro impubere filio administrabat, consilio atque opera cum primis Henrici Augustani Episcopi, quod jam antè apud Henricum patrem atque Imperatorem Cancellarij munere perfunctus, Imperij res intimè cognitæ haberet. Atque is cum fere unus apud Augustam gratia atque potentia valere crederetur, invidia atque æmulatione aliorum venit in suspensionem inconcessi amoris, vulgi etiam famâ augente, familiaritatem non esse citra flagitium. Rem, quæ in multas turbas conjecit Germaniam, cum Sigebertus, Hermannicomitis continuator, Ursbergenfis, alijque eorum temporum scriptores, tum Lambertus Schafnaburgensis enarrat. Itaque Principes, inquit, indignitatem rei non ferentes, crebrâ conventicula facere, circa publicas functiones remissius agere, adversus Imperatricem popularium animos sollicitare, postremo omnibus modis niti, ut a matre puerum distraherent, et regni administrationem in se transferrent. Ad

ultimum

ultimum Col
erat, & Reg
per Rhenum.
dum quadam
pus cepit, m
statum proce
fidias suspi
Episcopus fa
gunt, remis
Rex nova re
necem sibi pa
aqua violent
tem, ipse quo
vi restituere
cunt. Ceter
regia majest
ti mitigaret
ratione hac a
Rex tum ten
ret: et causi
ratrix nec fi
propria rece
tadium pass
cogitavit se
sita purpur
ad limina A
in æde D. P

Non
nis factum
cerum ita r
datus, dign
stratio com
alterum Jo
puer servati
tiam redijt
ab omni in
ministros R
nerit. An
egregium,
bianos pro
mannus fil

ultimum Colonienſis Epiſcopus, communicatis cum Egberto Comite, qui Saxo erat, & Regis patruelis, et cum Ottone Duce Bavarorum conſiliis, navigio per Rhenum ad locū, qui dicitur S. Suiſberti Inſula, venit. Ibi tum erat Rex. Qui dum quadam die poſt ſolennes epulas factus fuiſſet bilior, hortari eum Epiſcopus cepit, ut navim quandam ſuam, quam ad hoc miro opere inſtruxerat, ſpectatum procederet. Facile hoc perſuaſit puero ſimplici, et nihil minus quam inſidias ſuſpicanti. Cumque navim ingreſſus fuiſſet, ſtipantibus eum hiſ, quos Epiſcopus factionis ſuæ ſocios ac miniſtros paraverat, repente remiges inſurgunt, remis incumbunt, navim diſlocitius in medium fluminis impellunt. Rex nova rerum facie confuſus, incertuſque animi, nec aliud quam vni et necem ſibi paratam arbitratus, in flumen ſe præcipitem dedit. Citiusque eum aqua violentior ſuffocaſſet, niſi Egbertus Comes, dato poſt eum ſaltu, periclitantem, ipſe quoque non minimū periclitatus, vix et egre morti eriperet, et navim reſtitueret. Exin blanditiis, quibus poterant delinitum, Coloniam perducunt. Cetera multitudo per terram ſubſequitur, criminantibus multis, quod regia majeſtas violata, ſuique impoſita foret. Epiſcopus, ut invidiam facti mitigaret, ne videlicet privata gloriæ potiſ, quam communis commodi ratione hac admiſſe videretur, ſtatuit, ut Epiſcopus quilibet, in cuius dioceſi Rex tum temporis moraretur, ne quid detrimenti pateretur Reſpub. provideret: et cauſis, quæ ad Regem delata fuiſſent, potiſſimum reſponderet. Imperatrix nec filium ſequi, nec iniurias jure gentium expoſtulare voluit: ſed in propria recedens, privatam deinceps ætatem agere propoſuit. Nec multo poſt tedium paſſa ærummarum ſeculi, domeſticis quoque erudita calamitatibus, cogitavit ſæculo renunciare. Ac paulo poſt, hortatu Petri Damiani, poſita purpura, Fruteriam in Monafterium ſeceſſit. Poſtremo Romam ad limina Apoſtolorum profecta, vitam ea in urbe clauſit, condita in æde D. Petronellæ, marmoreoque ſepulchro incluſa.

Non deſuere poſt Adamum Bremſenſem Scriptores, qui Anno niſ factum incuſarint: ſed ille poſt in comitijs Epiſcoporum ac procerum ita rei à ſe geſtæ rationem dedit, ut cunctorum aſſenſu dilaudatus, dignuſque ſit habitus, cui Regis educatio, & Regni adminiſtratio committeretur. Quapropter & Petrus Damiani Annonem alterum Joadem Hebræorum Pontificem compellat, à quo regius puer ſervatus ſit. Atque ipſe Anno per filium in Auguſtæ matris gratiam redijt, quam & pudiciſſimam ſœminam meliores ſcribunt, & ab omni intentatâ culpâ abſolvunt; præterquam quòd per ceteros miniſtros Reſpublica malè adminiſtrata in diſſidia & periculum venerit. Amiſit hoc anno Saxonia Bernardum Ducem, virum bello egregium, à quo per xl annos Saxonia adverſus Sclavos & Nortabianos propugnata. Hereditatem partiti ſunt Ordulphus & Hermannus filij, Eccleſiæ Bremſi inſeſti.

Annus Chriſti 1063.

Alexandri

Et navim
impoſi-
tum ab-
ducit.

Henricus
Rex vitæ
diſcri-
men adit.

Impera-
trix pri-
vatam vi-
tam eli-
git.
Sige-
bert.
Chron.
Herm. Con-
tin.
Otto Fri-
ſing. lib. 6.
c. 34.

S. Anno
Regis tu-
tor.
Adam.
Brem.
Albert.
Stad.

Bernardus
Dux Sax-
oniæ obit.

Lambert.
Adam.
Brem. lib. 3.

Adalbertus
Bremensis
Archiepi-
scopus. Re-
gem de-
pravat.
Episco-
patus &
Abbatias
distrahit.

Concer-
tatio Epi-
scopo-
rum ob-
fessionē.

Alexandri II. Pont. 3.
Henrici IV. Regis 8.
Imadi Ep. Pad. 12.

Abiecto Augustæ imperio, & Regis educatio, & rerum publi-
carum procuratio penes Episcopos erat; eminebatque inter eos, ut
Lambertus scribit, Moguntini & Colonienſis Archiepiscoporum aucto-
ritas, quibuscū in partem consilij Adalbertus Bremensis Archiepisco-
pus assumptus, tum propter generis claritudinem, tum propter æta-
tis & Archiepiscopatus dignitatem. Igitur hi duo Episcopi, uti Ada-
mus Bremensis scribit, consules Reipublicæ, Eberhardo Trevirorum
Archiepiscopo se intra quietē continente. Donec per absentiam An-
nonis nactus opportunitatem Adalbertus occupandi & depravandi
totum animum juvenis, ceterisque Episcopis posthabitis, Monarchiam
in regno usurpare visus est. Adscitus in hanc rem Wernher⁹ Comes, ju-
venis tam ingenio, quam ætate ferox. His instructus præsidij, nihil
penſi habebat Episcopatus veluti hastæ venales subicere, Monasteria
optima distrahere, Ecclesiæ honores ad quæstum exponere: non me-
ritorum, non virtutis rationem habere. Ac potentiores quidem Epi-
scopi, metu factionis, mollius habiti; Sed eo majori insolentia cum
minus validis actum, qui mancipiorum instar tractati sunt, Rege ad
omnia, quæ jussus erat, puerili facilitate annuente. Itaque Bremensis ille
dictator, duas opulentas occupat Abbatias, Corbeienſem & Lauris-
heimenſem; utque publicum hujus rapinæ odium à se averteret, at-
que æmulis obstrueret os, Regi persuasit, ut Colonienſi Archiepisco-
po donaret Malmundarianſe atque Endanum Cœnobium, Mogun-
tino Solingenſtadianum, Rudolpho Suevorum Duci Campidonen-
ſe, Wernero Comiti Kirckbergenſes possessiones, Othoni Bojorum
Duci Altahenſes. At quo minus Corbeienſis Abbatia in spoliū ve-
niret, obstitit Otto Dux Bojariorum, multisque conatibus ægrè tan-
dem effecit, ut tam Abbati, quàm Cœnobio Corbeienſi priſcus ſuus
honor & libertas ſervaretur. Laurisheimenſis quidem Abbas regio
ediſto eieſtus; ſed is armis ſe tuitus eſt, dum procella illa diſſiceretur.
Ita verò per hanc mutationem gubernationis, dum charybdim
evitare conſultum habuerunt, incidere in ſcyllam longè voraciorem.

Et quæ non legum diſſolutio? quæ non Principum licentia,
Rege puero, conſecuta eſt? ſatis id certamen hujus anni inter Hilde-
ſienſem Episcopum & Fuldenſem Abbatem docet; quod inter cete-
ros Lambertus diſertiffimus, horum temporum ſcriptor denarrat.
Rex, inquit, Natalem Domini Goſlarie celebravit, ubi ipſa die, dum ad
veſperam ſella Episcoporum locarentur, inter Camerarios Hecilonis Hilde-
neſheimenſis Episcopi, et Camerarios W' idcradi Fuldenſis Abbatis, gravis
concertatio oborta eſt: et primo jurgiis, dein pugnis res geſta eſt: citòque ad
gladios prorupiſſent, niſi Ottonis Bojariorum Ducis, qui cauſam Abbatis tue-
batur,

batur, aucto-
regno per m-
rum, Abba-
Episcopus c-
pum debere
longè ſuper-
rilibus anni-
pune potera-

Succ-
tò truculen-
hoc ipſo ann-
naxin Rex e-
lum tumulti-
diu machina-
liæ memor, A-
rat: hi audi-
denſum alio-
inopinato p-
clamantibus
irruunt, &
non ſuſſibus.
Eccleſiam p-
ululatus mo-
paſſimque p-
religione, ſ-
editiori loco,
hortabatur,
miſſionis tit-
Inter quos p-
ticariſſimus
tis populum
à ſuis, ut vit-
archius mult-
qui inſtructi
Fuldenſes, &
la contraxer-
obſerantur.
currebant, ſ-
inſtruunt, u-
nem diremi-
cile crimen
et indulgent-
batem verſi-

batur, auctoritas intercessisset. Causa verò talis erat. Consuetudo erat in regno per multos retro majores observata, ut semper in conventu Episcoporum, Abbas Fuldensis Archiepiscopo Moguntino proximus assideret. Sed Episcopus causabatur neminem sibi intra diocesim suam post Archiepiscopum debere præferri: animatus ad hoc et opum gloria, quæ antecessores suos longè supergrediebatur, et temporis opportunitate. Quia Rex adhuc in puerilibus annis constituto, singuli, quod sibi animus suggessisset, facere impune poterant.

Successit mox alterum certamen inter utrumq; præfulem multò truculentius, quod ex eodem Lamberto referre juvat. Rex enim dum hoc ipso anno Goslarie Pentecosten celebraret, atque ad vespertinalem synaxin Rex et Episcopi convenissent, rursus de positione Sellarum Episcopatum tumultus exoritur, non fortuita, ut prius, conversione, sed præmeditata diu machinatione. Nam Episcopus Hildesheimensis acceptæ prius contumeliæ memor, Egbertum Comitem cum expeditis militibus retro altare occuluerat: hi audito tumultuantium Camerariorum strepitu, ocyus advolant, Fuldensium alios pugnis, alios fustibus cædunt, prosternunt, et de sacrario Ecclesiæ, inopinato periculo attonitos, facile proturbant. Quibus illico ad arma conclamantibus, Fuldenses, quibus arma in promptu erant, facto grege Ecclesiam irrumpunt, in medio chori psallentiumque fratrum manus conserunt, rem jam non fustibus sed gladiis gerunt. Pugna atrox committitur, atque per totam Ecclesiam pro hymnis et canticis spiritualibus vociferatio adhortantium, et ululatus morientium exauditur. Super altaria Dei tristes jugulantur hostiæ, passimque per Ecclesiam sanguinis currunt flumina, non legali, ut quondam religione, sed hostili crudelitate profusa. Episcopus Hildesheimensis capto editiori loco, tanquam militari quodam classico suos, ut fortiter præliarentur, hortabatur, et ne loci religione ab armis terrentur, suæ auctoritatis et promissionis titulum obtendebat. Multi utrimque vulnerati, multi occisi sunt. Inter quos præcipui erant Regenbodo signifer Fuldensis, et Bero Ecberto Comitæ carissimus miles. Rex inter hæc vociferans, et sub obtentu regie majestatis populum adjuvans, surdis fabulam narrare videbatur. Tandem monitus à suis, ut vitæ propriæ pugna excedens, consuleret. Vixque inter constipatam archius multitudinem cluctatus in palatium se recepit. Hildesheimenses, qui instructi, præmeditati que ad pugnam venerant, superiores efficiuntur. Fuldenses, utpote quos inermes inopinatoque subito exorta seditionis procella contraxerat, fusi fugatique, atque de Ecclesia expulsi sunt. Fores illico obserrantur. Fuldenses, qui primo tumultu ad arma tollenda paulò longius discurrerant, frequentes armatique adsunt, atrium Ecclesiæ occupant, aciem instruunt, ut de Ecclesia progressos statim adoriantur. Sed nox concertationem diremit. Postero die severissime habitâ questione, Ecbertus Comes facile crimen removit, non tantum juris et legum patrocinio, quantum favore et indulgentia Regis, cuius patruelis erat. Totum accusationis pondus in Abbatem versum est. Quæ exinde Monachorum conturbatio, & in Abbatem

Bbbb

*Lipsius in
not. ad 1. lib.
Polit.*

batem suum rebellio secuta sit, & quàm fortunæ ejus cœnobij, quod Cœlo se prope exæquârat, accisæ sint, multis deplorat Lambertus, qui Lipsij judicio, inter ejus ætatis scriptores facile præstantissimus est.

Hæsit fere per omnem illam æstatem Rex Goslariæ in congressu Episcoporum ac procerum; id quod satis commonstrat diploma xvi Calend. Augusti à Friderico Cancellario consignatum, quo Egilberto Mindensi Episcopo prædium Lashaggeri ad instaurandas incendiij, de quo diximus, ruinas donat, præsentibus Annone Colonienfi, Alberto Hamburgensi, & Engelhardo Magdenburgensi Archiepiscopis; & Burchardo Halberstadiensi, ceterisque Episcopis. Quid verò Imadus Episcopus noster, qui per id tempus totus quoque erat in reparandis incendiij damnis, obtinuerit, ex annalium nostrorum memoria excidit. Diploma illud recitatum legas inter Mindensia privilegia à Pistorio edita.

*Roberti
Episcopi
Monast.
mors.*

Sub exitum hujus anni sublatus est è numero Episcoporum Saxoniorum Robertus XV Monasteriensium Antistes, gesti Episcopatus in summa tranquillitate & modestiæ fama per annos xxi. Multa ab hoc præfule ornamenta Ecclesiæ, quæ fasti eorum memorant; interque bona comparata, Comitatus Grevonienfis ab eo adjectus. Sed nihil ab Episcopo commendatius apud posteros, quàm optima cleri & Canonicorum inter claustrum disciplina, quæ tam florens eo præfule & numero Canonicorum, & opum copia, arctoq; prisca instituti vigore fuit, ut quæ antea Mimigardia urbs, sub eo Monasterium appellari cœperit, nomine Monasterij à celebritate Collegij Monasterijque in urbem & diœcesin transfuso; quanquam ex qua familia, aut instituto vitæ Robertus ad Episcopatum pervenerit, & quid per tot annos præclare gesserit, parum sit in eorum fastis, aut ab alijs Scriptoribus notatum. Successor ei datus Fridericus, in Schola Paderbornensi excultus.

Annus Christi 1064.

*Appendix
Herm.
contr.*

*Ablata
restitu-
untur
Traje-
ctensi Ec-
clesiæ.*

*Miræus in
Notit. Belg.
c. 93.*

*Heida in
hist. Ultra-
ject. in Wil-
helmo Epif.*

Alexandri II Pont. 4.

Henrici IV Reg. 9.

Imadi Ep. Pad. 13.

Rex anno postero Colonia Natalitia Christi peragit, & post Comititia Triburiæ habita, Leodij Pascha celebrat. Inde Werdam ad Insulam D. Suiberti redijt; ubi mense Majo auctoritate Regis, & Annonis Colonienfis, Sigefridi Moguntini, & Eberhardi Trevirensis, Adalberti Bremensis Archiepiscoporum, ac Burchardi Halberstadiensis Episcopi, possessiones à Comitibus Hollandiæ ablata Trajectensi Ecclesiæ redditæ. Duplex in hanc rem diploma recitat Heida in historia Ultrajectensi. Atq; hi Episcopi, uti Regem circumducebant, ita omnis penes illos administrandi Regni potestas erat. Per

Per id tempus, horum quoque Episcoporum auctoritate apud Regem, in locum Engelhardi Magdenburgensis Archiepiscopi, qui anno priori in Septembri excefferat, subrogatus est Wessilo, quem alij Wessilum vocant, Annonis Colonienfis Archiepiscopi frater. Liberis quidem Canonorum suffragijs delectus erat Fridericus Magdenburgensis Præpositus, quem à puero in Gymnasio Paderbornensi cum Imado educatum diximus; Sed cum jus Regis obtenderetur in designandis imponendisque Episcopis, & Annonis apud Regem gratia accederet, Friderico cedendum fuit. Ne tamen præteritus omnino, exclususque esset ab Episcopatu, in locum Roberti Monasteriensis Episcopi, creantur Episcopum; cum primisq; quod Monasterienses, in quorum Collegio, captus amore florentis disciplinæ, vixerat Canonicus, suis eum suffragijs expeterent. Vir ingenij mitis, vitæque integerrimæ, & magnis naturæ dotibus præter generis nobilitatem cumulatus. Nam pater ei Theodoricus II Landspargensis Marchio, Welini Comes, è Widekindea stirpe: mater Mathildis, filia ac hæres Eccardi Misniæ Marchionis. Quem natu majorem habuit fratrem Timonem, Misniæ titulum, & matris hereditatem est sortitus; à quo Conradus I genitus, & à Lothario Imperatore Marchio Misniæ anno 1126 constitutus. Ab hoc Conrado Electores Saxonie ducuntur. Soror Friderici traditur Gertrudis, Ortholpho Saxonie Duci denupta.

Interpellatus hoc anno Rex à Romanis adversus Cadaloum, obtrusum & schismaticum Pontificem, multa indies molientem turbantemque. Quapropter rogatus Rex, ut Alexandro II rite electo, & laboranti Ecclesie subveniret. Quam in rem ex consilio Regis & Episcoporum Germanie missus est Romam Anno Colonienfis Archiepiscopus, à quo in concilio Episcoporum Italorum & Transalpinorum Mantuæ congregato Alexander firmatus in sede, & Cadalous damnatus. Tum vero per absentiam Annonis Adalbertus Brementis Archiepiscopus totum juvenis Regis animum occupatum, ut diximus, depravare, omnemque regiam administrationem ad se cum Wernero Comite trahere, & proregem se ferre omnibus intolerabilem; ac ne Rex se publicis misceret, omnia vitæ ejus studia, ocio, venatione, & voluptatum illecebris occupavit; idque eo securius facere licuit, quod sub exitum hujus anni Sigefridus Moguntinus Archiepiscopus celebrem illam profectionem Hierosolymitanam ingressus: in quam Wilhelmus Trajectensis Episcopus, Guntherus Bambergensis, Otto Ratisbonensis, multique præsules, Sacerdotes, clerici, & ex omni hominum ordine viri ad septem millia convenere. Quibus vero prædonum incursionibus, spolijs, & ærumnis iter illud peregerint, præter alios, multis describit Lambertus. Tantæ illa peregrinatio calamitatis fuit, quæ ex septem millibus altero abhinc anno

Appendix
Herm. cont.
Crantz.
lib. 5. Me-
trop. c. 2.
Chron.
Magd.
vita Annon.
Friderici
Episcopi
Monast.
electi
laus.

Petrus Da-
mian. 7. ep.
pist.
Baronius.
Sigonius.
Lambert.
Vetus au-
thor chron.
Saxon.
Append.
Herm. cont.
Sigebert.
Corrum-
pitur
Henricus
Rex per
Adalber-
tum Ar-
chiep.
Bremenf.
Profectio
in terram
sanctam.
Lambert.
Append.
Herm. cont.
Ursberg.
Sigebert.
Marianus

Scotus.
Tribem. in
chron. Hir-
saug.
Vita Alt-
manni.
Hundius in
Metrop. l. 6.
Berthold.
Constant.
Appendix
Herm.
Lambert.
Brouwer in
not. ad vi-
tam Mein.
n. 52.
Merlaus in
Epis. Colon.
D. Alt-
manni
egregia
dotes.

Hundius in
Metrop. in
Archiep.
Sal.
Gebhard.

Joannes
Lamb. Ab-
bas.
Meibomius
in not. ad
Gobelin.

non nisi duo millia reduxit in Germaniam. In horum peregrinanti-
um numero fuit D. Altmannus, ad illustriora Ecclesiae munia serva-
tus, vir qui a puero Paderbornae in scholis fuit excultus, ac deinde
Canonicus, & scholarum Paderbornensium praefectus; ex quo mu-
nere ob celebritatem doctrinae ac virtutum merita ab Henrico III
Imperatore Aquilgrarenſi Ecclesiae Praepositus est datus: Unde ab
Imperatrice post Caesaris obitum evocatus ad aulam, inter aulae Sa-
cerdotes & Consiliarios, ob sapientiam & vitae integritatem est ha-
bitus; quem absentem etiam, dum nondum ex Hierosolymitano
itinere revertisset in Germaniam, in locum demortui Eilberti Patavi-
ensium Episcopum, ut Lambertus est auctor, designavit. Columnen-
exinde is hac tempestate perturbata per Germaniam Ecclesiae, eoq;
Apostolicus legatus a Pontifice post in concilio Triburiensi est con-
stitutus. Vir, ut idem Lambertus perhibet, *Apostolica conversationis, et
magnarum in Christo virtutum*. Ita enim is cum Imado Episcopo nostro,
Friderico Monasteriensi, ceterisque praestantibus viris in scholis
& Collegio Paderbornensi excultus, in magnum Ecclesiae bonum
adolevit. Nec vanum huius rei praesagium. Nam cum adhuc literis
operam daret, supraque marginem fontis consideret cum Gebhardo
& Adalberone condiscipulis, ac pauperem hi tres mensam familiari
inter se colloquio condirent, Gebhardus exorsus, ego, inquit, Salis-
burgensis aliquando Episcopus sum futurus: excepit Adalbero, &
ego Wirceburgensis Ecclesiae praesul ero: post qua Altmannus & ego
Pataviensem Ecclesiam gubernandam accipiam. Praesagium proba-
vit eventus. Enim vero hi tres ordine proveci ad eos, uti praedixere,
Episcopatus; exortoque inter regnum & sacerdotium schismate,
communi inter se ope & constantia connixi Ecclesiam Germaniae,
partim praesulum ignavia, partim metu Regis prope perditam, & col-
labentem adversus Schismaticos sustentavere, acerrimi defensores
a vitae pietatis, ac sacerdotalis continentiae. Sed utrum hoc praesa-
gium acceperint Paderbornae, aut Herbipoli, quò deo in loco Alt-
mannus studia literarum perfecisse narretur a Joanne Lambacensi
Abbate, qui vitam Altmanni conscripsit, ambiguum feceris. Adal-
bero & Altmannus hoc fere tempore Episcopatus suos adiere. Om-
nes ex illustri Germanorum genere nati: Gebhardus è familia Hel-
fensteiniarum Comitum in Suevia, Adalbero è Comitum Laymba-
censium stirpe in Bojaria, Altmannus è primaria Westfaliae nobilita-
te, quem Hundius Saxonem ac Westfalum memorat, ortum è Co-
mitum Putinensium genere: Meibomius ex Comitibus Wertinen-
sibus etiam longius produxit: Westfalum certò Joannes Lambacen-
sis Abbas testatur, quem Gebhardus Episcopus consecravit. Quo
deinde odio Henrici Regis, & quibus malevolorum injurijs jactatus,
dum Apostolicae sedi constantissimus adharet, tempori memoran-
dum.

Annus

Hibe
surgenti
ingressu
tum, ense
arbitrio, p
deratio cra
pum adole
gusta mat
emicare vi
rius juveni
modò inte
materno c
berti, Anno
ni privileg
oniam est
chinabatu
tum Com
fessionem
po attoller
haberet, Ep
ri argentiq
tus se om
tum homo
qua miser
rum impe
ipfas dona
nundinati
dominatu
In no
clementia
tamen Ecc
rabilius in
quam homi
imitari opt
tum possim
robur anbe
assequatur
omnibus C

Annus Christi 1065.

Alexandri II Pont. 5.

Henrici IV Reg. 10.

Imadi Ep. Pad. 14.

Hibernis apud Saxones transactis, Rex Wormatiam ad Christi re-
surgens festa celebranda tetendit. Ibi demum 4 Aprilis annum ætatis
ingressus decimum quartum, seu ut alij memorant, decimum quin-
tum, ense accingitur, Adelberti Archiepiscopi Bremensis consilio &
arbitrio, penes quem tanquam Imperij consulem summa rerum mo-
deratio erat. Ac vix arma induerat Rex, cum in Annonem Archiepisco-
pum adolescentiæ suæ moderatorem insurgit, ferro incursum, ni Au-
gusta mater obstitisset; adeo tum igniculi audaciæ & improbitatis
emicare visi sunt, quibus postea Imperium conturbavit. Verum ut va-
rius juvenis animus agebatur, Annonem modò inter amicissimos,
modò inter infestissimos habuit; recrudescente memoriâ raptus è
materno consortio. Wormatiâ dehinc Treviros abiit, ubi rogatu Adal-
berti, Annonis & Eberhardi Archiepiscoporum Cœnobio S. Maximi-
ni privilegia confirmat. Post quæ ab Adalberto Archiepiscopo in Sax-
oniam est retractus, qui per id tempus ex potenti dominatu mira ma-
chinabatur; statuerat enim omnes intra Bremensem Archiepiscopa-
tum Comitatus aut pretio, aut Regis donatione in potestatem ac pos-
sessionem suæ Ecclesiæ redigere, paremque sese Herbipolensi Episco-
po attollere, qui in Episcopatu suo neminem Comitum consortem
haberet, Episcopatu in formam Ducatus redacto. Quam in rem au-
ri argentique vasa, omnemque Ecclesiæ thesaurum conflavit, pollici-
tus se omnia in duplum restitutum Ecclesiæ suæ. Qua spe, quan-
tum homo vanus sit delusus, ostendit egestas, & omnium odia, in
quæ miser incurrit. Hoc præterea anno helluò ille bonorum sacro-
rum impetravit donationem Corbeiensis Cœnobij. Ejus rei gratia
ipsas donationis tabulas hic referam, ut posteritati constet planius de
nundinatione sacrorum bonorum, qua Rex & Albertus ex certo illo
dominatu se omnibus exosos fecere.

*In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Heinricus divina favente
clementia Rex. Cum regiæ dignitatis sit, jus cuiquam servare suum, præcipue
tamen Ecclesiastica jura nobis observanda videntur, quia si peccandum, tole-
rabilius in hominem quam Deum; si non peccandum, reverentius tamen Deo
quam hominibus obsequendum. Nos quidem patrum præcedentium vestigia
imitari optantes, augere bona Ecclesiastica, aucta retinere, nostroque in quan-
tum possumus patrocínio tueri debemus, quatenus nostra tenera ætas ad virile
robur anhelans, promoveri, si promoverit, sperans, et dandi in Deo gloriam
assequatur, et data inter homines confirmandi gratiam non amittat. Unde
omnibus Christi nostrique fidelibus, tam futuris quam presentibus, notum esse
volu-*

Henricus
Rex pri-
mum ar-
mis accin-
gitur.
Lambertus,
Append.
Herman.
vita An-
non. lib 4.
c. 24.
Zilefius in
defens. S.
Maximini.
Miræ A-
dalberti
Archie-
pisc. Bre-
mens. ma-
chinatio-
nes.

volumus, qualiter bene erga nos promerentem, Adalbertum Hamburgensem Archiepiscopum, digne remunerantes, ad archiepiscopalem Ecclesiam scilicet Flammaburch, in honore Domini et Salvatoris nostri, ejusque intemerata genitricis Mariae, et Beati Jacobi Apostoli, sancti quoque Viti martyris constructam abbatiam, Chorbeia dictam, in pago Angera, in Ducatu Ottonis Ducis sitam, cum omnibus appendiciis, hoc est, utriusque sexus mancipiis, praepositis, Ecclesiis, decimis, villis, vineis, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, forestis, venationibus, terris cultis et incultis, aquis aquarumque decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus, vel redditibus, viis et invisiis, quæ sitis et inquirendis, omnique utilitate, quæ vel scribi, vel dici, vel ullo modo inde potest acquiri in proprium dedimus atque tradidimus: nec non omni jure ac libertate, quæ nos eam habuimus, sibi habendam concessimus, perpetualiter tenendam confirmavimus. Ea videlicet ratione, ut predictus Adalbertus, ejusdem sedis Archiepiscopus, sui que Successores, eandem, quam de cæteris Ecclesiæ suæ bonis legaliter adquisitis, liberam et de hac Abbatia potestatem habeant tenendi, constituendi, vel quidquid ad communem utriusque Ecclesiæ utilitatem voluerint, faciendi. Et ut hæc nostra legalis traditio stabilis et inconversa omni permaneat tempore, hanc cartam inde conscribi, manuque propria corroborantes, sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

Signum Domini Heinrici quarti Regis.

Sigehardus Cancellarius vice Sigefridi Archicancellarii recognovi. Data XI V Calend. Novembrii. Anno Dominice Incarnationis M L X V. Indictione III. Anno autem incarnationis Domini Heinrici quarti Regis XI. regni vero LX. Ailum Goslarie in Dei nomine feliciter Amen.

Simili diplomate Abbatiam Lauresheimensem Alberto donat, quod à Madero probatum legas. Colonienfis interim Archiepiscopus ad Ecclesiam suam reversus, Basilicæ & Collegio S. Mariæ ad gradus ultimam manum imposuit, itaque hoc Collegium ditavit, ut xxx Canonici in eo alerentur. Quam in rem hoc anno Collegium Canonicorum, quod Tremonia erat, Coloniam cum omnibus decimis & bonis transtulit: translatisque Tremoniam D. Reinoldi reliquit, Collegii Ecclesiam in Parochiam mutavit, quæ etiamnum Reinoldi appellatur.

Annus Christi 1066.

Alexandri II Pont. 6.

Henrici IV Regis II.

Imadi Ep. Pad. 15.

Rex Prin-
cipibus
Imperii
invisus.
Lamberius.
Adamus
Bremens.
Albertus
Stadens.
Helmoldus.

Trahebat Rex post Natalitia Goslarie celebrata hyemem in Saxonia, omnibus Saxonie principibus invisus, ob superbum rapacemque Adalberti Bremensis dominatum, qui Regem simulacri instar ostentabat; nec patiebatur Saxoniam exire, ne alij Imperij Principes in Consilium & consortium regni venirent. Quibus illi offensus exacerbatique, primum conventicula cogunt; deinde, adultam jam conspiratione, Tribunia conveniunt, Regique ex comitijs, quorum capita

capita Mog
aut Bremer
Rex cum W
trice mulie
& Principu
Bremenfe
dito Brem
profugeret
Rex; sed fu
tusque est,
in ipsum A
cum perfic
odij & vex
trimentum
ceps, qui h
ptus, Sclav
cum Sacen
relabi; cæ
& igne de
Deum per
ci in liber
Adalberto
scopos red
provincijs
jecti inter
fidus per q
um, ut Scri
um, bellon
gressus; ul
costen Her
paratu cele
filia. Mort
fule, Regis
Id cum cle
Theodori
Episcopum
tum insole
nienfis Ar
conditam
Westfalia

capita Moguntinus & Coloniensis, denunciant, aut regno cederet, aut Bremensem Archiepiscopum exauetoraret. Quo consternatus Rex cum Wernero Comite Ingelheimium advolat, quem istic à saltatrice muliere clava percussus amisit. Rex concilium Episcoporum & Principum ingressus, torvo omnium vultu excipitur, jubeturque Bremensem Archiepiscopum regni turbatorem dimittere. Quo audito Bremensis suavitati Regi, ut clam nocte cum Imperij insignibus profugeret in Saxoniam, dum procella hæc deservesceret. Fecit id Rex; sed fugâ maturè detectâ, in proxima villa reprehensus, custoditusque est, dum manè Principes accelerarent. Ac parum absuit, quin in ipsum Archiepiscopum involarent, ni Rex se objecisset. Ita è villa cum perfidis aulae ministris ejectus, profugusque Bremam rediit, ubi odijs & vexationibus Comitum jactatus, Ecclesiæ suæ magnum detrimentum intulit. Per id tempus postquam Godeschalcus Princeps, qui hætenus column christianæ religionis fuerat, interemptus, Sclaviarebellare cœpit, & Joanne Episcopo per dira tormenta cum Sacerdotibus sublato, à Christi religione ad Idolorum cultum relabi; cæsisque christianis Hamburgensibus, Barbari diocesin ferro & igne depopulantur. Quæ omnia in vindictam Archiepiscopi Deum permisisse perhibent, ex quo dissolutâ in claustro vitâ, Canonici in libertatem, ac depravatos mores transire. Exturbato ex aula Adalberto Archiepiscopo, Reipublicæ administratio rursus ad Episcopos reducta, ea qua antè potestate, ut quisque jus publicum in suis provincijs diceret. Rex dehinc Aquisgranum tetendit, atque inde Trajecti inter Frisios Pascha celebravit. Quo tempore dirum Cometæ sidus per quatuordecim noctes & 20 dies spectatum, fatale indicium, ut Scriptores memorant, schismatis inter Regnum & Sacerdotium, bellorumque, quæ consecuta sunt. Trajecto Rex Frisliam digressus; ubi sædo morbo correptus est. Inde collectis viribus Pentecosten Herveldiæ egit. Nec multo post Triburiæ nuptias regio apparatus celebravit, ducta in matrimonium Bertha, Itali Marchionis filia. Mortuo Eberhardo Trevirensi Archiepiscopo, integerrimo præfule, Regis patrocinio subrogatus Conradus, Præpositus Coloniensis. Id cum clerus & populus indigne ferret, urbem ingressuro occurrit Theodoricus Comes, juvenis ætate & ingenio ferox, captivumque Episcopum per carnifices ex altissima rupe dejecit in mortem. Eatum insolentia & perturbatio erat in Imperio. Anno interim Coloniensis Archiepiscopus Sigeborgenſe Monasterium, & Basilicam à se conditam consecravit; cui post Salveldienſe, & Graſſchafanum in Westſalia adjecit.

Annus Christi 1067.

Alexandri II Pont. 7.

Henrici IV Regis 12.

Imadi Ep. Pad. 16.

Rex

Vastatur
Ecclesia
Hamburg-
genſis.
Lambertus,
Sigebertus,
Marianus
Scotus.

Lambert,
Orsberg,
Bartholdus,
Presbyt.,
Annal.
Trev.
Brev.
Conradus
Archiep.
Trevir.
occiditur.

Lambertus.
Bunsing, in
chron.
Brunf.
Sclavo-
rum irru-
prio in re-
giones
Transal-
bianas.

Moritur
Benno
Episc. Osnabrug.
cui succe-
dit Benno
II.

Lambertus
Ertzwin, in
chron. Osnab.
Witius in
chron.
Cranzius
lib. 4.
Metrop.
6. 36.

Rex anno postero cum nupta Regina in Saxoniam regressus ad paternum palatium, Goslariæque, quæ Imperij sedes erat, festo D. Martini peracto, in morbum relapsus, toto fere anno decubuit. Nil ex eo memorabile, nisi quod Ottoni Thuringiæ Marchioni sine liberis excedenti subrogatus Egbertus Saxonie Marchio & Brunswici Dominus. Subtraxit & mors Ordulfum Saxonie Ducem, succedente Magno filio, à quo bellum adversus Sclavos sub exordia principatus susceptum, sed exitu impropero. Sclavi quippe armis superiores, omnes prope Transalbianas regiones ad tributum & servitia redeigere, quæ calamitate plusquam de familia ex Holfatia ad Hercynios montes transmigravere. Uti per dissidia regni Barbari semper in vindictam Christianorum invalere. Inter Episcopos Saxonie excessit Benno xviii Osnabrugensis Episcopus (quem alij Werinherum vocant) multum vexatus à Godeschalco & Ottone filio, quos Comites Teclenburgerenses fuisse volunt. Subiectus illi Benno eo nomine secundus, vir egregius, ac gente Suevus, ex ingenua familia, impetratusque è sterili matrimonio, parentum voto, ideoque etiam divino cultui consecratus, & Goslariam Hildesumque transmissus; quibus in Gymnasijs ita semper eminuit, ut Hecilo Hildesij Episcopus eum primò Hildesensium scholis moderandis præficeret, ac totius dein de Episcopatus administrum delegerit. Ex quo munere ab Henrico Imperatore, dum Goslariæ hibernaret, die S. Clementis Osnabrugensium Episcopus est renunciatus; ob cuius divi memoriam cultumque, Jburgi postea Cœnobium ordinis D. Benedicti condidit ac sancto Clementi Patrono dedicavit. Accepto Episcopatus onere, Coloniam adiit, ubi proximo anno Calend. Januarij ab Annone Archiepiscopo ac metropolitano suo, Friderico Monasteriensi, atque Eilberto Mindensi Episcopis & ipse Episcopus consecratus est. Sed & D. Benno per id tempus è Saxonico Comite oriundus è Goslariensi Collegio, quod tum viris præstantibus florentissimum erat, Henrici patrocinio ad Misnensem Cathedram productus. Præful quem ob vitæ sanctimoniam Saxonia coluit.

Annus Christi 1068.

Lambertus.
Ursberg.
Barthold.
presbyt.
Adam. Bre-
mens.
Albertus
Stadens.
Corrupti
Regis
Henrici
mores.

Alexandri II Pont. 8.
Henrici IV Reg. 13.
Imadi Ep. Pad. 17.

Annus dehinc MLXVIII cum turbulento Rege tanquam incrementibus tempestatum undis subit infestus. Nam, sicuti Ursbergen, sis memorat, Saxoniam Rex ex omni Romano Imperio sibi delegit, ac Regni sedem, quam Goslariæ fixit, ubi & natalicia Christi peregit, & hyemem traduxit. Tum verò laxato omni juventutis freno, despiciere Principes, opprimere nobiles, infimæ sortis homines attollere honoribus,

honoribus,
bris se per
collocare in
ni, ludicris

Adhæ
firmare, qu
eoque frequ
duxere, qu
nihil perni
ad quæstum
scopatus p
nico, ob ju
Wormati
uno pede c
lo; quippe
tantæ, quæ
Gigas, aut
pentis pop
omnium c
post trienn
rem scopu
hos Colon
duit. Hæc
ac Imperat
bes numer
mam fidei
missa, quæ
obtulere, q

Inter
mæ apud
quillitate,
nihilque in
instauraret
quam de in
solemni rit
Henrici reg
noudecim
licet xxii d
cimus ab i
ptembris
pora, quæ
erant, inf
investigav

honoribus, ocio, venationi, lufui, atque omnium voluptatum illecebris se permittere, filias illustrium hominum abjectis sordidisque collocare in matrimonium, neglectâ Republicâ dare se ocio, venationi, ludicris spectaculis, & in omnia corruptæ vitæ vitia ire.

Adhæc nova Castella diversis in locis erigere, ac vetera præsidij firmare, quibus etsi Saxones intelligerent servitutem sibi intendi, eoque frequentes convenerint in cœtu; hæc tamen dissimulanda duxere, quod cum maturiore Regis ætate corrigenda confiderent. At nihil perniciosius à Rege, quàm quod sacerdotia vel ad gratiam, vel ad quæstum in aula venalia haberentur, ac juvenes indignique ad Episcopatus provcherentur. Quos inter Henricus ex Goslariensi Canonicus, ob juventutis consortium, Spirensis Episcopus, & Adalbero Wormatiensis obtrusus, Rudolphi Ducis frater ac Monachus S. Galli, uno pede claudus, & per omnia, ut Lambertus ait, dignus spectaculo; quippe homo edacitatis lupinæ, staturæ grandis, crassitudinis tantæ, quæ aspicientibus horrorem incuteret; nec ita centimanus Gigas, aut aliud antiquitatis monstrum, si ab inferis emergeret, stupentis populi oculos in se atque ora converteret. Magna horum omnium causa Adalbertus Bremensis Archiepiscopus creditur, qui post triennium ejectionis suæ irrepterat in aulam; ne tamen in priorem scopulum incurreret, Principes regni humanius tractare, interq; hos Coloniensem Archiepiscopum cum primis sibi reconciliare studuit. Hactenus ab Henrico I. Saxone præclari & religiosissimi Reges ac Imperatores: nunc Henricus IV primus inter hos Germaniæ latus numerandus. Quapropter ob merita in Ecclesiam, & integerriam fidem illis nominandi imponendique Episcopos facultas permissa, quos illi non nisi è clero delectos, ob virtutem dignissimos obtulere, qui ab hoc Rege primùm, & corrupta ejus aula pessum iere.

Inter hæc turbamenta Saxonie Imadus Episcopus noster, summa apud omnes Principes & Episcopos auctoritatis, magna tranquillitate, & constantia virtutis Episcopatum suum administrabat, nihilque impensus habebat, quàm ut ex incendiij ruinis Basilicam instauraret, eoque perduxit, ut hoc anno fastigium operi imponeret; quam deinde mense Junio cum Sigefrido Moguntino Archiepiscopo solemniter consecravit; ita enim Gobelinus noster. *Anno MLXVIII. Henrici regni XII. dedicata seu reconciliata est Ecclesia Paderbornensis anno undecimo post civitatis incendium, et hæc dedicatio servatur adhuc, videlicet XXII die mensis Junii.* Quanquam decimus magis, quàm undecimus ab incendio hic annus reputatus. Septimo deinde Idus Septembris Imadus primorum Episcoporum Paderbornensium corpora, quæ jam duplici incendio Ecclesiæ aut obruta, aut disjecta erant, insigni religione cultuque Antecessorum suorum diligenter investigavit, repertaque in vetustis sepulchris collegit, & in crypta,

A quo
indigni
Episcopi.
præfecti

Gobelin.
tat. VII. c. 55.

Dedica-
tio Basi-
licæ Pa-
derborn.

Et eleva-
tio cor-
porum
primorū
Episc. Pa-
derb. ab
Imado fa-
cta.

Cccc

quæ

Ferdinand.
ex veteri
codice.

quæ choro Basilicæ substructa est, honorificentissimè ante aram D. Stephani à Leone Pontifice consecratam condidit, ubi à posteris in magna veneratione fuerunt habita, quemadmodum hoc Ferdinandus Episcopus noster ex veteri codice Palatini manuscripto Bibliothecæ Vaticanæ produxit. Ipse deinde Ferdinandus Episcopus noster, cum disiecto lapide, & neglecto veteris pietatis cultu, memoria prope omnis sepulta jaceret, pristino decori cultuique, Imadi exemplo & pietate provocatus reddidit. Inscriptionem & monumentum hujus translationis in Hathumaro Episcopo dedimus. Quæ omnia ad hanc diem ignorata mansissent, nisi Ferdinandus Episcopus noster hæc ex Romana Bibliotheca protulisset in lucem. Solennis hæc translatio in cryptam hoc anno MLXVIII facta ex Indictione VI, & Henrici IV Regis anno XIII, Imadivero Episcopi ordinationis anno XVI adscripto satis constare potest, licet fortè alius alibi annus consignetur. Ex eodem Vaticano codice adscripta accepimus ornamenta & largitionem, quam Imadus Ecclesiæ suæ fecit, quæ sic habet.

Ad imaginem sanctæ Mariæ Marca et dimid.

In aureo scrinio S. Liborii XXIII Marc. auri.

In plenario aureo V Marc. auri.

Item in plenario VI. Marc. et quadrantem.

In altari aureo XVII Marc. auri.

In cruce minori V. Marc. et dimid.

In majori cruce XIII. et una Marca ad decurandum.

Summa autem LXXI. et dimid.

Qui non
est passus
discipli-
nam vitæ
commu-
nis inter
Canoni-
cos dis-
solvi.

Cleinfor.

Novo

Comita-

tu ab

Henrico

donatur

Hezilo

Episc.

Hildes.

Hæc tanquam ex naufragio antiquitatis de præstanti Episcopo servata. Sed longè illustrius Imadi Episcopi factum, qui ob incendi-um Monasterij majoris, Collegij videlicet Cathedralis, non est passus disciplinam communis vitæ inter clericos dissolvi; tametsi id jam Treviri, Bremæ, Hildesij, alijsque in locis indultum esset. Quare reparato simul Collegio in formam claustrum, uti à Meinwerco & majoribus acceperat, intra societatis vitæ instituta Canonicos ac clericos retinuit.

Ceterum hoc ipso anno dum Rex Goslariæ versatur, regia donatione, Friderici & Conradi comitatum Heciloni Hildesimensi Episcopo dedit. Id liberalitatis diploma, quia hætenus lucem non aspexit, hic interjungere placuit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Henricus divina favente clementia Rex. Si loca divinis cultibus mancipata ex nostra regali auctoritate ditare et sublimare studuerimus, id ad prosperitatem vitæ nostræ, regni-que nostri stabilitatem esse profuturum minime dubitamus. Quapropter omnibus Christi nostrisque fidelibus, tam futuris quàm presentibus, notum esse volumus, qualiter nos ob nostram, felicisque memoriæ Patris nostri Henrici Imperatoris perpetuam beatitudinem, et interventum contectalis nostræ

Berchta,

Berchta, r
Comitatu
testate in b
gon, et in h
lehuson sit
in Hildene
litate, que
petuo jure
minatus Ep
omnium re
um quiete
sa in omni
scriptam m
sione jussin

Bibo Cancell
Milleim
ii Regi

Ha

comitatu

tabulis G

privilegia

tus de mo

pater, a

Cisterci

Ha

Goslariæ

to enim

gressus, L

terramqu

redijt. P

sten cele

pum. Ul

Archiepi

se præsti

onis Itali

tio præce

habuisse

Lotharij

Bertha, nec non ob fidele servitium Hezilonis Hildenesheimensis Episcopi, Comitatum, quem Fridericus, ejusque filius Conradus Comites ex regali potestate in beneficium habuerunt, in illis pagis Valedungon, Aringe, Guttin-
gon, et in his publicis Ecclesiarum parochiis, Alicga, Redun, Fredenon, Wa-
lehuson situm, ad altare dulcissima Dei genitricis perpetue Virginis Mariae
in Hildenesheim consecratum, ex nostra regali potestate cum omni jure et uti-
litate, quaeullo modo inde provenire poterit, dedimus, atque in proprium per-
petuo jure possidendum tradidimus. Ea videlicet ratione, ut Hezilo prae-
nominatus Episcopus, sui que Successores eundem Comitatum, contradictione
omnium remota, libera deinceps potestate habeant, possideant, et in perpetu-
um quiete fruantur. Et ut haec nostra donationis auctoritas firma et incon-
vulsa in omnia volventis mundi permaneat tempora, hanc cartam inde con-
scriptam manu propria, ut infra videtur, corroborantes, sigilli nostri impres-
sione jussimus insigniri.

Signum Domni Heinrichi quarti Regis invictissimi.

Bibo Cancellarius vice Sigefridi recognovi. Data Non. Augusti. Anno Dominica Incarnationis
Millesimo sexagesimo octavo. Indictione sexta. Anno autem ordinationis domni Heinrichi quar-
ti Regis, regni * 11. actum Goslarie in Dei nomine feliciter Amen.

* al. 12

Haud dissimiliter Anno Colonienfis Archiepiscopus magno
comitatu Werthinense ad Ruram Monasterium invicens, praeclaris
tabulis Geroni Abbati & Monachis, ad venerationem D. Ludgeri,
privilegia confirmat. Interque testes memoratur Adolphus advoca-
tus de monte; habeturque is Comes de monte, Everhardi & Adolphi
pater, à quibus post Aldenberga commutata in Monasterium
Cisterciense.

Annus Christi 1069.

Alexandri II Pont. 9.

Henrici IV Reg. 14.

Imadi Ep. Pad. 18.

Hæsit in sequentem annum Rex inter Saxones, celebratisque
Goslarie natalitijs Christi, tandem aliquid martium est ausus; transi-
to enim Albi per astrictas glacie paludes, Sclavorum provinciam in-
gressus, Luititios ex priori victoria insolentes magna clade attrivit,
terramque eorum depopulatus, victor cum exercitu in Saxoniam
redijt. Paschate dehinc Quidlenburgi peracto, Coloniae Penteco-
sten celebrat. Post Wormatiam profiscitur ad congressum Princi-
pum. Ubi in secretum colloquium vocato Sigeberto Moguntino
Archiepiscopo, decimas illi totius Thuringiae, quas ante promiserat,
se præstiturum, addicit, modò conjugium, quod cum Bertha Marchi-
onis Itali filia contraxerat, ejus opera dissolvi possit. Homo ex uno vi-
tio præceps in aliud, obtendebat se nullum cum ea rei maritalis usum
habuisse; re autem inter vagos amores fastidiens uxorem, pessimo
Lotharij exemplo, conturbabat fœdabatque Ecclesiam. Moguntinus

Henricus
Rex quæ-
rit divor-
tium à
conjugē.
Lambertus,
Sigebertus,
Barthold.
Adamus
Bremens.
Albertus
Stadens.
Oribert.
gensis.

Cccc 2

spe

Parochias, Ecclesias, Decimas, terras cultas et incultas, Comitatus, mercatos, monetas, thelonia, foresta, cum omni utilitate, quæ describi, vel quoquo modo inde provenire poterit, insuper etiam bona, quæ à Christi fidelibus præfata Ecclesia largita sunt vel largiuntur, auctoritate regia confirmamus. Et ut hæc nostra regalis traditio stabilis et inconvulsa omni ævo permaneat, hanc cartam inde conscriptam, manu propria, ut infra videtur, corroborantes sigilli impressione jussimus insigniri.

Signum Domini Heinrici quarti Regis.

Bibo Cancellarius vice Sigefridi Archicancellarii recognovi. Data XVIII. Calend. Septembris. Anno Dominice Incarnationis MLXVIII. Inditione VII. Anno autem Ordinis Domini Heinrici IV. Regis XV. regni vero XIII. altum Triburum Dei nomine feliciter Amen.

Annus Christi 1070.

Alexandri II. Pont. 10.

Henrici IV. Reg. 15.

Imadi. Epi. Padi. 19.

Rex postquam Natalem Christi Frisingæ peregerat, è superiori Germania in Saxoniam se retulit, & Pascha Hildesij cum Hecilone Episcopo, quem inter familiarissimos & aulae Comites habuit, festis Ecclesiæ gaudijs peregit. Quidenburgi posthæc Ascensio Domini peracta. Sub quod tempus augustum illud templum, opus tot Saxonie Ducum, flammis absumptum. Pentecoste Merseburgi peracta, iter ad Rhenum reflectit, aditoque Aquisgrano, Moguntiam properat ad conventum Principum, in quo Otto Dux Bojarie ex compositæ invidiæ scena postulator reus. Hic ut diximus, vir amplissimæ nobilitatis, multisque Saxonie proceribus consanguinitate junctus: bellicis præterea artibus, rebusque gestis tantæ apud omnes Principes erat auctoritatis, ut si Rex in vitis deiceretur, ipse solio proximus destinaretur. Id cum Regem non lateret, æmulumque hunc remotum vellent, inter aulae assentatores repertus est Egino quidam, homo obscuræ originis ac perfidus, qui Otto Regisq; vitæ insidiatus, crimen læsæ majestatis intendere est ausus. Ejus criminis diluendi causa Otto ad singulare certamen se obtulit. Dissensere amici, indignum asserentes Ducem cum latrone congregi. Itaque absens, atque innocens, æmulorum etiam quorundam Principum invidia, à Regedamnatus, exutusque Ducatu Bojarie. Tum verò alij gratificandi Regis causa, alij spoliolum cupidine, possessiones ejus, uxorisque, quas in natali Saxonie solo habebat amplissimas, diripere, igne in prædia grassari. Quibus ut Rex extremam manum adderet, collecto exercitu, primò castellum ejus Hamersteinium, deinde Tessenbergam (quod Defenbergum dicebatur nostræ reputatur, uti in monumentis Ferdinandi exhibetur) difficili obsidione tandem expugnat. His Otto exacerbatus, collectis selectorum militum copijs, in Thuringiam irumpit, villas regias diripiendo extirpandoque, Nec multò post

Otto Bojarie Dux reus Majestatis damnatur.

Et Bojarie Ducatu exuitur.

post Thuringos ac regios occurrentes ad Hofchenowege, quod nunc Hassia est oppidum, ad internecionem prope delet. Qua clade ita territus est Rex, ut Goslariam se receperit, sollicitus ne, quod Otto minabatur, regni sedem, & domicilium voluptatis in cineres quoque verteret. Otto vagus incertusque per superiorem Saxoniam proceres & Principes in societatem belli trahit, quos inter Magni Ottonis, Saxoniae Ducis filium, juvenem æqui bonique servantissimum, sibi junxit. Hæc civilium & funestorum bellorum initia, quibus tot annis postea Germania conflavit.

Friderici
Episc.
Monast.
liberalitas
in Colle-
gium
Mauri-
tianum.
Berchorst.
in vita D.
Erponis.

Inter has turbas Fridericus Monasteriensis Episcopus, religione & pacis studio egregius, hoc ipso anno Collegium Canonicorum extra urbis mœnia conditum ex largissimis patrimonij bonis, quæ illi ex hereditate Marchionis patris obvenerant, dotavit, attributis in hoc pium opus plusquam xx prædijs. Patronum Ecclesiæ illius esse voluit S. Mauritium (unde hodie dum Collegij Mauritanii nomen obrinet) quod ex Collegio Magdenburgensi, S. Mauritio dicato, ductus esset ad Episcopatum. Cippo quidem veteri annus 1050 inscriptus; sed cum illo anno nondum Episcopus fuerit, ad hunc, de quo agimus, exordia revocantur.

Annus Christi 1071.

Alexandri II Pont. II.

Henrici IV Reg. 16.

Imadi Ep. Pad. 20.

Lamberini,
Orsberg.
Adamus.

Incrementibus Saxoniae motibus, Henricus Rex Goslariæ se continuit, ubi dum Christi natalitia ageret, consilio Rudolphi Suevorum Ducis, & Adalberti Bremensis Archiepiscopi, Welfo Azzonis Marchionis Itali filio Bojariæ Ducatum dedit. Is verò cum Ottonis exauctorati jam Ducis filiam in matrimonio haberet, focerumque proscriptum, ac Regis hostem intelligeret, rupto tori consortio, filiam patri remisit, Ducatusque dignitatem ante fidem amoremque conjugis habuit. Novus hic belli stimulus Ottoni fuit; quare montem Hasengunanus præmunij, in eoque se cum militibus inclusit, latè circum prædas agendo. Quo comperto, Rex contractis ex Saxonia, Thuringia, & Hassia copijs, Ottonem expugnandum sumpsit.

Otto Dux
Regi se
subdit.

Intervenit hic Everhardus Comes, Ottonique persuasit, ut Regis se clementiæ permitteret. Quare fide utrimque accepta, factisque inducijs, jussus est Otto se Coloniae circa Pascha sistere in conventu Principum. Rex autem in Bojariam profectus, quæ Ottonis Ducis sui desiderio in tumultus itura timebatur. Ea pacata, dum secundo Rheino Colonia descendit, ex itinere castrum Hamersteinianum à D. Henrico Imperatore dirutum instaurari jussit. Paschate Coloniae peracto, prorogatisque Ottoni inducijs, Leodium advolat. Ac mox festinatis

festinatis itineribus in Saxoniam regressus, Pentecosten Halberstadii celebrat. Ibi Ottonem Ducem, ceterosque ingenuos, qui cum eo arma contra Rempublicam sumpsisse arguebantur, in deditionem suscepit, & Principibus regni custodiendos dedit, ea tamen lege, ut statuto die sibi redderentur.

Mense Augusto allabente, Rex Moguntiam ad synodum Episcoporum contendit, quam Alexander II Pontifex ob Carolum Constantiensis Episcopum convocari iusserat. Erat is à Rege è Collegio Magdenburgensi provectus ad hunc Episcopatum; ac multa illi crimini data à clero Constantiensi, interque cetera, quòd simoniacà labe infectus, praelio ad Episcopatum pervenisset, quòd plerosque Ecclesiæ thesauros furtim subduxisset, quòdque pro juvenilis ætatis insolentia omnia depravatè ageret. Quæ crimina postquam à Clero ad Apostolicam sedem delata sunt, mandatum dedit Pontifex Sigefrido Moguntino Archiepiscopo convocandi synodum, cognoscendique causam Caroli: simulque vetitum, ne priusquam se purgasset, consecraretur Episcopus. Convenère igitur ad hanc synodum Gebhardus Juvaniensis, & Udo Trevirensis Archiepiscopi, quibuscum confedere Adalbero Wirtzeburgensis, Gundecharus Eyftadensis, Embricho Augustensis, Herimannus Bambergensis, Wernherus Argentinensis, Henricus Spirensis, Benno Osnabrugensis, Ermenfridus Sedunensis, Heribertus Mutinensis Episcopi, cum Abbatibus, & omnium ordinum Sacerdotibus, Imadus Paderbornensis Episcopus, ceterique legatos suo nomine miserunt, quòd aut in valetudine, aut alijs publicis negotijs se impeditos dicerent. Synodo, præsente Rege, præfedit Moguntinus Episcopus, sedis Apostolicæ legatus; nihilque sollicitius agebat, quàm ut crimina Carolo objecta dilueret; sed cum accusatores è clero Constantiensi crimina probando intenderint, Episcoporum iudicio damnatus est Carolus. Et cum Rex virgam Episcopalem recepisset, multis promissis dolorem ejus solatus est. Episcopatum Ottoni Constantiensi Canonico dedit, ac mox Episcopum consecrari voluit, ne eodem quo alter impedimento traheretur in moras. Seminarium Episcoporum per id tempus Goslariense Collegium, ex quo Conradus & Henricus pater Imperatores dignos, ipse verò, quos gratos habuit, produxit Episcopos. Moguntia dum Regina adesset Regi, filium è partu sustulit, qui tamen mox à fonte baptismatis extinctus est, delatusque Harterburgum in Saxonia castellum, quem Saxonix postea furor è sepulchro eiecit.

Anno Colonienfis Archiepiscopus alterum per id tempus cœnobium D. Benedicto donat dotaque Salefeldia ad fines Thuringorum & Selavorum, eiectione inde Canonicis, quos prius imposuerat. Evocati ab eo Monachi è Cœnobio Sigebergenfi & Pantaleonis.

Annus

Lambert.
Tennageli-
us qui acta
hac dedit.
Binus in
concil.
Baronius.
Tom. 9. con-
cil. Paris.
recent. edit.
Synodus
Mogun-
tina, in
qua Ca-
rolus
Constanti-
ensis E-
piscopus
deposi-
tus.

Monachi
D. Bene-
dicti Sale-
feldia à
D. Anno.
ne im-
ponuntur.

Annus Christi 1072.

Alexandri II Pont. 12.

Henrici IV Regis 17.

Imadi Ep. Pad. 21.

Lambert.
Orberg.
Barthold.
preibyt.
Adam, Bre-
menf.
Albert.
Stadenf.
Vita S. An-
tonis.
Historia
Brem.
Albertus
Archie-
piscopus
Brem. re-
cipitur in
gratiam.
Ejus
mors,
virtutes,
& vitia.

Adhuc bellum Saxonicum hoc anno proximo tanquam fulmen inter tonitrua nubibus inclusum agitabatur. Et Rex, postquam Natalem Domini Wormatiæ celebrasset, Goslariam redijt, interque Saxones verni jejunii tempus exegit. Sub quod tempus, ut Lambertus scribit, Albertus Bremensis Archiepiscopus, qui triumphatis æmulis, à quibus ante aliquot annos è palatio erat expulsus, solus tunc Rege fruebatur, receptus non modò in gratiam & familiaritatem; sed pœne in regni consortium, & omnium, quæ publicè & privatè agebantur, societatem ac moderationem; ita enim Regem callidis artibus suum fecerat. Sed is morbo & ætate exhaustus, cum diu per exquisitissimas medicorum operas morti oblectatus fuisset, quasi naturam arte illudere posset, in Quadragesima, xvi Calend. Aprilis, debitum conditori persolvit, & pertinacibus hominum odijs, quod nunquam poterat vivendo, tandem aliquando satisfecit moriendo. Vir planè admirandæ compunctionis, & potissimum, dum salutarem hostiam immolaret, totus in lacrymas effluebat: virginitatis deinde, ut ferebatur, à primis innocentiae annis in mortem constantissimæ, multisque alijs præclaris virtutibus conspicuus erat, quas una jactantiæ levitas & arrogantia obfuscabat. Singula de hoc viro, si quis accuratius nosse velit, adeat Adamum Bremensem, quem ille & familiarem sibi habuit, & diligentem omnium scriptorem. Inter hæc publica negotia publicum tamen docendi munus concionandique non intermisit: interque multas lacrymas, & poenitentiae opera excessit è vita, magnus futurus, si ab aula & ambitu procul esse potuisset, & intra Episcopi munus se continere. Et cum hoc aulae servitio ingentia quæreretur pro Episcopatu suo ditando, & ampliando, haud aliud consecutus est, quàm ut divites faceret ministros, se verò & Ecclesiam inopem & funditus exhaustam relinqueret. Corpus Goslaria Bremam delatum est ad sepulchrum.

Rex hoc caro ministro orbatus ad Rhenum discessit, consilium cum Annone Archiepiscopo collaturus. Palmarumque festo Coloniae habito, Pascha Trajecti inter Frisones exegit. Aquisgrano exin inspecto, acceptisque aliquot Divorum reliquiis, quas Hartesburgum ad castellum deportari jussit, ipse in Saxoniam redijt, festumque Ascensionis Goslariae, & Pentecosten Magdenburgi exegit; ubi Lieamarum Archiepiscopum Bremensem, gente Bojum, virum eruditum & prudentem Adalberto subrogavit.

At

At c
tus, vocife
tum Regi
viduis, ne
cibus per
oravit, ut
stitit peten
nis, quàm
flexus pre
blica in pr
num & pr
everfa: tu
sum in sce
cusationib
cumductu
etfi vita co
oculis poe
mendicari
quatuor fi
Inter
tanus nos
niacense i
turus; fec
guntiam a
dinis D. Be
condidit;
tholicae re
sacros acc
Acco
flammi
verat ann
bergæ, ub
facile à Re
fastidiret
ventutem
Igitur Pæ
genera, o
Castellis,

At dum Trajectiageret Rex, ingens populi tumultus est exor-
tus, vociferantis de injurijs & calamitatibus regni. Palam objecta-
tum Regi, Monasteria & Ecclesias impune diripi, non pupillis, non
viduis, nec oppressis justitiæ manum porrigi amplius. Quorum vo-
cibus permotus Rex, Annonem Coloniensem Archiepiscopum ex-
oravit, ut rerum publicarum administrationem susciperet. Diu ille re-
stitit petenti, partim veterum injuriarum memoria, partim quia divi-
nis, quam profanis occupari malebat. Tandem & Regis & Principum
flexus precibus, munus pristinum suscepit. Tum primum Respu-
blica in pristinum statum dignitatemque restitui cœpit: tum latro-
num & prædonum licentia coercita, castella eorum & receptacula
eversa: tum causæ oppressorum auditæ: tum severitate animadver-
sum in sceleratos; quos inter Eginno, qui Ottonem Ducem falsis ac-
cusationibus oppræsserat, catenis oneratus, & ad spectaculum cir-
cumductus: rursusque Otto in gratiam Regis receptus. Eginoni
etsi vita condonata, is tamen post inter latrones deprehensus, effossis
oculis pœnas dedit, visusque est per omnem vitam panem ostiatim
mendicare: Giso Comes, structor calumniarum in Ottonem cum
quatuor filijs interemptus, vindicem quoque Dei manum est expertus.

Interim Sigefridus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropoli-
tanus noster, seu tædio malorum, seu salutis causa, clam in Clu-
niacense Monasterium secessit, Deo istic reliquum vitæ consecra-
turus; sed brevi is cleri & populi precibus victus retractusque Mo-
guntiam ad pristinum Episcopi munus. Anno per hæc tertium or-
dinis D. Benedicti Cœnobiū in Westfalia, quod Grafschaffense est,
condidit; id quod hodie dum ex primo Monachorum instituto ca-
tholicæ religionis servatur intra Colonienfis Archiepiscopi limites
sacros acciviles.

Annus Christi 1073.

Gregorij VII Pont. 1.

Henrici IV Regis 18.

Jmadi Ep. Pad. 22.

Accedit nunc annus MLXXIII, quo bellum Saxonicum plenis
flammis erupit. Vix dum Anno Colonienfis Archiepiscopus imple-
verat annum moderationis apud Regem, cum aulam pertæsus Bam-
bergæ, ubi cum Rege Natalitia Christi agebat, vacationem petijt, &
facile à Rege impetravit, quod tantum Rex frenum illud ætatis suæ
fastidiret in Annone, quantum Anno Regis manus, & corruptam ju-
ventutem averfaretur in Rege, in quo corrigendo frustra desudaret.
Igitur Pædagogo hoc amoto, Rex præceps ire in omnia flagitiorum
genera, omnes Thuringiæ & Saxonix colles & montes præmunire
Castellis, Saxones mancipiorum instar cogere ad operas, Castella fir-

Querelæ
Traje-
ctensium
contra
Henri-
cum Re-
gem.
D. Anno
admini-
stratio-
nem Im-
perij de-
nuo susci-
pere co-
gitur.

Sigefri-
dus Ar-
chiep. ad
Monaste-
rium Clu-
niacense
secedit.
Monaste-
rii Graf-
schaffen-
sis initia.
Cleinfor-
g. in
litteris fun-
dat.
Tabula in
choro su-
spensa.

Novæ
in Impe-
rio turbæ
post ab-
dicatio-
nem D.
Annonis.
Lambert.
Ursberg.
Marian.
Scorus.
Bruno de
bello Saxon.
Auctor A.

Dddd

mare

At

non, in vita
Henr. IV.
Barthold.
presbyt.
Otto Frising.
Albert.
Stad.
Chron. Aug.
gust.

mare præsidij militum; quibus cum stipendia dare non posset, libera permittere spolia, omniaque hostis instar perturbare deprædationibus. Atque ut speciem religionis obtenderet, Archiepiscopum Moguntinum impulit, ut renovata priore lite, decimas à Thuringis exposceret, se, si negarent, armis oppressurum; ea tamen lege, ut pars Regi cederet, pars Archiepiscopo. Quibus ille pellectus Erfurti vi Idus Martij synodum Episcoporum indicit. Accessere præter Regem & Archiepiscopum Hermannus Bambergensis, Hecilo Hildesimensis, Epopo Citizensis, Benno Osnabrugensis Episcopi. Horum iudicij in gratiam Regis Thuringis decimarum pensatio imposita, frustra Thuringis, Abbate Fuldensi & Hersfeldensi obnitentibus, frustra Thuringiæ populis toties Regis clementiam per querelas interpellantibus; quod Rex armatus immineret, vetaretque etiam capitali poena, ne ad Pontificem provocarent. His pro voto exactis, in Bojariam contendit, & Rudolphum Suevorum Ducem, ceterasque turbas machinantes in gratiam recepit. Ac Paschatis festo Ratisbonæ, & Pentecostes Augustæ celebrato, in Saxoniam accelerat, occultumque foedus cum Rege Danorum & Luititijs Sclavis contrahit, ad Saxones & Thuringos in servitutem deprimendos. Consilium erat non modo bona eorum fisco regio addicere, sed & omnem Saxoniam gentem delere, & Suevos, quos adamabat, in eorum sedes reducere. Quam in rem contrahit exercitum, specie quidem expeditionis in Polonos, re autem ut Saxones opprimeret incautos. Quæ postquam Saxonibus comperta sunt, consulere in medium Principes, dictoque inter se Sacramento, convenit extrema prius subire, quam acceptam à majoribus libertatem per dedecus amittere. Auctores hujus conspirationis Bucco Halberstadiensis Episcopus, vir eximia sanctitate, & boni publici amantissimus, Otto præterea, de quo diximus, exauctoratus Bavarie Dux, suis injurijs exstimulatus, Hermannus frater Ottonis Ducis Saxonie, uti Lambertus appellat, quem Adamus Ordulphi fratrem dicit, quod uterque Hermannii frater esset. Exacerbatus is erat, quod Rex Magnum, Saxonie Ducem, nepotem suum, Ordulpho fratre genitum jam triennium in vinculis attineret, & Luneburgum arcem paternam Suevo militi insidendam tradidisset. Accessere postea in conspirationem Wezilo Magdenburgensis Archiepiscopus, Annonis Colonienfis Archiepiscopi frater, Wernerus Merseburgensis, Imadus Paderbornensis Episcopus noster, Hecilo Hildesimensis, Eilbertus Mindensis, Fridericus Mimigardevordensis, Benno Misniensis Episcopi. Adhæc Uto, & Dedi Marchio, ejusque uxor Adela omni viro animosior, Egbertus Thuringorum Marchio, Fridericus Comes Palatinus, Diedericus, Adelbertus, Otto, Conradus & Henricus Comites: tum præter nobiles vulgus promiscuum supra ex millia armatorum, qui ad libertatem, tanquam ex oblata divinitus sibi

Henricus
Saxones
extingue-
re cogi-
tat.

Saxonum
conjura-
tio contra
Regem.

sibi oppo-
bant. D
erat, quod
resburgii
que alteri
Liemarus
nabrugensis
tulere, cum
Archiepiscopo
Saxonie
& Bucco
tur à Lam
Igitur
Calendas
stulatum
os Sclavo
illi belli
singulis p
si bona Sa
onia, in q
Regni pro
onibus al
ejiciat, Re
narum, q
animosq;
conforti
verat, cum
vindictam
cem, Regi
libertatem
stremum
stet, prom
simul esse
hactenus
in manu
quibus p
hostem de
gem, ut
tantem in
Osnabrug
impetum
fit, aut ele
& ambig

sibi opportunitate asserendam promptis latisque animis convolabant. Dux Saxoniae à morte Bernardi nondum certus constitutus erat, quòd & Ottone paulò ante extincto, filius ejus Magnus Hartesburgi in carcere attineretur, & Rex bonis ejus inhiaret, Ducatumque alteri pro arbitrio destinaret. Inter Episcopos Regis partes secuti Liemarum Bremensis Archiepiscopus, Eppo Citicensis, & Benno Osnabrugensis. Hi metu aliorum è Saxonia profugi, ad Regem se contulere, cui & per omne bellum hæserè Comites. Anno Colonienfis Archiepiscopus, etsi palam neutri se parti addiceret; ceteris tamen Saxoniae Episcopis, inter quos Magdenburgensem habebat fratrem, & Bucconem Halberstadiensem Consobrinum, magis favisse scribitur à Lamberto & Ursbergensi, justamque horum causam probasse.

Igitur adultà jam & roboratà conjuratione, Saxones sub ipsas Calendas Augusti misere ad Regem Goslariæ versantem legatos, postulatum ut intermissa Polonica expeditione, arma vertat in Luititios Sclavos, gentem Christianis per Saxoniam infestissimam, se fidos illi belli socios primosque in acie futuros, si modò Castella, quæ in singulis propè montibus ad servitutis terrorem structa erant, diruat; si bona Saxonibus crepta secundum patriæ jura reddat: si relictà Saxoniam, in qua à puero per ocium & inertiam marcescat, etiam ad alias Regni provincias, majorum instituto, sedem transferat, ne solis Saxonibus alendo Regi sit oneri: si vilissimos ac perditos homines aula ejiciat, Regnumque Principum consilijs administret: si greges concubinarum, quarum consuetudine & regium nomen defædet, & oculos animosque Christianorum illudat, ex aula exturbet, Reginamque in tori consortium admittat. Tandem flagitia, quibus ab adolescentia infueverat, cum matura ætate corrigat, ne Deum justum omnium scelerum vindicem, tam se quam Regem experiri necesse sit: scire se civibus pacem, Regno justitiam, Regi obedientiam debere, sed ante omnia petere, libertatem, quam à majoribus acceperint, sibi integram relinqui. Postremum per Deum se rogare, ut justis hisce postulatis annuat; id si præstet, promptis se animis omnia imperia ejus accepturos; sed memorè simul esse velle, ut tanquam ingenuos non servilem in modum, quo hætenus habiti, se tractet; sin minus, sciret & Saxonibus quoque arma in manu esse, quibus ex illa servitute se tandem in libertatem asserant, quibus pro religione Christiana adversus Regem tanquam barbarum hostem depugnaturi sint. Vehementer permovit hæc legatio Regem, ut de pace cum Saxonibus ineunda cogitaret. Sed ea mediantem intervertère, qui Regi aderant, Eppo Citicensis, & Benno Osnabrugensis Episcopi, ceterique Consiliarij; quòd dicerent hunc impetum esse ex ingenio Saxonum, qui si aliquamdiu sustineri possit, aut eludi, sponte casurum. Quare legati & contemptim habiti, & ambiguo responso sunt remissi. At tanta majori concitatione

Eorundem ad Henricum legatio,

Henricus ad pacem pronus à quibusdam intervertitur.

Dddd 2

Saxones

Saxonum
expeditio
contra
Regem.

Saxones bellum ex senatu militari decernunt, armatique Goslariam movent, castris in vicina villa collocatis. Ac primo incurſu urbs & Rex in poteſtatem Saxonum venire poterat, niſi Bucco Halberſtadenſis Epiſcopus impetum ceterorum inhibuiſſet. Per hanc cunctationem Rex in vicinum Harteburgenſe caſtrum cum inſignibus Imperij & theſauris ſe ſubduxit. Saxones comperta fuga e veſtigio inſequuntur, & circumpoſito milite, locum natura & arte munitum incingunt, rati Regem tanquam feram in cavea incluſam teneri. Ad erat per id tempus Regi Bertholdus Carentorum Dux, ut ſe purgaret, Hunc, quod virum ſagacem & ſacundum ſciret, mittit Rex legatum in caſtra Saxonum, omnem pacem & reconciliationem oſtendendo. Quare dum Saxones negligentius excubant, Rex per inobſervatum tramitem elabitur, unaque Epiſcopi duo cum theſauris & inſignibus Imperij. Triduum per vaſtiſſimam ſylvam caſtro inhærentem ductu venatoris à jejunis itum, dum quarto die Eſchenewegam pervenerunt. Ibi reſecti paululum Herveldiam concitatis itineribus tendunt, ubi Adalberus Wirceburgenſis, & Hermannus Bambergenſis, atque alij quidam Principes occurrunt Regi, ab exercitu ad Polonicam expeditionem Moguntia ad Rhenum collecto præmiſſi, quorum præſentia recreatus, jubet Rudolphum Suevorum Ducem, ceterosque Rheni Epiſcopos cum exercitu ad ſe properare. Qui poſtquam advenire, ad pedes eorum provolutus, per Deum & omnes ſuperos orat, ne ſe deſerant, nec regiam majeſtatem tanto probro Germanicæ nationis proterî ſinant. Sed immemor, quali ipſe probro primus, poſt tot præclaros & religioſiſſimos Germanicæ nationis Reges & Imperatores, flagitioſa ſua vita ſacram illam majeſtatem Imperij contaminaveſſet. Hiſ tamen ille ſuis lacrymis milites, qui aderant, ad lacrymas commovit. Interim Epiſcopi & Principes, qui conveniant, alij, omiſſa expeditione Polonica, ſtatim in Saxones eundem, vindicandamque Regis injuriam; alij non præcipitanter agendum cenſebant, quod Saxones dicerent eſſe gentem bello acerrimam, & exaſperatam, quorum cauſa bellorum primum audiendæ & cognofcendæ eſſent; ideoque ad Rhenum prius redeundum, ut corroboratis viribus tutius peterentur armis. Quorum ſententia cum prævaleret, ad Rhenum caſtra ſunt reducta. Rex Triburiam conceſſit. Ceteri cum milite per Rheni provincias ſunt diſperſi, dum à Rege revocarentur in Saxoniam.

Saxones
omnia
undique
vaſtant.

Inter hæc Saxones expugnare Caſtella, & diruere frena ſervitutis ſuæ. Hermannus Saxoniæ Dux, expugnato Lunenburgo, minatus Regi, omnes ſe Suevos neci daturum, niſi Magnum, Saxoniæ Ducem, libertati redderet; quod hiſce minis impetratum. In hunc modum cetera Saxonum copiæ ceteris Caſtellis admotæ; inter quæ præcipuum Hartesburgum, Heimenburgum, Moſeburgum, Saſſeſteini-

um,

um, Wirgansteinium, Afenberga. Sollicitus Rex, ne omnia simul perderet, rogat Moguntinum & Coloniensem, ut rebus turbatis remedium adferrent. Hi etsi causam Regis minimè probarent, retamen dissimulatà, ad 9. Calend. Septembris proceres Corbeiam evocant. Ubi cum Moguntinus coram, & Colonienfis per legatos frustra Saxonum animos componere tentassent, alium conventum 13. Calend. Novembris in villa Gerstengum ad fines Hassiæ & Thuringiæ indixere. Adfunt Saxones ad constitutum diem, 14000 armatorum comitatu, adfunt & à Rege (qui Herbipoli eventum præstolabatur) missi, Moguntinus, Colonienfis, Merensis, Bambergensis Episcopi: Godefridus Lotharingorum, Rudolphus Suevorum, & Bartholdus Carentinorum Duces. Regijs legatis Saxones advoluti supplices rogant cum primis demissè, uti intenti cognitores, & æqui iudices esse velint; tum singuli Regis injuriam & flagitia commemorare, obstupescantibus legatis mirantibusque, quæ cum propria uxore, quæ cum sorore Abbatisa Quidlenbergenfi, quæ cum præstitutis passim matronis perpetrasset, quæ patientia hætenus ista ferre potuerint, quin citius ad arma convolarint. Quare commune omnium consilium fuit, laboranti Republicæ alio Rege eligendo subveniendum esse. Id consilium, ut tegetetur, palam decernunt, Saxones pro admissa temeritate Coloniae Regi in Natali Christi satisfacere; Rex verò admissorum impunitatem, & injuriarum posthæc securitatem jurejurando certam redderet. Latus hoc Senatus consulto Rex, Herbipoli Ratisbonam proficiscitur. At ubi comperit pro alio Rege eligendo consilia agitari, æstare rursus cœpit, Moguntinumque & Coloniensem appellare, obnixè rogando, ut Saxones à Castellorum oppugnationibus abducant, ac breves saltem inducias impetrent. Hi etsi scirent parum se effecturos, ne tamen à Rege toti averfi apparerent, proxima post Epiphaniam hebdomada rursus conventum Principum ac procerum Corbeia indicunt.

Ob sua etiam flagitia Henricus Rex postulatus est Romam ad dicendam causam ab Alexandro II Pontifice, quem maximè offenderat, quod Abbatias & Episcopatus in aula venales haberet; sed hæc morte ipsius Pontificis abrupta, qui hoc anno 10. Calend. Maji excessit. Subrogatus illi Hildebrandus, omnium Cardinalium & Episcoporum consensu, ac Gregorius VII appellatus. *Vir sacris literis, ut Lambertus scribit, eruditissimus, et per omnem Ecclesiam jam ante virtutum fama celeberrimus.* Is Alexandri exemplo inherens, duo cum primis mala, Simoniam & concubinatum Sacerdotum (quæ vitia, pravo Regis exemplo, per Germaniam invaluerant) extirpanda suscepit; ideo & cum Rege collisus, & multorum etiam Scriptorum Schismaticorum iniquis scriptis traductus. Quæ tanto plausu excipiuntur ab hæreticis nostrorum temporum, quanto illi hereditario suæ hæresis odio

Conventus Principum in villa Gerstengensi, ubi consilia de alio Rege eligendo agitata.

Conventus Principum in villa Gerstengensi, ubi consilia de alio Rege eligendo agitata.

Mortuo Alexandro II p. m. subrogatur Gregorius VII.

Mortuo Alexandro II p. m. subrogatur Gregorius VII.

odio in Romanum Pontificem flagrant; cum tamen Pontifex hic aliorum Scriptorum iudicio, quos apud Baronium & Gretzerum legas, divino munere sit datus, qui constantia animi & religionis ardentissimo fervore, collapsam Ecclesiæ disciplinam, & Apostolicæ Sedis auctoritatem asseruerit. Ejus vel inde nobis memoria præmittenda non fuit, quod in epistola ad Annonem Archiepiscopum scribat, se in Ecclesia Coloniensi fuisse enutritum, commendetque illi castitatem cleri, & in alia etiam epistola, compositionem controversiæ; quæ ob decimas inter Osnabrugensem Episcopum & Corbeiensem Abbatem, atque Abbatissam quandam (Herivordiensem dixeris) dudum agitata, nondum decisa erat.

Annus Christi 1074.

Gregorij VII Pont. 2.

Henrici IV Reg. 19.

Imadi Ep. Pad. 23.

Conventus Corbeienfis, in quo actum de pace.

Jam dies anni insequentis aderat, quo Corbeia quoque conventus Episcoporum ac Principum constitutus erat. Convenere post Epiphaniam Moguntinus & Coloniensis Archiepiscopi, hortatique magnopere sunt Saxonum oratores, ut ab oppugnatione Castellorum exercitum deducerent. Indignati adhæc Saxones, negant se facturos, objurgando vehementer Archiepiscopos, quod quasitis deliberationibus & inducijs sibi opportunitatem rei bene gerendæ subtraherent, ut Regis artem & audaciam alerent; ne qua tamen pertinacia viderentur pacem defœdare, pari omnium consensu, alius Frislaræ ad initium Februarij statutus est, in quo Rex præsens objecta crimina purgaret; id si non præstaret, omnium Principum sententia ad electionem novi procederetur. Rex qui Wormatiæ Natalem Christi agebat, & modico aulæ victu trahebat vitam, his Saxonum responsis offensus, omnium per Imperium vires, & arma implorat. Abnuunt illi (Moguntinus, Coloniensis, Wormatiensis, Argentinenfis Episcopi: Dux præterea Lotharingæ, Bojariæ, Sueviæ & Carentinorum) omnem opem, palam asserendo, fas sibi non esse pugnare contra innocentes, qui extrema necessitate adacti, arma induissent. Rex nihilominus collectis, quas licuit, copijs, 6. Calend. Februarij, frigidissimo cœlo, Wormatiæ egressus, per rivos & constructa glacie flumina Herveldiam progressus est; cui obviam prodire 40000, castra metati in ripa Werræ amnis. Rex tanta armatorum multitudine territus, primò Abbatem Herveldiensem in castra Saxonum præmisit, sciscitatum de pace; ad quam cum non alienos se ostenderent Saxones, haud multò post quatuor misit Episcopos; & hi retulerunt, non alia lege Saxones pacem velle, quam ut castella dirui juberet: Ottoni Bojariæ Ducatum redderet: Moguntino, Coloniensi,

Rudol-

Rudolpho Duci, omnibusque, à quibus hac dissensione offensus sit, impunitatem & libertatem daret. Dura hæc Regi visa, multumque oblectabatur; tandem persuasus à suis xv Episcopos (quos inter Imadum Paderbornensem numeres) convenire permisit, consulturos de pacis conditionibus; quas cum omnes in congressu publico, ut Saxones proposuerant, æquas probassent, Rex quoque etiam grè in eas consensit. Tum verò Saxones Regem in Goslariensem urbem introducere & omnia fidei obsequia offerre. Sed lubricus ac fallax Rex cum rursus pacta violare tentaret, parum abfuit, quin Saxones armati in urbem incurrerent. At obstitere Liemarum Bremensis, Eppo Citicensis, & Benno Osnabrugensis Episcopi, assidui apud Regem Consilarii, & jam ante sedibus suis exuti; qui ut sua retinerent, Regem intra pacta continuere. Inde igitur pacata Saxonia, Rex Wormatiam repetijt; & Paschate Bambergæ exacto, Nurnimbergæ legatis Pontificis occurrit. Aderant illi, ut secundum decreta Romanæ synodi impias sacerdotiorum nundinationes & Sacerdotum conjugia rescinderent, collapsamque Ecclesiæ disciplinam in integrum restituerent, quarum legationem Rex illudit, irritamque fecit.

Saxones à Regis discessu exultantes, uno omnes nisu & conspiratione castella cervicibus suis imposita evertunt, interque hæc Hartesburgum duobus milliaribus Goslaria dissitum aggressi, modum excessere. Nam cum ex pacto muris tantum nudandum esset, vulgus & agricolæ ex circumpositis locis, aspectu prioris calamitatis exacerbati, conglobatique ferarum instar non modò, quod reliquum erat, muros dejiciunt, munimentum solo æquant: sed & in sacra debacchati, fractis altaribus, direptis thesauris, disjectis Divorum reliquijs, templum elegans, quod Canonice congregationi paratum erat, injectis ignibus exurunt,isque furor erat, ut Regis filij, quem istic humatum diximus, & regij fratris ossa tumulo extracta disjectaque. Adeo nihil moderatum apud plebem, laxatis semel justitiæ frenis. Magnopere hoc facinus populi perculit ipsos Saxonie Principes; quod & se inconsultis & inscijs perpetratum esset, ne ex illo violatæ pacis Rex captaret vindictam publicam. Quare legatos misere ad Regem, qui excusarent, seseque purgarent, pacem pollicendo se sancte servaturos, & castigaturos reos. At Rex efferatus, omnia malignè interpretari, minitarique ultionem: & postremum Pontifici scribere hanc violationem, qua suam simul causam adversus Saxones ostentaret æquam. Auctor est Bruno, plerosque Saxones per id tempus aut ad Regem descivisse, aut inter partes medios se quietosq; gessisse, præter Magdenburgensem, Halberstadiensem, Merseburgensem, & Paderbornensem, qui Imadus fuit, Episcopos, eoque non nisi tertiam Saxonie partem sustentasse bellum, quod Westfali cum primis, & qui circa Misniam incolere, auro corrupti in Regis partes secesserint.

Saxones in demolendis castellis modum excedunt.

Unde iterum exacerbatus Rex.

Bruno de bello Sax-onico. Crantzii l. 5. metrop. c. 8.

secesserint. Exaggerat id factum Crantzius in Westfalis, quod Saxonum nomen perosi, inter Saxones censeret noluerint; sed quo errore, aut quanta potius injuria gentis nostri id scripserit Crantzius, vel ex eo manifestum est, quod Westfali antiquissimi Saxonum censeantur: neque unquam nomen illud indecorum habuerint, ex quo primam gentis sibi gloriam vendicarent. Ad pacem certe cum Rege plerosque prouiores fuisse satis aestimes ex epistola Friderici Monasteriensis Episcopi ad Magdenburgensem Archiepiscopum, qui cum commonefacit, ut quocunque modo fas sit, pacem cum Rege componat.

Tumultus Coloniae contra Archiepiscopum.

At foeda hoc anno Coloniae seditio civium, & rebellio in Annonem Archiepiscopum suum, quae ex factione Regis & pravo Wormatiensium exemplo, qui Episcopum suum ex urbe eiecerant, credita est audaciam sumpsisse. Prolixè eam eleganterque describit Lambertus. Aderat Archiepiscopo Fridericus Mimigardevordensis Episcopus ad celebritatem Paschatis pro familiaritate evocatus. Festis peractis, jubet Archiepiscopus per ministros navim parari ad evectionem Episcopi: illi dum obviam in littore praedivitis mercatoris navim arripiunt, & transportatis ex ea mercibus expediunt, obluctantur nautae famulique, & rem ad mercatorem deferunt. Erat mercator filius juvenis, audax, & magna apud cives gratia: is ad navim provolat, Archiepiscopi ministros per vim exturbat; tantoque mox tumultu urbem implevit, quo in ipsam primus Archiepiscopi cum Mimigardevordensi Episcopo cenantis domum factus est impetus. Tela furiosè contorquent, saxa jaciunt, fores perfringunt, casisque obvijs omnia diripiunt. Inter haec Episcopi clam elapsi in vicinam D. Petri Basilicam, fores vectibus, & magnis molibus obsistant: insequuntur conglobati cives, Basilicam obsident, telis saxisque oppugnant. Ibi cum Archiepiscopi ministri fortiter obsisterent, & Basilicam castelli instar defenderent, producta est in seram vesperam oppugnatio; dum beneficio noctis Archiepiscopus per angustum exitum elapsus, penetraret in aedes Canonici muro Civitatis inhaerentes; repertoque istuc ostio, quo per muros descensus patebat, noctu Novesium incolumis pervenit; quem Monasteriensis Episcopus eadem via per tenebras subsecutus est. Cives postquam inter spolia omnes Basilicae angulos scrutati, didicere Archiepiscopum elapsum esse, Regem citatis nuncijs invitant ad urbem. Sed priusquam ille adesse posset, omnes per provinciam incolae, audita tanti sui praesulis injuria, ultro accurrunt; quartoque post die Archiepiscopus stetit ad urbem cum exercitu. Quo conspecto, cives se ad arbitrium Archiepiscopi permisere; quos ille expiato per publicam poenitentiam scelere, in gratiam recepit. Sexcenti mercatores, conscientia perpetrati facti, ad Henricum Regem profugerunt. Urbs exinde, tantam

quam & De
ferret, in so

Produ
none Arch
versis inter
Testes huj
jeectenſis &
ex omni Ep
hardus; M
fridus haec
ut facti Tre
etiam Otto
rit, cum no
noster, qui
conventur
1008, cui
Archiepisc

Con
or Westfal
sis, ceteri
Saxonum
lis, quam
rioris ann
ratus, per
sollicitat;
descendit.
vocatis in
cum instr
alios preci
Saxones &
Rege, neq
legati cum
cipes Wic
diensis, O
ces Saxon
cum conj
si quid int
ram: his

quam & Deus se vindicem hujus injuriæ in sanctissimum Episcopum ferret, in solitudinem propè redacta est.

Producunt Colonienſium ſcriptores præclaras tabulas ab Annone Archiepiſcopo menſe Octobri conſignatas, quibus de controverſis inter Colonienſes & Novifiſenſes Eccleſiæ bonis tranſactum. Teſtes hujus compoſitionis inter ceteros conſignantur Aufridus Trajeſtenſis & Meginhardus Paderbornenſis Epicoſopus; cùm tamen ex omni Epicoſorum noſtrorum numero nullus inter hos Meginhardus; Meinwercus, opinor dicere voluerunt; ſed nec ille, nec Aufridus hæc tempora attigit; obijt enim Aufridus anno Chriſti 1008, ut faſti Trevirenſium Epicoſorum docent, quocum Meinwercus etiam Ottone Imperatore vixit, ut in his Annonis literis error obrepreſcit, cùm non alius hoc anno Paderbornenſis Epicoſopus, quàm Imadus noſter, qui teſtis eſſe potuit. Quare veriſimile habeas, bis in cauſa hac conventum fuiſſe, ſemel ſub Heriberto Archiepiſcopo circa annum 1008, cui tractationi Meinwercus interfuerit; iterum ſub Annone Archiepiſcopo, in quo congreſſu hæc controverſia tandem deciſa eſt.

*Gelenius in
auſtar. ad
vitam S.
Engelberti.*

Annus Chriſti 1075.

Gregorij VII Pont. 3.
Henrici IV Reg. 20.
Imadi Ep. Pad. 24.

Conſequitur nunc annus MLXXV, Saxonix funeſtiſſimus, mitior Weſtſaliæ, quodd & Epicoſopus noſter, & Fridericus Monaſterienſis, ceterique Epicoſopi ac Comites per Weſtſaliam conjuratione Saxonum jam ſe ſubduxerint: neque Henricus Rex tam Weſtſaliſ, quàm Oſtſaliſ & Thuringis jugum ſervitutis intenderit. Rex ſuperioris anni vaſtatione, qua Hartesburgum everterant Saxones, efferratus, per ſuperiorem Germaniam Principes & populos ad bellum ſollicitat; celebratiſque Argentorati Natalitijs Chriſti, Moguntiam deſcendit. Inde Wormatiam digreſſus, ibidem Paſcha peregit, convocatis in concilium Principibus Regni, quos ad vi Junij Herveldiæ cum inſtructis copijs adeſſe juſſit, in Saxoniam ducendis. Horum alios precibus, alios promiſſis, quosdam minis attraxerat ad arma. Saxones & Thuringi, cùm crebris legationibus nihil ab obfirmato Rege, neque à ceteris Principibus obtinerent, ſæpèque etiam eorum legati cum probro rejeſti eſſent, denuo conjurant. Quos inter Principes Wicelus Magdenburgenſis Archiepiſcopus, Bucco Halberſtadienſis, Otto exauſtoratus Dux Bojariæ, Hermannus & Magnus Duces Saxonix: præterea Marchiones ac Comites, ac tota nobilitas cum conjuratis populis; offerebantque Luititij Sclavi Polonique, ſi quid interea Dani molituri eſſent pro Rege, Saxonibus ſuam operam: his recreati brevi ingentem contraxere exercitum.

*Lambertus.
Bruno de
bello Saxo-
nico.*

*Regis in
Saxones,
& horum
in Regem
nova con-
ſpiratio.
Auſtor a-
nonym. de
bello Saxo-
nico.
Poëta de
bello Saxo-
nico.
Marian.
Scot.
Orsberg.*

Eccc

Pente.

Expedi-
tio Regis
in Saxo-
nes.

Poëta lib. 3.
de Bello Sax-
onico.

Varius
Regis
cum Sax-
onibus
confli-
ctus.

Marianus
Scotus,

Pentecoste Wormatiæ celebratâ indixit Rex profectionem. Convenere Rudolphus Dux cum Suevorum, Welfus Dux & Ernestus Marchio cum Bavarorum, Bartholdus cum Carentinorum, Godefridus cum Lotharingorum, Theodoricus cum Mosellanorum excitu. Evocati & Episcopi cum suis copijs, quos inter Colonienfis se excusavit, quod impium diceret bellum à se expeti contra fratrem Magdenburgensem, & Consobrinum Halberstadiensem Episcopum. Iussi & Abbates adesse cum milite subsidario, adeoque Wieradus Fuldenfis Abbas, etsi altero pede claudus, & paralyti dissolutus jaceret, ad castra vehiculo raptus. Aderat & Dux Bohemorum, tanto agmine militum stipatus, ut se solum bello huic Saxonico gerendo jactitaret parem. Utrumne Westfali copias suas submiserint, non reperio auctorem, præter Poëtam, qui hoc bellum carmine descripsit, à quo Ripuarij, Belgæ, Westfali, & Frisij memorantur accessisse. Tantus per hæc confluit & Teutonicorum exercitus (ut Lambertus refert) quantus à nullis retro sæculis est numeratus. Quo impius primùm Rex per civilia bella ferrum contorsit in viscera Saxonix, quod in Barbaros circum hostes, majorum exemplo, distringendum erat.

Pervenerat jam Rex cum exercitu ad fines Thuringiæ, missisque exploratoribus didicit, Saxones numero haud impares esse; verum ita suis fretus erat, ut diceret, nec à ferrea, nec adamantina acie robur suæ multitudinis perfringi posse. Consistebant Saxones prope Neustadium ad Unstrutum flumen: bidui itinere aberant regia castra. Ibi cum intelligeret Rex inter epulas & pocula Saxones belli curas tractare, præcipit iter, famamque adventus prævertens, constitit ante castra Saxonum; quæ omnia consilio Rudolphi Suevorum Ducis agebantur; Saxones inopinata re primùm consternati, mox resumptis animis, non expectato signo, è castris prorumpunt, unoque in hostes impetu feruntur. Aliud eo die, quæ quinta Julij erat, confertum est prælium, qui Saxonum erat furor; ac primùm Suevi, post Bojarij averfi in fugam. Jam tota acies Regis inclinabat, cum à Rege submissi Lotharingi, Bohemi, ceterique Germani multitudine Saxones obrunt, & in fugam compellunt, frustra oblucente Ottone Duce, Saxonum Hectore. Decertatum à meridie in vespem, magna utrimque strage; Victi quidem Saxones, & trans flumen Unstrutum compulsi; sed magna pars è nobilitate Regis desiderata. Quare & biduum Rex in sepeliendis militibus consumpsit. Saxonibus occubuit fortissimè pugnando Gebhardus pater Lotharij Imperatoris, quem ante paucos dies in lucem susceperat. Savijt à pugna Rex in Saxones; nec tamen ultra Halberstadium progressus, cum Saxones & Thuringi haud multò post Magdenburgi rursus in acie consisterent. Hinc reducto è Saxonia exercitu, iussit ad ii Calend. Novembris ad expeditionem convenire in Gestengen. Inter hæc Saxones Hecilonem Hildesien-

sem

sem Episco
se offerunt
dolphi lice
norum du
ingenium a
causa prob
copijs, cu
est ad conf
Thuringi a
alacriores,
fceretur R
Hecilonem
gatos mitt
qui de pac
quæ æqua
missi à Reg
& Herbip
bus per pre
promitten
disceptatio
Wicelo Ma
sis Episcop
Dux Saxo
nus Saxoni
mes Thuri
cum ingen
inter Princ
quam dede
in exilium
quàm præ
tia D. Mar
lariæ celeb
Hic exitus
partium st
attollendo
visus.

Ann
lamitatu
Colonien
subtraxit.
Lambertu
scripsit, qu
rum exhib

sem Episcopum cum legatis mittunt ad Regem, atq; ad omnia æqua se offerunt. Rex ad ea obfirmatus rursus in Saxoniam movet, Rudolpho licet Suevorum, Welfo Bojariorum, & Bartholdo Carentinorum ducibus, bellum detrectantibus, quod implacabile Regis ingenium averfarentur, & fundi Saxonum sanguinem, non æqua satis causa probare possent. Rex interim collectis ceterorum populorum copijs, cum exercitu progressus Gestringam, quod nunc oppidum est ad confinia Hassiæ & Thuringæ. Occurrere armati Saxones & Thuringi ad Northusium, & numero Regi pares, & animis ad pugnam alacriores, uti Bruno perhibet; sed ne per ipsos civili sanguine miferetur Regnum, rursus Archiepiscopum Bremensem Liemarum, Heilonem Episcopum Hildesensem, & Udonem Marchionem legatos mittunt ad Regem, obnixè postulatam, ut in castra ad se mittat, qui de pace transigant, quod pronos se paratosq; ad omnia offerrent, quæ æqua peti possent. Triduum ea Regis cunctatio tenuit; tandem missi à Rege Moguntinus & Salisburgensis Archiepiscopi, Augustanus & Herbipolensis Episcopi cum Godefrido Lotharingæ Duce, à quibus per preces inducti, ut Regi se dederent, sanctè ex clementia Regis promittentes, quod à victoria sperare possent. Tandem post longam disceptationem Regi se dedunt; productique in castra regia venere Wicelo Magdenburgensis Archiepiscopus, & Bucco Halberstadiensis Episcopus, Otto Gottingensis exauكتورatus Dux Bojariæ, Magnus Dux Saxonie, Hermannus Comes patruus Magni, Fridericus Palatinus Saxonie, Theodoricus Comes de Cadalenburg, Adalbertus Comes Thuringie, alijque Dynastæ, & viri è prima nobilitate Saxonica, cum ingenuis, quos virtus bello claros fecerat. Hos Rex distributos inter Principes suos in custodiam abripuit; nec multò post violata, quam dederat, fide, in extremas Regni partes, vel extra Germaniam in exilium deportari iussit. In hunc modum fallendo magis artibus, quàm prælio victor, Castella reparari mandat; peractoque Wormatiæ D. Martini festo die, in Saxoniam redijt, & Christi Natalitia Goslariæ celebravit, tam invisus omnibus, quàm perfidus in subditos. Hic exitus belli Saxonici, de quo eorum temporum Scriptores pro partium studio diversa tradidere, alijs Regis, alijs Saxonum causam attollendo, quos inter nemo mihi Lamberto vel æquior vel certior visus.

Annum præterea hunc, ut idem Scriptor perhibet, multis calamitatibus insignem, potissimum lugubrem fecit obitus Annonis Colonienfis Archiepiscopi, quem secundo Nonas Decembris mors subtraxit. Res ejus præclare gestas sanctissimamque vitam cum idem Lambertus, tum Sigebertus Cœnobij Monachus diligenter perscripsit, quem uterque in vita & post obitum multis miraculis clarum exhibet. Sidus certè Germaniæ & columen religionis per hæc

Belli Saxonici conclusa pace, finis.

Mors S. Annonis Archiep. Colon. Lambert. Sigebertus Monachus. Scripsit in Decemb.

Eccc 2

conturbata

Auctor vitæ
Meinweri.
n. 52.

Imadus
restituit
Canonici
suis
prædium
Moron-
ganum.

conturbata tempora; quem & Fridericus Monasteriensis, & Imadus Paderbornensis, ceterique integrior Saxonie Episcopi ex intima familiaritate, ut sapientissimum magistrum, Archiepiscopum, ac patrem suum coluerunt; quando, ut Auctor vitæ Meinweri memorat, hi tres Episcopi Anno, Fridericus, & Imadus inter tyrones cœlestis militiæ Paderbornæ in claustrum religiosæ disciplinæ sub Meinwerco & literis & sanctis moribus exculti simul adoleverunt, & singuli postea lumina Ecclesiarum suarum proluxerunt in clero & populo; quibus nihil unquam cum corrupta Regis aula, cum pessimis Regis consiliis bellisque commune fuit. Et Imadus, qui totus erat in ordinanda Ecclesia sua ac disciplina cleri conservanda, hoc anno prædium Morongam, quod Meinwerco à D. Henrico Imperatore donatum, destinatumque ad Clericorum sui Collegij alimenta acceperat, quodque Rotho Episcopus secundum donantis mentem Clericis attribuerat, ipse vero, ut Meinwerco ante fecerat, ad Episcopi bona retraxerat, nunc cognito damnatoque tandem errore suo, Collegio fratrum ita reddidit, ut perpetua sanctione firmum maneret. Quam in rem ipsas Imadi literas, quas in crypta ad primorum Episcoporum sepulchrum consignavit, hic exhibemus.

Notum sit omnibus tam futuris quam presentibus, qualiter Imadus Paderbrunnensis Ecclesie Episcopus, memor humane fragilitatis, & æternæ in Christo retributionis, pro anima sua suorumque predecessorum, Meinwerchi scilicet & Ruodonis Episcoporum remedio, nec non & pro divæ memoriæ Henrici Regis, & primi Imperatoris, pia recordationis, affectu curtem Moronga, in pago Moronga sitam, & ab ipso Henrico Imperatore eidem Paderbrunnensi Ecclesie ad vestitum fratrum jam traditam, à Meinwerco Episcopo retentam, à Ruodone vero Episcopo ejusdem Successore postea fratribus redditam, ab ipso autem hac usque injustè possessam, patris & filii & spiritus sancti tactus miseratione, & fraterna ammonitus caritate, salubri pœnitentia ductus, fratribus suis ipsius Ecclesie Canonici ad vestitus sui supplementum absque omni contradictione reddidit. Ea videlicet ratione, ut unus fratrum præter Episcopum & Præpositum eligatur, cui cum fraterna electione, & Episcopali consensu, hujus obedientia cura ingeratur: qui fideli dispensatione fratrum commoditati provideat, & bene administrando æternæ retributionis præmia acquirat. Quod ut inconcussum & stabile jugiter permaneat, bannis episcopalibus confirmavit, & manu propria subscripsit, ut si quis unquam hanc ratam confirmationem voluerit infringere, perpetuo cum Juda proditore feriatum anathemate. Ego Imadus divina favente clementia Episcopus manu propria subscripsi. Actum Dominica Incarnationis Anno MLXXV. Indictione XIII. Regni autem Henrici III. XVIII. Episcopatus vero Imadi XXIII. XV Calend. Septembris in crypta Paderbrun. Ecclesie, juxta sepulchrum Episcoporum, coram omni clero & populi conventu & presentia feliciter Amen.

Satis hæc literæ insignem Episcopi, satis cleri sui disciplinam, quem in claustrum adhuc, & in communi vitæ societate continebat, testari poterunt. Quemadmodum D. Annonis, Friderici Monasteriensis, ceterorumque integeriorum per Saxoniam Episcoporum cura ac studium in hoc eminebat. Nec multum hac dispositione, donationeque Clericis suis ad sepulchrum primorum Episcoporum facta, superstes fuit Imadus; tanquam ad id monitum in cryptam ad ossa primorum Episcoporum, quæ ipse in unum tumulum collegerat, Clericos suos convocasset, ut mortem quoque suam brevi imminere, præfago

præfago monitu, indicaret: aut tanquam sancti illi Episcopi, quorum ossa composuerat, è turbulentis hisce temporibus ad suum in cœlis consortium invitassent.

Annus Christi 1076.

Gregorij VII. Pont. 4.

Henrici IV. Regis 21.

Imadi Ep. Pad. 25 & ult.

Qui consequitur annus MLXXVI, sub initium in Nonas Februarij, ut in necrologio Abdinghoviano, Buxtorfiano, & Herisfensi notatum est, Imadum ex hac mortali vita ad immortalem sustulit. Annum hunc obitus præterea consignavit Lambertus Schafnaburgensis, & Gobelinus, satisque ex Successore Poppone, de quo post referemus, constabit. Quapropter fallitur Bruschius & Kerfenbrochius, qui mortem ejus ad sequentem annum referunt. Præstantissimus certè, ut Crantzius eum commendat, Episcopus per viginti quatuor annos, quibus Paderbornensem Ecclesiam administravit; quemadmodum hæc, quæ de illo hæcenus perscripsimus, demonstrare poterunt. Nam & Clerum suum primum intra claustrum communis vitæ, ut à Meinwerco Episcopo consanguineo suo, primisq; Episcopis acceperat, pro veteri instituto continuit, & scholas Gymnasiumque omni scientiarum, & virorum doctissimorum numero habuit florentissimum, supra, quam omnes fere superiores Episcopi; quod & ipse præsul per id tempus omni literarum genere esset eruditissimus, amantissimusque studiorum; uti hæc supra ex auctore vitæ Meinwercoi relata sunt. Quæ singula illustrabat perpetuæ castimonie decus, religionis conservandæ proferendæque fervor, vitæque per omnia virtutum ornamenta integritas, qua constantia animi ad senium pervenit; nec promissis, nec minis adduci unquam potuit, ut ad Henrici impij Regis partes transiret, aulamve sectaretur, qui à Meinwerco educatus in clero, sub alijs religiosissimis Imperatoribus ac Regibus ætatem traduxerat: nec ulla vitiorum monstra conspexerat, quæ hoc Rege primum Ecclesiam ingredi cœperunt. Multas quidem hujus Regis donationes Ecclesiæ Trajectensi, Hildesimensi, alijsq; quarum Episcopos Rex ille sibi familiares habuit, factas lego, nullam tamen Paderbornensis Ecclesiæ ab Henrici liberalitate reperio; tanquam Regem hunc Episcopus semper averfatus, nec muneribus ejus capi voluerit, ne in societatem depravatæ aulae Regisque veniret. Ac mihi percentsenti omnem Imadi vitam dignus is videtur, quem inter primos sanctissimosque Saxonie Episcopos numerem; quo prisca cleri disciplina, & vitæ sanctioris vigor servatus sit, quem suomet exemplo ipse prius omnibus imprefferit. Eò nunc cum antiquitate querimur, tam rara de tam egregio Episcopo ad nos pervenisse, ut nec sepulchri locus amplius monstrari possit. Id tantum reperimus, in necrologio

Imadi obitus.

Lambert.

Gobelinus

atq; c. c. ss.

Ejus virtutes.

Inter sanctos Saxonie Episcopos merito censendus Imadus.

crologio Cathedralis Ecclesiæ statutum, consuetumque fuisse, in annuo mortis die sacrificium funebre ad aram sub turri constructam peragere, tanquam in proximo aliquo, & inferiori Basilicæ loco, aut ad limina turris humatum corpus fuerit. Lege veteri forsitan adhuc obtinente, ne templa mortuorum cadaveribus fœdarentur, dum sensim mos sepeliendi in interiora, atque ipsos etiam choros penetraret. Qua religione ipse Imadus ossa primorum Episcoporum collegit, & in crypta, choro substructa, condidit; ac Meinwercus etiam in crypta Abdinghovianæ Basilicæ humari voluit. Interim tanta Imadi apud posteros existimatio virtutum, fama; sanctitatis relicta fuit, ut Bernardus Episcopus noster, eo nomine IV, perpetuum cereum in anniversaria mortis die ad tumbas Rothonis & Imadi Episcoporum accendi ardereque voluerit. Quam in rem ipsas Bernardi Episcopi tabulas producimus.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Bernardus IV Dei gratia Paderbornensis Episcopus. Universis Christi fidelibus hujus pagine inspectoribus in perpetuum. Ne ea, quæ rationabiliter acta sunt, processu temporis evanescent, presentibus ac futuris Christi fidelibus notum esse cupimus, quod ad frequentem instantiam Abbatis & conventus de campo S. Mariæ, & maxime propter Deum, & etiam propter temporale subsidium benigne annuimus & licentiamus, quod sylva sterilis & inutilis pertinens prædio curiæ in Seapelhagen, quæ dicitur Elmenebroke, ad usum prædicti conventus exstirpetur, hac conditione, quod pro decima, quæ inde provenire posset, quatuor libra cereæ annuatim in festo S. Galli Custodi majoris Ecclesiæ presententur, de quibus libra cereus de libra & media in anniversario sancti Rothonis, & alius cereus æqui ponderis in anniversario sancti Imadi Episcoporum ponentur ad eorum tumbas. Ne quis igitur factum nostrum per aliquam calumniam possit in irritum revocare; presentem paginam, hujus rei seriem continentem, sigillo nostro in memoriale sempiternum fecimus communiri. Hujus reitelles sunt Hermannus Camerarius, Volbrat de Ellsen, Conrad Custos, Magister Ioannes, Iohan de Ellsen, Albertus presbyter, Bertholt Vicarius, Iohan Notarius, & alii quamplures. Actum hoc anno Domini M. CCXXXVII. Indictione X. Anno Pontificatus nostri nono. Idus Januarii.

Forma

Sigilli.

Præclarum hoc Bernardi Episcopi testimonium de Rothone & Imado. Nam dum tumbam utriusque Episcopi, ad quam anniversarius ille cereus est positus; dum præterea sancto nomine utrumque decorari legimus, pronum est in eam cogitationem venire, jam altero ab obitu sæculo utriusque; ossa humo levata ac publico etiam honori & cultui proposita fuisse; quales ætas illa ex viva adhuc coelestium beneficiorum memoria, ex publica veneratione, consensuque populi, & Episcoporum judicio inter Divos coluit. Verum ut segnius posteriusque ævum nobis primorum Episcoporum res gestas; ita hunc pietatis quoque cultum obscuravit: neque hæc ipsa constarent nisi ex hisce antiquitatum tabulis Ferdinandi Episcopi nostri beneficio in lucem venissent,

POPPO

P O P P O

XIII,

EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1076.

Gregorij VII Pont. 4.

Henrici IV Regis 21.

Popponis Ep. Pad. 1.

Sublato Imado Episcopo, sedes per aliquot menses vacua sine Episcopo est relicta, per turbulenta, quæ intervenerant, Regis tempora: quod subtracta clero libertate eligendi Episcopum, ipse sibi, per Germaniam & Saxoniam cumprimis, vendicaret potestatem imponendi Episcopos, quos ad sua studia & consiliorum machinationes obnoxios haberet.

Rex verò à Natali Christi Goslariæ hyemem hoc anno 1076 agebat, solum intentus ad vexandos Saxones, quos jam sub jugo servitutis tenebat, Ducibus eorum apud diversos suæ factionis Episcopos & proceres in castellis & captivitate detentis; nec illorum solum vitæ insidiatus, sed Rudolphum Suevorum, Bertholdum Carentinorum, ceterosque, quos hætenus fidos habuerat, per insidias obtruncare molitus est. Uti hæc Bruno scribit; memoratque idem Auctor, Henricum Regem, dum quadam die cum scurris & mimis versaretur in cubiculo, & Episcopi ceterique primates excubarent in vestibulo, dixisse ad assentatores suos. *Ecce isti sunt, qui regni mei divitias habent, et me meosque in paupertate reliquerunt; quod si illi de medio essent ablati, ego cunctique mei familiares, quantis opibus abundaremus? Quare si viri estis, et divitias petitis, istos nunc Episcopos fortiter invadite, et omnia quæ possident, accipite.* Dictum hoc magno plausu arripiunt hæretici nostri, haud secus quàm Bennonis & ceterorum Schismaticorum scripta attolluntur ab alijs, qui impij Regis patrocinium susceperunt. Sed immemor Rex hæc bona à Carolo M. Ludowico Pio, ceterisque religiosis Imperatoribus ac Regibus donata esse Episcopis, clero, & Abbatibus; ac nunquam bello paceque Imperatores ac Reges ante ipsum feliciores fuisse, quàm cum Episcoporum opera & precibus pugna-

Henricus Rex
pergit
vexare
Saxones.
Lambert.
Bruno.
Orsberg.
Marian.
Scot.
Sigebert.
Berthold.
Domnizo
presbyt.
in vita Ma-
thildis.
Auctor vi-
ta Anselmi
Lucensis
Episcopi.

In con-
ventu
Goslari-
ensi filius
ejus Rex
accepta-
tus.

Hildol-
phum
Henricus
Coloni-
ensibus
offert E-
pisco-
pum.

Postula-
tur Ro-
mam.

Syno-
dum
Worma-
tiæ con-
vocat, in
qua Gre-
gorio
Pontifi-
catum
abrogat.

pugnarent. Palam olim fassus Carolus M. plus se eorum patrocinio apud Deum, quam omni militari manu adjutum in bellis. Sat potens futurus erat Rex, si scurras & mimos, si concubinas ac perfidos ministros, si bella civilia intermisisset. Verum in quas nunc turbas & calamitates mox est conjectus? Goslarium quidem ille omnes Regni Principes convocarat ad comitia, ut consuleret, quid de deditorum Saxonum capitibus faciendum esset; sed præter Bohemiarum Ducem pauci convenire, jam Regis perfidiam & crudelitatem averfati; id tamen à presentibus obtinuit, ut filium, quem habebat admodum puerum, Regem acceptarent. Ibi ex deditis Saxoniarum Principibus Otto Gottingensis receptus in gratiam, quod hunc virum plus ceteris ob bellicam virtutem & prudentiam vereretur. Sed Otto, quam gratus exinde Regi, tam invisus ceteris Saxoniarum Principibus. Aderant per id tempus Goslarie Colonienfium legati, à clero & populo missi, sollicitantesque in locum Annonis Archiepiscopi successorem. Quibus Rex Hildolphum quendam Goslariensem Canonicum obtulit, hominem statura parvum, vultu deformem, genere obscurum, omnibusque scientiæ & virtutum præditijs destitutum, quibus tanti sacerdotij munus sustineret; quem cum legati abnuerent, re infecta, rediit Coloniam. Sed ejusmodi Episcopos quærebat Rex, quibus factionem suam præmuniret. Interque hos lascivos etiam juvenes Bambergensi, & Spirensi, alijsque Ecclesijs obtruserat, monstra potius Episcoporum quam Episcopos; quod inter cetera quoque ejus, crimina, quibus Ecclesiæ per Germaniam & Saxoniam descædabantur, damnavat Romanus Pontifex, secus quam parens & avus ceterique religiosissimi Imperatores fecerant, à quibus probati maturique in clero viri, aut præstantes Coenobiorum Antistites, ob virtutem & sapientiam delecti Episcopi. Sed mox Goslarium accessere ipsi Romani Pontificis Gregorij vii legati, qui Regem postulavere Romam, ut de criminibus ipsi objectis causam diceret in Episcoporum synodo; id nisi faceret, fore ut publico Apostolicæ sedis judicio ab Ecclesiæ corpore abscinderetur. Hæc legatio vehementer perculit Regem; statimque abjectis cum gravi contumelia legatis Romanis, Wormatiæ synodum Episcoporum indixit, jussitque Dominica septuagesimæ præsentem esse; haud alio pravorum suorum ministrorum consilio, quam ut in ea Gregorio vii Pontificatum abrogaret, tanquam cum regno supremum sacerdotium consecutus esset. Convenire præter Abbates in hanc synodum xxiv. Episcopi Germaniæ, quos inter Ursbergensis, & Albertus Stadenfensis nullum Saxoniarum Episcopum interfuisse scribit. Quanquam ex his Liemarum Bremensis, & Benno Osnabrugensis præsentem fuere, perpetui à latere Regis comites, aulaque ministri. Quod verò Stumphius in historia Heliatica Imadum Paderbornensem Episcopum nostrum huic synodo præsentem sistat, magno-

magnopere
bruarij, ut
Apostolicæ
præsentem Re-
gis auctoritate
niæ malo
lonienfem,
pos) facile
dice, tot cal-
dinis & Sin-
cessit per id
mores ejus
lum, falsis i-
onis erant
Pontificatu-
rent. Aucto-
ctus factus
Ecclesiæ di-
hardus cum
burgensis,
nus Patavi-
asserentes i-
nullis prob-
ficem, sacro
more malo
delatio. Q-
se, inquit,
Stolida syn-
corum in
ex hoc nef-
Pontifici
titum ulla
verò foedu-
exortum, c-
Rex
omnium
mas provi-
pere; in c-
alia super a-
Nonas Ma-
ante relatu-
quæ popu-
helmo Ull-

magnopere hic scriptor fallitur, cum jam ante Iudus III Nonas Februarii, ut diximus, excesserit e vita, & Gregorij VII Pontificis & Apostolicæ Sedis studiosissimus fuerit. Igitur cum in eo conventu, præsentē Rege, complures essent Episcopi, quibus exosa esset Pontificis auctoritas, severitasque in castigando cleri concubinato, & Simoniaci malo (ob quæ vitia tot Epistolas scripserat ad Moguntinum, Coloniensem, & Salisburgensem, ceterosque Archiepiscopos, & Episcopos) facile Rex eos in suas partes attraxit. Et cui jam mirum, Deo vindice, tot calamitatibus Germaniam involutam, quam tot fœda libidinis & Simoniaci mala, corruptâ Ecclesiæ disciplinâ, vitiarant? Accessit per id tempus Hugo Blancus Cardinalis, à Pontifice ob pravos mores ejectus, Wormatiam, & congregatis Episcopis obtulit libellum, falsis in Pontificem accusationibus plenum. Episcopi, qui factionis erant Regiæ, pronuntiârunt, Gregorium videri indignum, qui Pontificatum gereret, & cui ceteri per Germaniam Episcopi obedirent. Auctor horum Wilhelmus Ultrajectensis Episcopus, homo factus factusque ad Regis ingenium; quantumvis id Scriptores ejus Ecclesiæ dissimulare velint. Obstitere his acriter alij Episcopi, Gebhardus cum primis Salisburgensis Archiepiscopus, Adalbero Wirceburgensis, Hermannus Metensis, Adalbertus Wormatiensis, Altmanus Pataviensis, Ellenhardus Frisingensis, Cibo Tullensis Episcopi, asserentes iniquum esse Episcopum aliquem nullis adductis testibus, nullis probatis criminibus condemnare: ne dum Romanum Pontificem, sacrosanctum Episcoporum caput, adversus quem, legibus & more malorum, neque Episcopi, neque Archiepiscopi reciperetur delatio. Quorum judicio, pressus Wilhelmus Ultrajectensis, non à se, inquit, exauctorari Pontificem, sed id agi, ut se ultro abdicaret. Stolidi synodi sententia, primam sedem, quæ à nullo judicatur, paucorum in Germania Episcoporum judicio posse damnari. Interim ex hoc nefario decreto in gratiam Regis missi legati Romam, qui hæc Pontifici denunciarent: missæque per Imperium literæ, quibus veritatem ullam Pontifici obedientiam obsequiumque præstare. Ita verò fœdum illud & funestum schisma inter sacerdotium & regnum exortum, quod tot annis afflixit Germaniam.

Rex e conventu Wormatiensi Goslariam rediit; ac veluti jam omnium securus, in Saxones sævire cœpit: deditos Principes in ultimas provincias relegare: bona eorum aut Fisco addicere, aut diripere; in ceterorum possessiones spolijs atque igne grassari. Castella alia super alia exstruere. Sed priusquam Goslaria discederet, pridie Nonas Martij Coloniensem Archiepiscopatum Hildebardo, de quo ante relatum est, dedit, frustra obnitente clero Coloniensi. Ac ne quæ populi seditio interveniret, ipse Coloniæ est profectus; & Wilhelmo Ultrajectensi Episcopo Hildebardum consecrandum obtulit;

F f f

quem

Beka.
Heida.
Bucherius.Hildol-
sum per
Traje-
ctensem
Episc.
consecra-
ri curat.

Heida in
Episcop.
Ultrasell.
Chron. Gel-
ria.
Scrivens.
Bucherius
in notis.
Poppo ex
familia
Dynasta-
rum de
Holte.
Kerssenbro-
chius.
Bruschius.
Northov.
in chron.
Marcano.
Meibom.
in not.
Ertman. in
chron. Osnab-
rug.
Gelenius.
Præposi-
tus Bam-
bergenfis,
magni
Zeli.

Designa-
tur ab
Henrico
Episco-
pus Pader-
bornen-
fis.

quem ut ad id promptum haberet, Consobrinus ipsius Episcopatum Paderbornensem, jam Imadi morte vacuum, promissit. Verum an is Consobrinus Poppo fuerit, Imadi Successor, Lambertus, qui id scripsit, non planè dixit; tamen verisimile habeas. Fuit enim Wilhelmus, ut Heida scribit, frater Comitis Gelriae, seu Wichardi Præfecti, quem Vernacula lingua Vochtetum dicimus, filius Widekindi præfecti.

Poppo verò Episcopus noster, cujus magistratum sacrum hoc anno ordimur, ex familia Dynastarum de Holte traditur à scriptoribus nostris. Clara hæc per id tempus in diocesi Osnabrugensi, multique ex ea viri sago togaque præstantes. Arx horum Dynastarum quinto ab urbe Osnabrugensi lapide olim sita, præmunitaq; ex qua multum molesti Osnabrugensibus vicinisque Episcopis fuere. Philippus Osnabrugensium Episcopus, adjutus ope Comitis Ravensbergensis, arcem septenni obsidione fatigatam expugnavit, fregitque potentiam familiæ, ex qua postea Ecclesia Coloniensis Wicholdum LXXVII Archiepiscopum circa annum Christi 1297 sortita est. Sed Poppo noster hanc prius Episcopi dignitate illustravit. Erat is à primis annis in Clerum cooptatus, ac postremum Bambergensis Præpositus factus. Vir inter suos magnæ auctoritatis, zeliq; pro clero conservando. Nam cum Hermannus Bambergensis Episcopus, homo illiteratus, multisq; à juventute virijs coopertus, ac postremum etiam simoniæ labe infectus, Abbatias venderet, omniaque Ecclesiæ illius Collegia Canonicorum in cœnobis Monachorum, ad scelera sua pallianda, expulsis ubique Clericis, converteret, cum reliquo clero indignè hæc ferens Poppo Bambergensis Præpositus, missa ad Gregorium VII legatione (qua omnia Episcopi flagitia exponebantur) auctor actorq; primarius fuit, ut Hermannus sententia Pontificis Episcopatu suo deiceretur; quemadmodum hæc copiose scripta sunt à Lamberto Schafnaburgensi, disertis ac præstantis fidei scriptore. Ita Poppo cleri Bambergensis fulcrum, à prudentia se apud Henricum Regem in aula commendatum reddidit. Igitur in locum Hermannus Episcopi, Regis auctoritate, anno superiori subrogatus Rupertus Goslariensis Præpositus, vir pessimæ existimationis in populo; quod Regi familiarissimus, omnium, quæ per has regni turbas agebantur, incensor haberetur. Et quo Popponem Rex abstraheret ab Ecclesia Bambergensi (ne eadem adversus Rupertum ageret, ipsdem quibus Hermannus vitijs obnoxium) Paderbornensem illi Episcopatum, morte Imadi vacuum obtulit. Interea Rex Trajectum profectus, Pascha cum Wilhelmo Episcopo, omnium facinorum suorum Consiliario & patrone celebravit. Atque is cum inter Missarum solemnias, rabido, ut inquit Lambertus, ore contra Gregorium Romanum Pontificem declamaret, haud multò post discessum Regis gravi morbo correptus, inter acerrimos cruciatus, & desperationis voces, quibus se iusto

Dei

Dei iudici
math sine
Godefridu
Antwerp
qua vind
Consiliari
radum Mo
præfecit, &
imposuit
aliorum qu
ponem in
scopo nos
à Sigefrid
cessit, Pop
reperio.
Sanè
dit. Enim
di literas P
tes, ut se P
postera die
primo, dei
mum Traj
anathema
alijs Ponti
lata, Rudo
rentinorum
pi, ac pler
jurant in R
dimitteret
tabuerant
Ottone G
tente; qu
altero que
tam redire
Rex
extremas
sto Pentec
ctu opus.
Petri & P
se subdux
Roma reg
Episcopis
bus se des

Dei iudicio inferorum supplicijs adjudicatum vociferabatur, animam sine sacra communione, & poenitentia eiecit. Qua vindicta Godefridus quoque Lotharingæ Dux fax belli adversus Saxones, Antwerpæ intorto perviscera ferro, dum alvum solveret, confossus: quæ vindicis Dei poena multi alij, quos Bruno percenset, impij Regis Consiliarij interiere. Rex ad superiores Rheni partes digressus Conradum Moguntini Archiepiscopi Camerarium Trajectensi Ecclesiæ præfecit, & per id tempus Popponem etiam Paderbornensi Ecclesiæ imposuit Episcopum, uti Lambertus perhibet, Regis, & Moguntini, aliorumque consilio, quo utrumque Episcopum Conradum & Popponem in suas partes traherent; quod tamen Regem in Popponem Episcopo nostro fefellit. Quo exinde tempore, aut à quibus? utrumne à Sigefrido Metropolitano suo Moguntia, quò paulò post Rex accessit, Poppo sit consecratus Episcopus? in annalium memoria non reperio.

Sanè in conturbatissima Imperij tempora Episcopatus ejus incidit. Enimvero postquam legati ab Rege missi Romam venere, ac synodi literas Pontifici tradidere, verbis etiam contumeliosis denunciantes, ut se Pontificatu abdicaret; Pontifex atrocitate nuncij permotus, postera die synodum cleri congregat, lectisque palam literis, Regem primo, deinde Sigefridum Moguntinum Archiepiscopum, Wilhel mum Trajectensem, Rupertum Bambergensem Episcopos, ceterosque anathemate percutit (jam ante Ottoni Ratisbonensi, & quibusdam alijs Pontifex sacris interdixerat) Quæ postquam in Germaniam delata, Rudolphus Dux Suevorum, Welfus Bojariorum, Bertholdus Carentinorum, Adalbero Wirceburgensis, Hermannus Metensis Episcopi, ac plerique Principes, qui jam antè convenerant, animosiores conjurant in Regis caput, ut quos deditos habebat Saxones, ultro liberos dimitteret; Saxones, qui mœrore exulum suorum Principum contabuerant, læti arma repetunt, Castellaque Regis oppugnant, frustra Ottone Gottingensi, quem in partes Regis transisse diximus, obnitate; quem eo etiam ad egere Saxones, ut abducto ex Hartesburgo, alteroque monte præsidio militari, ad socialem cum Saxonibus vitam rediret.

Rex compertâ Saxoniarum & ceterorum Principum defectione, in extremas angustias conjectus, quo se verteret? primò Wormatiæ festo Pentecostes conventum Principum indicit, consulturus, quid factu opus. Eò cum rari accederent, Moguntiam festo Apostolorum Petri & Pauli supplex convenire rogat. Sed ab eo etiam congressu se subduxere Principes, palamque Uto Trevirensis Archiepiscopus, Roma regressus, detrectavit cum Moguntino, Colonienfi, ceterisque Episcopis anathemate percussis communicare. Igitur cum ab omnibus se deferi conspiceret Rex, nec pro ferocia ingenij armis quoque

Excom-
munican-
tur à Pon-
tifice plu-
res Ger-
maniae
Episcopi.
Iterum à
Saxoniarum
Principi-
bus con-
juratur
in Regem.

Rex
captivos
Principes
libertati
restituit.

Cum Ec-
clesia &
Pontifice
se recon-
ciliare sta-
tuit.

Alij Pon-
tifici, alij
Regi ad-
hærent.
*Lesnerus in
chron. Corb.
Cleinfor-
in chron.
MS.*

perfringere posset, per meliora consilia omnes Saxoniae Principes, qui cum Magdenburgensi, Merseburgensi, Misnienſiſeſcopis adhuc in custodia servabantur, libertati reddi jubet. Bucco sive Burchardus Halberstadiensis Episcopus, quem in Ungariam deportari jusserat, & Salomoni affini Regi custodiendum tradiderat, cum secundo Danu- bio veheretur in exilium, mira solertia elapsus è navi, incolumis ad suos Halberstadium redijt. Et quàm incredibili ille omnium gaudio exceptus, tam invisus erat ante omnes Principes Regi; sæpeq; Regis insidijs ad mortem est petitus. Vir qui heroica fortitudine hætenus pro libertate Saxoniae, & religionis integritate decertavit. Inter illa dum Rex in Bohemiam profectus, sollicitatum Bohemorum auxilia; & Salefeldiam ad Thuringorum fines evocavit Ottonem Gottin- gensem, collocuturus de Saxoniâ compescendâ; Episcopi ac princi- pes regni primùm Ulmæ, deinde Triburiæ 17 Calend. Novembris conveniunt; quò jam accesserat Sigehardus Patriarcha Aquileiensis. & Altmannus Pataviensis Episcopus, Pontificis legati, Rege se intra Oppenheim villam continente. Ex eo conventu denunciatum Regi, ut cum Pontifice & Ecclesia se reconciliaret, in ejusque arbitrio jus Regni relinqueret; vitam interea privatam Spiræ agendo, pessimos Regni Consiliarios, cum primisq; Episcopos à corpore Ecclesiæ præ- cisos, abs se dimitteret. Dura hæc Regi erant; sed quod desertus ab omnibus, in eam necessitatem venisset, Colonienſem, Bambergem- sem, Argentoratenſem, Basileensem, Spirenſem, Loſannenſem, Citicenſem, & Oſnabrugensem Episcopos, ceterosque pravorum consiliorum architectos aula egredi jussit. Veritus deinde ne Augu- stæ, quò Pontifex maximus à Germaniæ & Saxoniae proceribus invi- tatus erat, coram infestissimis accusatoribus judicium subiret, prius ipse Italiam petere, & Pontifici se sistere decrevit, iterque illud mense Decembri ingressus est. Recognoscent, ex his, opinor, Saxones nostri Germanique, quam auctoritatem agnoverint majores ipsorum in Romano Pontifice, appellando toties ad Apostolicam sedem, quo impij & crudelis Regis dominatu, qui se lupum potius Saxoniae, quàm Pastorem ferebat, liberari tandem possent, aliumque ex supre- ma ejus in Ecclesiam potestate subrogare.

Turbato in hunc modum Imperio, non modò Episcopi cete- rique Principes, sed & Abbates ac Monachi in factiones abierunt, alijs pro Rege, alijs pro Gregorio Pontifice decertantibus; quos in- ter Corbeienſes nostri ad Visurgim; ex quorum numero etiam Ber- nardus Monachus, vir eruditus, & Scholarum in illo Cœnobio mo- deratòr, prolixam accuratamque adversus schismaticum Regem, omnemque illam Regis factionem apologiam conscripsit, quam Hartwico postea Magdenburgensi Archiepiscopo dedicatam, publi- ci juris fecit, Hoc studio Monachus quidam Hirsaugiensis, aliq; Pon- tificis

tificis defe-
cique mu-
cem; quò
denſi bibl-
dem Cœ-
lis (quem
patronus
dacia & c-
tia Ursber-
Schismatici
pugnârunt
studium in
stræ prælu-
ex concub-
Ecclesiasti-
inflaret, o-
mana jura

Et ja-
Italiam po-
vinculo se
amitteret.
stellum tri-
dis pedibu-
tra primi r-
spectavit a-
tandem di-
one, atque
ptismatis
admissus;
potestate
leturum, a-
re Regni e-
quam adv-
lata; nam
Ravennat-
transversu-
ta adversu-
Liemarum

tificis defensionem suscepere. Contra alij regie factionis schismatici-
cique multa calumniose ac perfide scripsere in Gregorium Pontifi-
cem; quos inter scriptor Apologia pro Henrico Rege, quem ex Ful-
densi bibliotheca male protulit Ulrichus Hiltenus, transfuga ex eo-
dem Cœnobio ad Lutheranos Monachus. Accedit Benno Cardina-
lis (quem Ursbergensis perperam Brunonem vocat) Schismaticorum
patronus & antesignanus, à quo vita Gregorij VII Pontificis per men-
dacia & calumnias conscripta, ex eoq; ab hæreticis nostris ista convi-
tia Ursbergensi chronico inserta leguntur; tum quidquid istiusmodi
Schismaticorum fuit. Ita verò alij gladio, alij calamo per id tempus de-
pugnârunt, ut quemq; vel pro impio Rege, vel pro optimo Pontifice
studium inflammâret; vidisseque in hoc fœdo schismate hæresis no-
stræ præludia; tantumque deorat Lutherus aliquis, vel Calvinus, qui
ex concubinato Clericorum, Simonia præfulum, spolijs bonorum
Ecclesiasticorum, & vitijs Monachorum ac populi, tubam hæresis
inflaret, omniaque hæc libera esse doceret, quæ contra divina & hu-
mana jura tum agebantur.

Annus Christi 1077.

Gregorij VII Pont. 5.

Henrici IV Regis 22.

Popponis Ep. Pad. 2.

Et jam Rex xxv Januarij ex Burgundia, sæva hyeme, per Alpes in
Italiam pervenerat, ut intra constitutum anni tempus anathematis
vinculo solutus, Ecclesiæ & Pontifici reconciliaretur, nec jus Regni
amitteret. Protinus igitur ad Canusium, ubi cum Pontifex intra Ca-
stellum triplici muro cinctum morabatur, venit vulgari habitu, nu-
dis pedibus, supplex veniam petiturus. Atque ad portam Oppidi in-
tra primi muri septa, sub dio, perfrigidaque tempestate, jejunos ex-
spectavit ad vesperum, quod cum iterum, ac tertio fecisset, quarto
tandem die, Mathilde potentissima Italiæ scemina, Azzone Marchi-
one, atque Hugone Cluniacensi Abbate, à quo Colonia è fonte ba-
ptismatis susceptus erat, pro Rege deprecantibus, ad Pontificem est
admissus; & postquam jurejurando fidem dederat, se in Pontificis
potestate futurum, atque in Augustano concilio objecta crimina de-
leturum, absolutus est sub ea conditione, ut, nisi promissa fecisset, ju-
re Regni excideret. Non facile illustrior poenitentiae species in Rege,
quam advolutus ad pedes Pontificis fecit. Sed illa mox perfidiâ vio-
lata; nam ut primum à Pontifice discessit, in ipsa Italia à Guiberto
Ravennate Archiepiscopo, ceterisque Italicæ factionis Episcopis in
transversum actus, ad ingenium & priorem pertinaciam redijt, mul-
ta adversus Pontificem, multa adversus alios molitus. Quam in rem
Liemarum Bremensem, Bennonem Osnabrugensem, Epponem Ci-
ticensem

Baron. ad
hunc an-
num Christi
1076.

Henricus
in Italiam
profectus
poeniten-
tiam agit.
Lambert.
Bruno.
Bertholdus
Domnizo
in vita Ma-
thildis.
Sigonius.

Sed mox
ad ingeni-
um redit.

Henrico
deposito
in Regem
eligitur
Rudol-
phus Suc-
vorum
Dux.

ricensem, & duos Burchardos Episcopos Lausanensem & Basileensem, ceterosque factionis suae proceres in Oppenheim ad aulam revocavit. Quibus cognitis, & Pontifici etiam significatis, Moguntinus, Wirceburgensis, & Metensis Episcopi: Rudolfus Suevorum, Wel-
sus Bojariorum, & Bortholdus Carentinorum Duces, Idus Martij, Forchemij Comitibus indictis, Henrico imperium abrogant, & Rudolphum Suevorum Ducem, virum armis, pietate, & virtute praestantem, Regem creant, quem 7 Calendas Aprilis Sigefridus Moguntinus Archiepiscopus in congressu Episcoporum ac Principum Moguntinae Regem consecravit; ea lege, ne Sacerdotia venderet, nec coronam sibi hereditariam vendicaret. Rex novus haud multo post apud Augustam Paschate celebrato, & Principum conventu ad Ezzelingam habito, in Saxoniam digressus, convolantibusque ad signa ejus Saxonibus, cum exercitu Herbipolim petit, urbemque Henrico fidam unius mensis obsidione expugnat. Ibi dum in castris oppugnatione retardatur, mense Augusto lento gradu accedit Henricus Rex, resumpta Ulmae coronam, cum ingenti Bohemorum & Bojariorum multitudine. His Rudolphus Rex, motis castris, ad Nicrum flumen occurrit, hoste in altera ripa confidente, nec auso praelium ini-
re; ita tanquam per inducias discessit ab armis Henricus in Bojariam, Rudolphus in Saxoniam reduxit ad hiberna copias.

Benno
Episc. re-
cuperat
decimas
Ecclesiae
Osnabru-
geni olim
ablatas,
Ertou, &
chron.

Hoc anno Henricus Rex Bennoni Osnabrugensi Episcopo, quem cum Liemaro ex Saxonia Episcopis sibi conjunctissimum habuit, decimas à Corbeiensibus & Hervordiensibus olim ablatas, publico diplomate Ratisbonae consignato, reddi mandavit. Dignae antiquitatis tabulae, à Cleinsorgio relatae; sed quia vernacula lingua haec, uti ceteras, magno posteritatis damno exhibet: neque ipsum ex latina lingua exemplar pro prisca fide suppetit, rem paucis expediamus. Multis jam annis haec controversia agitata, ex quo ob Goswini tertij Episcopi conspirationem contra Ludovicum Pium Imperatorem pleraeque decimae ejus Ecclesiae Corbeienfi Abbati, & Herivordienfi Abbatissae intra nostram dioecesein attributae. Igitur ut consequentes Episcopi, ita Benno, cum gratia apud Regem multum valeret, eas repetijt, annoque superiori in synodo Wormatiensi 20 Episcoporum & 10 Abbatum jus suum exposuit, omniumque consensu Decimae Bennoni adjudicatae sunt. Quam in rem produxit Hadriani, Leonis, aliorumque Pontificum literas, Wilhoni primo Osnabrugensi Episcopo haud secus, quam ceteris per Saxoniam Episcopis, à Carolo M. omnes suae dioecesis decimas esse donatas; neque adversus haec Abbas Corbeienfis aliud proferre potuit, quam Meppiam Cellam sibi à Ludowico Pio, & Herivordenfi Abbatissae Bimidi Ecclesiam esse datam. Adhuc Benno protulit Ludovici Pij, Henrici I, trium Ottonum, aliorumque Imperatorum tabulas; quibus ab Episcopis &

& clero syn-
brugenfi d

At Re-
cùm jam C-
mis diffide-
alijs pro ip-
Germania
ta Bojaria a-
rere, aut fib-
Episcopos
Altmannu
profugit, in
mannus Ep-
plinam cle-
concione
Praepositus
mannum l
singulari b
ricis discer
haec vitia p
bus ac Regi
que tum n
plinam cle
Veru
bellaret, qu
oniam mo
scopis & P
gerent Sax
alij Molric
alij Strona
bus erat Sa
denburger
Merseburg
tificis: Al
jam ad Sax
Coorta pu
quod ad ar
praelio cafi

& clero synodi lectis approbatisque, Henricus Rex Ecclesiæ Osna-
brugenſi decimas ex integro tandem reddi imperavit.

Annus Christi 1078.

Gregorij VII Pont. 6.

Henrici IV Regis 23.

Popponis Ep. Pad. 3.

At Rex ab æmulo ſuo per id tempus arduis magis obvolutus; cum jam Germania duos Reges haberet, & ſciſſa inter ſe civilibus ar-
mis diſſideret, alijs Episcoporum ac Principum pro Rudolpho Rege,
alijs pro ipſo decertantibus. Eoque Henricus Rex, qui in ſuperiori
Germania partes ſuas firmabat, furore abripiebatur, ut Episcopos è to-
ta Bojaria ac Suevia exturbaret, eo quos aut Romano Pontifici adhæ-
rere, aut ſibi adverſari comperiebat, & in eorum locum ſuæ factionis
Episcopos & Schismaticos præſules obtuderet Eccleſijs. Quos inter
Altmannus Patavienſis Episcopus exul, ut referemus, Paderbornam
profugit, in quo etiam odio præcipitatus in fugam. Nam cum Alt-
mannus Episcopus, pro egregia in Romanum Pontificem, & disci-
plinam cleri formandam religione, Pontificis literas è pulpito pro
concione recitaſſet, quibus concubinæ interdicebantur, Engelbertus
Præpoſitus & ſcholæ magiſter, tanto furore debacchatus eſt in Al-
mannum Episcopum, concitando clerum & auditores, ut, ni Deus
ſingulari beneficio extraxiſſet periculo Episcopum, ex templo à Cle-
ricis diſcerptus periſſet; ita Henrici Regis patrocinio & exemplo,
hæc vitia paſſim libera erant, quæ ſub alijs religioſiſſimis Imperatori-
bus ac Regibus per Episcopos ſeveriſſimis poenis caſtigabantur. Nulli-
que tum magis inviſi erant, quàm boni ſyncerique Episcopi, qui disci-
plinam cleri, & impios Regis mores corrigendos ſuſceperant.

Verùm Rex, quo Rudolphum Regni æmulum, Saxonesque de-
bellaret, quàm potuit validum contraxit exercitum, quocum in Sax-
oniam movit. Nec ſegnius Rudolphus, conſpirantibus Saxoniarum Epi-
ſcopis & Principibus, in aciem prodijt. At quo minus Suevi ſe jun-
gerent Saxonibus, concurſum prælio 7 Idus Auguſti in loco, quem
alijs Molrichſtenheim in Franconia ad Strowam ſeu Stowim annem,
alijs Stronawiam in Haſſiæ finibus designant. Teſſera militaris Saxoni-
bus erat Sancti Petri; Eo alterum cornu Rudolphus, Wizelo Mag-
denburgenſis, Sigefridus Moguntinus Archiepiscopi, Wernerus
Merſeburgenſis, Adalbertus Wormatiensis Episcopi cum legato Pon-
tificis: Alterum Otto Gottingenſis exauctoratus Bayariæ Dux, qui
jam ad Saxonum partes redierat, & Eridericus Palatinus ducebant.
Coortâ pugnâ, Episcopi, in quos vis incumbibat, in fugam abjecti;
quòd ad aram magis edocti ſtare, quàm in acie. Magdenburgenſis in
prælio cæſus, Moguntinus, Wormatiensis, ac legatus Pontificis ægrè
ſe

Bruno.
Bertholdus.
Paulus
Bern.
Henricus
plures
Episco-
pos è ſe-
dibus ſuis
pellit.

2. A. 2

manus

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

Episcopi

se subduxere, quo minus in hostium potestatem venirent. Rudolphus tot legionibus nudatus acie excessit paulisper. Sed tanto acrius pugnatum in altero cornu, Ottone & Friderico fortissimis Ducibus, quibus profugi ex altera ala sese conjungere Saxones, certi conjurati, que per gloriosam mortem potius occumbere, quam turpi fuga servari. Protractum pertinacibus animis praelium, editaque immanis strages per Rudolphi legiones; quas cum sustinere non posset Henricus, ipse totum agmen secum in fugam abstraxit, nec prius fugiendi finem fecit, quam tredecim leucarum spatium emensus, Herbipoli intra moenia consisteret. Moguntinus Archiepiscopus ex hostium manibus magno Saxonum gaudio retractus: Fridericus Palatinus cum victore milite ad castra diripienda se vertit: Otto fugientes continuata caede insecutus. Subinde Henricus Rex collecto Ratisbonæ exercitu iteratam in Saxoniam expeditionem parat. Post ubi edoctus Saxones 60000 armatorum multitudine stare in campo, in Sueviam deflexit, in eaque per mensem Novembris miles omnia sacra profanaque depopulatus est.

S. Altmannus
Episc. Patav.
Paderbornæ
exulat.

Gobelinus
stat. 6. c. 55.
Crantzius
lib. 5. Me-
trop. c. 14.
Auctor vi-
ta Altmanni.

Inter hæc Altmannus Pataviensis ab Henrico & clero suo ejectus, exilij locum quaesivit Paderbornæ, ubi in clero enutritus erat, & scholarum moderatorem egerat; receptusque est benignè à Poppone Episcopo, & optimis in clero amicis suis. Tanto verò istuc sanctissimo Episcopo jucundior vita erat, quanto clerum Paderbornæ integriorem, quam Passavij inveniebat (stabat namque adhuc Paderbornæ intra claustrum vetus Cleri disciplina, qualem Meinwercus, Rotho, & Imadus formarent). Hi deinde duo Episcopi, Poppo & Altmannus, Ecclesiam Apostolorum Petri & Pauli, quam ab incendio Monasterij Abdinghoviani Imadi & Popponis liberalitas instaurarat, solemni ritu consecraverunt, uti hæc Gobelinus, Crantzius & alij retulerunt. Satis opinor Altmanni exulantis apud Paderbornenses hospitium, & consuetudo cum Poppone Episcopo ostendit, tam Poppo nem, quam Paderbornenses steterisse in communione cum Gregorio VII Pontifice, cujus legatum Altmannum tam libere humaniterque exceperunt: neque per has turbas se schismati Henrici Regis miscuisse; haud secus quam universæ passim Saxoniae Westfalique cum Episcopis suis Ecclesiae fecerunt, præter Liemarum Bremensem, & Bennonem Osnabrugensem Episcopos, quos ob id factum Saxones passi non sunt intra suas dioeceses consistere, eoque necesse habuere aulam & castra Regis exulum in modum sequi.

Annus Christi 1079.

Gregorij VII Pont. 7.
Henrici IV Regis 24.
Popponis Ep. Pad. 4.

Proximo

Proximo abhinc anno Henricus Rex debilitatus clade superioris anni quievit; neque Rudolphus Rex, pacis amantissimus, arma intulit. Uterque interim Rex legatos suos Romam misit, quisque causam Pontifici probaturus. Ab Henrico missi Benno Osnabrugensis, & Verdunensis Episcopus. Pontifex coacto concilio, etsi Saxonum legati multa adversus Henricum Regem quererentur, nihil tamen flattiere voluit, priusquam in comitijs Germaniæ coram legatis suis Henrici causa cognita, & facinora probata essent. Quod quam ægre tulerint Saxones, constat ex epistolis eorum ad Pontificem missis, & à Brunone relatis. Excessit hoc anno Hildolphus Coloniensis Archiepiscopus, factionis Henrici tenax, homo parum frugi, & non nisi ad herbas domesticas datus, eoque, ut Conradus Monachus scribit, Deo vindice substractus est vita; qualis plerorumque Schismaticorum Episcoporum infelix exitus fuit. Subrogatus Sigewinus Archiepiscopus, Præsul innocentis vitæ, una tantum labe notatus, quod ad Henrici partes se incautius abduci passus.

Bruno.
Berthold.

Defuncto
Hildulpho Archiepiscopo Coloniensi. Subrogatur Sigewinus.

Per hæc pacis intervalla Poppo Episcopus Basilicam S. Michaelis, rogatu Warini Corbeienfis Abbatis, quam ipse Abbas construxerat dotâratque, in monte haud procul ab Oppido Huxariensi sollemnibus Ecclesiæ caremoniis dedicavit. In qua celebritate Episcopus noster, præfente Ottone Duce & bellatore Saxonum, præclaram ad populum orationem habuit, in quam rem hæc antiquitatis tabulas proferre libuit.

Poppo consecrat Ecclesiam S. Michaelis. Conradus Monachus in vita Wolphel. Abbatis. Brezvel.

Warinus Abbas Corbeienfis, Monasterij SS. Martyrum Stephani atque Viti, petitioni filii sui Humberti Monachi pie assentiens, Basilicam in monte quodam è regione nostræ civitatis in laudem Dei et venerationem S. Michaelis Archangeli construxit, quam venerabilis Ecclesia Patherbrunnensis Episcopus Poppo dedicavit. Assignavit autem Abbas eidem Ecclesiæ pro sustentatione prædicti Humberti presbyteri, et Simonis conversi, cui Abbas pie conversationis habitum tradidit, aliorumque ibidem Deo servitutorum cum consensu et consilio congregationis et familie sibi creditæ, de sitva in qua Ecclesia sita est, ad XC jugera, et villulam Valabuson, et unum mansum in Averedessun, alterum in Aldenthorp, tertium in Werethon. Advocato Abbatis Ottone Duce assentiens, et traditionem hanc confirmante, ut et Episcopo Poppo in Dominica adventus sermonem ibi in conspectu totius cleri et populi habente, et prædicta Banno suo semel iterumque et tertio confirmante sub sigillo Episcopi et Abbatis 1079 ind. 2.

Annus Christi 1080.

Gregorij VII Pont. 8.
Henrici IV Reg. 25.
Popponis Ep. Pad. 5.

Gggg

Annus

Proximo

Bruno,
Berthold,
Ursberg,
Marianus
Scotus,
Henricus à
Rudol-
pho cæ-
sus.

Annus posthæc insequens supra millesimum octuagesimus Saxones nostros è pace in cruentum bellum revolvit. Quippe Henricus Rex, non exspectato bellandi tempore, sub exitum Januarij cum asperrima sæviret hyems, cum exercitu irruit in Saxoniam; constititque in acie apud Fladecheim (Bruno Flatecheim vocat) loco, ut alij, ad flumen Instrutum, quò & Rudolphus Rex cum Saxonibus movit, Ekkebertus Marchio cum legione sua neutri Regi accedens, ex propinquo exitum belli exspectaturas confedit. Instructas acies rivus medius angusto quidem, sed profundo alveo dirimebat. Rudolphus Saxones in declivi montis jugo collocarat, quo in supinos hostes arma primum opportunus verteret; primumque istic incursum Ottonem cum lectissimo milite excipere jubet. Id ubi Henricus inspecta hostium acie advertit; circumductis alis pugnae formam immutat, Saxonum exercitum à tergo aggressus. Difficile erat momento temporis obvertere phalanges; id tamen tanta celeritate præstitum, tantaq; pugnandi alacritate, ut Henrici acies ingenti cum strage in fugam averfa fuerit. Profugi deinde ad arcem Wartberg collecti à Rege; ubi dum corpora curant, à Saxonibus ex arce erumpentibus oppressi denuo caduntur. Ita Bruno & Bertholdus presbyter eorum temporum Scriptores; secus quam Urspergensis Schismaticus, qui Henrico victoriam adscribit, à quo Stadenfis in errorem abreptus; edita est hæc pugna vi Calend. Februarij.

A Pontifice regia dignitate exiit.

Interea Pontifex nonis Martij contestatus Petrum & Paulum Rudolpho Regnum confirmat, missa corona, cui inscriptum erat: *Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.*

Gregorio denuo Pontificatus abrogatur.

Henricum verò Regem regia dignitate exutum pronunciavit, omnesque subjectos juramento fidei absolvit. Quibus efferatus Henricus, ipsis Pentecostes feriis cogit novendecim Episcoporum conventiculum, in quo Gregorio vii per insaniam Pontificatus abrogatus, & Guibertus Ravennatium Antistes, nondum anathematis vinculo solutus, Pontifex Clementis III nomine renunciatus. Is ille Pseudopontifex, qui supra xx annos, & ipsum Gregorium, & Successores dirum in modum vexavit. Ita verò terribilissimum illud schisma inter Regnum & Sacerdotium recrudit. At Henricus Rex non contentus illo pravorum Episcoporum judicio, per quos Gregorium vii Pontificem exauctoratum volebat, aliam synodum Brixiae in Tirol, indicit, ad quam 7 Calend. Julij triginta ejusdem impiae factionis Schismatici Episcopi ex Germania, & Italia convenere; atque ut in Moguntino conventiculo fecerant, Gregorio vii denuo Pontificatum abrogarunt. Ad hanc pseudosynodum cum è Saxonia Episcopus etiam accessisset Benno Osnabrugensis Episcopus, perpetuus à latere Regis Comes, nec metu Regis auderet ceteris palam reclamare, sacro quodam horrore percussus, ut Norbertus in ejus vita scripsit, cum

Benno Episc. Osnabrug. resipiscit.

cum suffra-
dit, ne dan-
retur pron-
agitatus,
Pontifici

At
que adver-
re resperfa
Pontifici a
cepta pecu-
tanto mun-
Ducis filio
obtrufus.

nec ulla pa-
pi non mi-
tis suæ con-
ipso anno
secum xiv
quibuscur-
cum inger-
renunciato
callidas ar-

fem, qui ob-
cum robo-
in superiori-
prælij alea-
ret. Obje-
urbem pet-
deflexit, ca-

Octobris,
iussit. Iden-
rat, debilio-
gradu prog-
secundum
dem, cujus
curarent.

pugnandi
est confere-
sa est in fu-
jus pericul-
to Dux in-
tus deinde
pecudum

cum suffragia ceterorum expeterentur, retro altare latitans se abscon-
dit, ne damnationis sententiam adversus verum Pontificem coge-
retur pronunciare. Non destitit exinde Benno, conscientiae stimulis
agitatus, per saniora aliorum consilia inquirere modum, quo se
Pontifici reconciliaret.

At Henricus tanto Episcoporum ad partes suas accessu, eorum-
que adversus Romanum Pontificem sententiâ accensus, literas furo-
re resperfas dedit ad Pontificem. Ejecti Episcopi & Abbates, qui
Pontifici adhærebant, e sedibus; quorum alios ad gratiam, alios ac-
cepta pecunia reposuit; nec alios fere, quam vanos & indignos
tanto munere homines: interque hos Hermannus quidam Lupoldi
Ducis filius in locum Altmanni, Paderbornæ apud nos exulantis,
obtrusus. Foeda Ecclesiarum ubique per Germaniam perturbatio:
nec ulla pars Imperij integrior mansit quam Saxonia, cujus Episco-
pi non minus, quam Duces pro Pontifice, religione & libertate gen-
tis suæ conjurati, stabant. Adversus hanc igitur expugnandam hoc
ipso anno Henricus validum denuo exercitum collegit; traxitque
secum xiv Episcopos: horum Principes Colonienfis ac Trevirensis;
quibuscum in Saxoniam est regressus. Nec segnior Rudolphus Rex
cum ingenti Saxonum multitudine occurrit. Quo per exploratores
renunciato, cum Henricus Rex se numero imparem didicisset, ad
callidas artes versus, partem equitatus immisit in agrum Goslarien-
sem, qui obvia flammis absumeret, eoque distraheret Saxones; ipse
cum robore militiæ Erfurtum perrexit, incensaque post spolia urbe,
in superiorem Saxoniam movit: seu quod jam bis fusus à Saxonibus,
prælii aleam subterfugeret: seu quod istic Bohemorum auxilia spera-
ret. Objecit se ad Naumburgum Rudolphus, ratus cum Episcopis
urbem peti in spolum. Quo cognito Henricus ad Elstram amnem
deflexit, castris in ripa positus; ac postero die, decimo videlicet quinto
Octobris, explorata Saxonici equitatus raritate, manè aciem instrui
jussit. Idem facit Rudolphus, & cum peditatus, qui nondum accessse-
rat, debiliior esset, partem equitum peditem agere jubet; inde lento
gradu progressus est in hostem, Episcopis psalmum octuagesimum
secundum decantantibus. Inter hæc perventum ad Gronam palu-
dem, cujus interventu acies utraq; dirempta, dum Saxones corpora
curarent. Instauratis viribus Saxones ad caput paludis circumgressi,
pugnandi copiam offerunt, quò dum hostis occurrit, acre prælium
est confertum. Primoq; impetu ala, in qua Henricus pugnabat, aver-
sa est in fugam, Rege inter primos prælio excedente; sed tanto ma-
jus periculum urgebat in altera Saxonum ala; quam postquam Ot-
to Dux integre restauravit, fulminis instar in hostes est invecus. To-
tus deinde Henrici exercitus est obtritatus, ac pars e vestigio cæsi, pars
pecudum ritu in Elstræ flumen acti. Tum vero in castra diripienda

Rudolphi
post vi-
ctoriosam
pugnam
obitus.

Mors E-
gilberti
Episc.
Mindens-
is.

versi sunt victores, in quibus omnis sacra supellex, multa-
que prae-
terea vasa aurea xiv Episcoporum reperta, multa-
que in spoli-
um con-
gesta. Prospera haec obscuravit casus Rudolphi, qui è praelio exporta-
tus erat in castra, dextera manu amputatus. Is ubi victoriam didicit,
cessitque suis, tanquam alter Epaminondas: Nunc laetus, inquit, pa-
tiar & moriar. Triduum superfuit, ex quo sacris omnibus rite provi-
sus decessit. Corpus magno omnium luctu Merseburgi humatum.
Post illa xii Novembris excessit è vita Egilbertus xvii Minden-
sum Episcopus, qui jam per annos xxv Ecclesiam suam praeclara lau-
de administrarat; quemadmodum Auctor vitae D. Annonis eum
decus sui saeculi appellat, & Henricus de Hervordia virum Pontifi-
calis modestiae, gravitatis, & innocentiae celebrat. Corpus in Eccle-
sia D. Martini, quam à Sigeberto constructam ipse dotarat, huma-
tum est; subrogatusque haud multo post Reinwardus ab Ottone Ho-
stiensis Episcopo, legato Apostolico Gregorij Pontificis per Saxoniam,
clero populoque acclamante; sed tanto post acerbius tractatus
est ab Henrico Rege monarchiam Episcoporum per Germaniam
affectante.

Annus Christi 1081.

Gregorij VII Pont. 9.

Henrici IV Reg. 26.

Popponis Ep. Pad. 6.

Clade superioris anni, & Rudolphi Regis morte, in diversa actus
Henricus Rex, expeditionem Italicam apparare coepit; seu ut Ponti-
ficem sibi placaret, seu ut eundem è sede deiceret, reposito Guiber-
to falso Pontifice, quem ad omnia facinora obsequentem haberet.
Sed eam expeditionem improbârunt amici, qua Saxoniam victoria
insolentem relicturus esset. Quapropter misit legatos ad Saxonum
Principes congregatos, per quos petijt filium suum deligi Regem
Saxoniae, cumque ad gentis ingenium educarent; quod si facerent,
nunquam se Saxoniam intraturum. Hos legatos Otto Dux facile
cum hoc responso dimisit, Ex feroci, inquit, bove non nisi fero-
cem vitulum expectari posse, ideo non alio se filij, quam patris desi-
derio teneri. Quae consilia cum non procederent, misit Rex in Sax-
oniam, qui locum colloquij & tractandae pacis peterent. Id etsi Sax-
ones fraudulenter satis agi intelligerent, non tamen abnuerunt, con-
dixeruntque sylvam Capuanam ad Visurgim. Eò sub initium Febru-
arii ad constitutum diem ab Henrico missi convenere quinq; Episco-
pi, Colonienfis, Trevirensis, Bambergensis, Spirensis, & Trajectensis.
Totidem ex parte Saxonum aderant, interque hos tres Archiepisco-
pi, Moguntinus, Salisburgensis, & Magdeburgensis, duo praeterea
Episcopi Poppo noster Paderbornensis Episcopus, & Udo Hilde-
mensis,

Agitur de
pace in
conventu
Capuano
ad Visur-
gim.

Sigevvinnus
Colo.
Egilbert.
Trevir.

1177

8330

mensis, at
gati hi Re-
marunt li-
lam omni-
dère, diu
centè ex-
hunc, sed
abrupit C
ad posteri-
Epis-
ci, hanc op-
sermonis o-
ceterique p-
re, et caus-
rum exam-
tis) intere-
inde nitim-
amore non
mus, quan-
voluntate
ties sigillat-
la servitut-
ut à multar-
Hoc quod
similiter op-
quamvis p-
mum nost-
sum est, oc-
tremum.
legaliter au-
quos caper-
rum bona,
rent, sceles-
tis jam vi-
finibus im-
habere voi-
universos
ageret, et
mus. Qu-
Ergo nos
sanctissim-
lites humi-
vos quod e-
vidon

mensis, atque ingens Saxoniorum Procerum numerus; cumque legati hi Regis rem secreto prius inter Principes tractari peterent, reclamant libera voce Saxones, eaque quæ pertractanda haberent, palam omnibus audientibus exponere voluerunt. Postquam consedere, diu silentium fuit, neutris proloquentibus; quod Saxones intente expectarent, quænam à Rege postularentur: nec se congressum hunc, sed Regem petiisse cogitarent. Tandem longas silentij moras abrupte Gebhardus Salisbergensis Archiepiscopus gravi, & digna ad posteritatem oratione, quam hic ex Brunone referre libet.

Episcopi venerabiles, ceterique, quos videtis adesse, Principes Saxonicæ, hanc operam mihi dignati sunt imponere, quatenus animos omnium mei sermonis officio debeam vobis exponere. Unde vos omnes sacerdotes sancti, ceterique primates eximii, rogatos esse volo, ut me dignemini patienter audire, et causæ communi, quam sum jussus agere, animum tranquillum, quo verum examinare possitis, adhibere; quod non plus nostra, quam vestra (si vultis) interest, quæ sum dicturus, agnoscere. Vestro ipsorum testimonio fidenter inde nitimur, quod vos, quanquam à nostra societate discessistis, à veritatis amore non discedere confidimus: vestro (inquam) testimonio probare volumus, quantis injuriis, quantis contumeliis sumus affecti, dum toto animo, tota voluntate (sicut decebat) Regis eramus servitio subjecti. Vos ipsi scitis, quoties singillatim vel communiter vestrum petivimus auxilium, quo probenola servitute nostra, vel hoc ex intercessione vestra redderet nobis præmium, ut à multarum, quæ nos importabiles premebant, levaret fasce calamitatum. Hoc quod sæpe postulavimus, optime scitis: et quid postulando profecimus, similiter optime scitis. Inde vos non incusamus, quod vos pro nostra causa, quamvis parum nobis prodesset, sæpe laborasse cognovimus. Quale vero præmium nostræ devotioni dederit ultimum, quid opus est dicere: cum manifestum est, oculis omnium, quod hoc, quod habuit maximum, nobis rependit extremum. Sacerdotes namque non solum de nullo crimine convictos, sed nec legaliter accusatos, aut in vincula (sicut latrones) coniecit, aut à sedibus suis, quos capere non poterant, omnium rerum suarum nudos effugavit. Ecclesiarum bona, quibus Episcopi vel ipsi vivere, vel pauperes Dei sustentare deberent, scelerum suorum fautoribus dissipanda concessit. Terram nostram multis jam vicibus igne ferroque vastavit, cognatos sive milites nostros in nostris finibus innocentes occidit, cum nulla fuisset ei causa bellorum, nisi quod servos habere volebat filios hominum liberorum. Sæpe ipsum, sæpe vos singulos et universos suppliciter oravimus, ut gladio deposito causam nobiscum iudicis ageret, et nos vestrum per omnia iudicium secuturos animo libenti spopondimus. Quid his omnibus profecerimus, vos ipsos in testimonium vocamus. Ergo nos, qui nunc adsumus, cum omnibus, quos tenet Saxonica tellus, vobis à sanctissimi Christi sacerdotes, et vobis à nobilissimi Principes, et fortissimi milites humiliter supplicamus, ut memores omnipotentis Dei, vestrique officii, vos quod estis animarum pastores, non perditores vocati, vos verò, quod gladium

Conradus
Traject.
Rupert.
Bamb.
Herman.
Spiren.
Siegfridus
Mogunt.
Gebhard.
Salisb.
Hardevv.
Magdeb.
Poppo
Paderb.
Udo Hilde-
sim.
Salisbur-
genfis Ar-
chiep.
oratio ad
congrega-
tos Epi-
scopos &
Principes.

oratio I.
oratio II.
oratio III.
oratio IV.
oratio V.

dium ad defensionem, non ad internecionem accepistis innocentum; cogitetis, et nos vestros fratres in Christo, vestros cognatos in carne, ferro et flamma amplius persequi ne velitis. Quod haecenus molestiarum à vobis perpeffi sumus, vobis donantes peccatis nostris imputabimus, et correptionem divinae pietatis appellabimus: dum posthac injuriarum de vobis securi esse possimus. Gladium et ignem deponite, et (sicut decet homines Christianos cum Christianis) causam rationibus, non cedibus agite, et quod ante cruoris effusionem postulavimus, nunc saltem vel cruore nostro satiati praestate. Multas quidem nobis arumnas Dominus vester Henricus crudeliter intulit, multis calamitatibus nos ultra modum fatigavit, et tamen ecce parati sumus, cum nobis Regem, sicut olim fuit, accipere: ecce parati sumus ei fidelitatem et subjectionem jurare, et juratam, fideliter et libenter servare. Tantum vos hoc veris assertionibus astruite, ut nos, salvo nostro ordine, et laici possint facere hoc sine fidei sacrae detrimento; nec nos ab isto campo recedemus, donec omnia, quae dixi, compleverimus. Si verò nostras sententias dignati fueritis attendere, veris, et manifestis, et ex scripturarum testimonio firmis rationibus ostendemus, quod Dominum Henricum nec clerici nec laici Regem habere possumus cum animarum nostrarum salute. Nunc ergo vel vos nobis, quod iuste possit regnare, probabiliter ostendite, et nos sub ejus regnum socios fideles accipite; vel nobis, quod Rex ille esse non possit veraciter probare permittite, et nos contra rationem ut hostes persequi desinite. Quod si objicitis, sacramento, quod ei jurastis, vos esse constrictos, simili modo confirmabimus, nullo sacramento jure vos ad nostram persecutionem posse compelli. Haec igitur est summa nostrae petitionis, ut Dominum Henricum, vel vos jure posse regnare nobis probabiliter ostendatis, vel nos nobis cum non posse veraciter ostendere sinatis, et cum res alterutra fuerit demonstrata, nos igne ferroque persequi cessetis.

Legato-
rum Hen-
rici astutia
& tergiver-
satio.

Dicta Salisburgensis Archiepiscopi omnium Saxonum Episcoporum ac Principum consensu, magnoque plausu sunt excepta. Ad ea Henrici legati responderunt, non se ad decidendam hanc causam venisse, neque eam potestatem habere, quae ab Rege & cunctis Regni Principibus requirenda sit; eoque petere se inducias in mensem Junium, quo interea Principum Imperij convocatio fieri posset. At satis intelligebant Saxones, has inducias ex compositis ipsorum dolis quæri, tantumque hoc agi, ut quiescente Saxonia, Henricus per hac in Italia res suas firmaret; dejectoque è sede Apostolica Gregorio VII, Clementem adulterinum Pontificem subrogaret; Eo magis exacerbat Saxones, fidi Apostolicae sedis defensores. Hinc palam Otto Dux ad legatos Regis. Itane, inquit, nos stolidos reputatis, ut non intelligamus, quod vestrae calliditatis sit consilium? securitatem à nobis petitis, ut securi Apostolicam sedem turbetis, eumque, qui nostrum et totius Christianiorum bis est caput, pro libidine vestra tractetis. Et quoniam illa pax, velle corpori parcere et servire in caput? si pacem, ut medici sanitatem, sincere vultis in corpore, integram date, quae capiti et membris sit communis, aut nullam à nobis

nobis impet-
mur, et ingi-
Italia res v-
Henricum
nos per abs-
vestris sit
acclamant

His
gressus est
pum ex Sa-
agebat. P-
maniam d-
Leoninam
literis coh-
& Saxones
singulos ac-
js eligendu-
Inde junct-
Archiepisc-
mitum He-
Giselberti
sem, virum
stum, & bo-
per id temp-
Laurentij
numero ac-
Fridericu-
fudit. Sub-
tinendo.
timerentq-
Henrico p-
maticos op-
sunt. Et i-
in plano ca-
tum credid-
in Saxonia
Christi exc-
guntino A-
Principum
In ha-
lia bella p-
Ecclesiare
scriptum e-

nobis impetrabit. Pergite nunc, quod cepistis, iter tenete, nos brevi sequemur, et ingrati vobis hospites stabimus in finibus vestris: nec ab reditu ex Italia res vestras male custoditas reponetis; certe tribus jam praeliis victores Henricum fudimus, aderit ad alia praelia Deus. Quia scire vos volumus, nos per absentiam vestram Rectorem Regemque habituros, qui nos ab iniuriis vestris sit vindicaturus. Ita proloquentem Ottonem miles & vulgus acclamando excepit.

His nihil commotus Henricus, mense Martio iter in Italiam ingressus est; quem nullus præter Liemarum Bremensem Archiepiscopum ex Saxonibus comitatus, cujus potissimum consilij omnia Rex agebat. Paschate Veronæ celebrato, Italiam haud secus quam Germaniam divexat; expugnatique vicinis locis, Romam accedit, & Leoninam urbem, opere casto obsidet. Inter hæc Pontifex diversis literis cohortatus est Episcopos & Principes ad concordiam; quibus & Saxones animati, missis ad Germaniæ Principes literis, hortantur singulos ad alium Regem in locum Rudolphi communibus suffragijs eligendum. Mense Junio Franciam Orientalem ingressi vastant. Inde junctis Suevis, fidis semper bellorum suorum socijs, in conventu Archiepiscoporum, Episcoporum, Ducum, Marchionum, & Comitum Hermannum Lutzenburgicum Regem deligunt, quem alij Giselberti, alij Conradi Comitissæ filium volunt, Comitem Salmensem, virum, ut Marianus appellat, Lotharingum, sapientem, modestum, & bellica fortitudine insignem, cui opibus & armorum gloria per id tempus, Ursbergenis judicio, nemo par erat. Hunc pridie D. Laurentij regio titulo exornarunt. Is altero die cum exiguo suorum numero ad fines Bojaræ & Franciæ Orientalis, lætis Regni auspicijs, Fridericum Staufensem, quem Henricus Vicarium Regni reliquerat, fudit. Subinde Saxones domum regrediuntur, certi de Rege suo retinendo. At cum adversæ partis Principes electionem agrè ferrent, timerentque Hermannii probatam virtutem, qui Conrado fratre pro Henrico pugnante, ipse caput suum pro Orthodoxis adversus Schismaticos opposuerat, per Ottonem Ducem omnia turbare aggressi sunt. Et ille jam pollicitationibus illectus, vacillare cœperat; cum in plano campo equo excussus crus fregit; quo casu se à Deo monitum credidit, ne Saxonum causam defereret. Igitur Hermannus in Saxoniam invitatus incredibili omnium gaudio ante Natalem Christi excipitur Goslariæ, festoque D. Stephani die à Sigefrido Moguntino Archiepiscopo in corona Episcoporum ac Saxoniorum Principum Rex inungitur.

In hac rerum mutatione Benno Osnabrugensis Episcopus civilia bella pertæsus, statuit desertis Schismaticis se cum Pontifice & Ecclesiæ reconciliare, ac tandem ad quietem redire, modò Regis rescriptum de recuperatis decimis integrum maneret. Qua super re Pontifex

Henrici
protectio
in Italiam.
Bruno.
Berthold.
presbyt.
Sigebert.
Albert.
Stadenf.

Saxones
novum
Regem
eligunt
Hermannum
Lutzenburgicum.

Norbert.
Abbas
Iburg. in vi-
ta Benno.
Benno
Ep. Osnab.

brug, in
gratiam
cum Pon-
tifice re-
dit.

Tom. X. con-
cil. Paris. e-
dit. recent.
lib. 9. epist.
Gregor.

Pontifex certior factus monuit per literas Altmannum Passaviensem Episcopum, Paderbornæ exulantem, legatum suum, uti eum benigne cum ceteris recipiat. Quam in rem ipsas Pontificis literas recitamus.

Quia vicem nostram in Teutonicis partibus prudentia tuæ commisimus, discretionem tuam diligenter monemus, sicut jam aliis literis ad te destinatis (si pervenerint) fecimus, ut consilio fratris nostri Saltzburgensis Archiepiscopi, et aliorum confratrum nostrorum Episcoporum, eos, quos adherendo H. à proposito veritatis errasse cognoscitis, studiosè revocetis, et qui redire voluerint, fraterne suscipiatis, et maxime Osnaburgensem Episcopum, quem nobis velle fideliter adherere audivimus, benigne suscipiatis, et fraterno auxilio contra quamlibet injuriam inferendam ei occurrere, ubi opportunum fuerit, non hæsitetis; et litem, quam de decimatione Ecclesie sue habet cum Corbegenſe Abbate, vel iuste ante vos terminare, aut absque lesione sue Ecclesie certum tempus ipsius ante nos terminanda ex utraque parte statuere. Vale.

Ad hanc Pontificis commendationem per Altmannum obtentam, hoc anno Benno Episcopus in suam diocesim, à qua multos annos exulabat, reductus est, multa exinde præclara pro Ecclesie sue ornamento molitus. Auctor est Wittius, postquam Hermannus Rex intellexit, Bennonem Henricianæ factionis Episcopum rediisse ad Ecclesiam suam, haud multò post & ipsum Regem cum milite intrasse diocesim, ac Osnabrugum, cui Episcopum incluserat, obsedisse: quem Eggebertus Marchio Saxonie & Udo Hildesimensis Episcopus ab urbis oppugnatione avertèrè; quòd jam à Pontifice in gratiam receptus, Henrici partes ejurasse compertus esset.

Annus Christi 1082.

Gregorij VII Pont. 10.

Henrici IV Regis 27.

Popponis Ep. Pad. 7.

Henricus
Italiam
vastat.
Berthold,
presbyt.
Bibliotheca-
rium.

Hærebat per hæc Henricus Rex in alterum annum in Italia; regressusque per quadragesimam ad urbis obsidionem, tanto furore impietatis, ut cum vi expugnare non posset, submitteret sacrilegos auro conductos, qui Basilicam S. Petri incenderent, civesque à muris ad flammam restringendam avocarent; at Gregorius Pontifex, facto signo crucis, momento totum incendium restinxit. Igitur cum hæc non procederent, exercitum ob æstivos calores reduxit in Longobardiam, relicto in agro Romano Guiberto Antipapà, qui urbem infestaret. Quæ postquam in Germaniam sunt perlata ad Hermannum Regem, nihil sollicitius habuit, quàm laboranti Pontifici subvenire. Et jam collectis ex Saxonia & Imperio copijs, in Italiam intendebat iter; cum mors Ottonis, Ducis prudentissimi, renunciatur.

Ottonis
Ducis
mors.

Hunc

Hunc qui
veritus, ne
expedition
nibus sibi
nium Saxo
Northen
quòd in ut
haberet: v
dentissimu
mus, satis
cognome
tharij Imp
Bichiling,
præterea f
prima den
tentissimis
una Frider
berg, alia
quam ex h
Ad hunc m
procures in
pem, qui in
pho Otton
Saxonem f

Per h
palatium r
tatu exorn
bas omniu
cimarum p
Bennonem
decreto rep
postulation
omnia libe

In non
te clementia
tam præsent
wardus ex
rum duobus
firmaremus
rationabili
assentientes
eis, et confir
Corbeienſe

Hunc quia totius Saxoniae vicario munere praefectum constituerat, veritus, ne quid ejus excessu turbaretur in Saxonia, intermissa Italica expeditione, in Saxoniam properavit; quam & pacatam, & in omnibus sibi fidam reperit. Ottonis corpus Northemium magno omnium Saxonum luctu deportatum ad tumulum; quapropter & Northemenfis non minus, quam Gottingensis Dux appellatus est, quod in utroque loco amplas, & hereditarias bonorum possessiones haberet: vir, ut Bertholdus in ejus obitu ad hunc annum scribit, prudentissimus, decus & columen Saxoniae; quod & ea, quae retulimus, satis commonestrant: Filij Ottonis tres numerantur, Henricus cognomento Crassus, Landgravius ac pater Rikecae conjugis Lotharii Imperatoris, qui bello Frisico occubuit: alter Cuno Comes de Bichiling, tertius Sigefridus, Comes Bomeneburgensis. Quatuor praeterea filias habuit Otto recensitas ab Alberto Stadenfi, quarum prima denupta est Thiemoni Marchioni Withinensi. Tres aliae potentissimis in Westfalia Comitibus datae in matrimonium: harum una Friderico Comiti Arnsbergensi, alia Ottoni Comiti de Cappenberg, alia Hermannno de Cavele Comiti Ravensbergensi, ultima, quam ex his quintam designare visus Stadenfis, a famulo abducta. Ad hunc modum Otto Dux per connubia filiarum sibi Westfalorum proceres in societatem belli conjunxit. Clarissimi hujus Ducis stirpem, qui inquirunt, alij ex Henrico Ottonis M. fratre, alij ex Ludolpho Ottonis M. filio ac Suevorum Duce trahunt: omnes origine Saxonem statuunt, ex Ottonum Imperatorum familia.

Cranczins
lib. 7. Sax.
c. 15.

Meibomig.

Per hunc in Saxoniam reditum Hermannus Rex Goslariam ad palatium regium divertit, magno Episcoporum & procerum comitatu exornatus. Quo in congressu Marquardus Corbeiensium Abbas omnium sui Cœnobij, & Herivordensium privilegiorum, & decimarum possessionem à novo Rege confirmari petijt, ut adversus Bennonem Osnabrugensem Episcopum decimas ex Henrici Regis decreto repetentem se prae muniret. Et Rex Hermannus secundum

postulationem Abbatis tam Corbeiensibus, quam Herivordiensibus Ab Her-
omnia liberaliter rata habuit, quam in rem ipsum diploma reddimus. manno
Rege pri-
vilegia
Corbei-
ensis
confir-
mantur.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Herimannus divina favente clementia Rex. Noverint omnes sanctae Dei Ecclesiae, atque fideles regni, tam praesentes quam futuri, quod venerabilis Abbas Corbeiensis, Marquardus exoravit clementiam nostram, ut cyrographa praedecessorum nostrorum duobus Cœnobiis sibi commissis olim collata, nostra quoque auctoritate firmaremus, nostraeque illis confirmationis cartulam adjungeremus. Cuius rationabili et iusta petitioni coram Episcopis, ceterisque Principibus nostris assentientes, sicut in Apostolicis et Imperialibus assignatis scriptis concessum eis, et confirmatum est, decrevimus atque jubemus, ut utrumque Cœnobiū Corbeienſe videlicet Monachorum, atque Herivordenſe Sanctimonialium,

Hhhh

cum

cum omnibus ad ea pertinentibus, sub Apostolica, et Imperiali tuitione nostra plenissima libertatis jure fruatur. Volumus enim ipso donante, quo favente regni gubernacula suscepimus, omnium Ecclesiarum jura infra regna nostra firmiter stabilire, concessionibus antecessorum nostrorum singulis Ecclesiis suas confirmare, omnibusque Deo famulantibus maxime Monachis ad divinum cultum debita solatia clementer impendere. Habent igitur præfata Monasteria eandem, quam hactenus, et deinceps libertatem, ut nullus Successorum nostrorum ipsa, vel res eorum aut in beneficia dare, aut alio injuste vertere præsumat; sed liceat prælatis res suas intus vel foris cum consilio fratrum suorumve, regulariter et canonice disponere, et sine cujuslibet contrarietate, vel contradictione liberaliter possidere. Decimas, vel Decimales Ecclesias, immo universas possessiones suas in quibuslibet Episcopis, præcipue in Bremensi, Osnabrugensi, et Paderbornensi, ubi plurimas habent. Et res aut Decimas ita integerrime teneant atque possideant, sicut ab antecessoribus nostris, Regibus videlicet et Imperatoribus, hactenus habuerunt atque possederunt. Aliter enim Dei servitio persistere non poterunt, cum præbenda eorum ex majori parte de decimis constituta sit; Episcopis vero, quibus servitia et mansionatica debent tempore circuitus sui, secundum scripta sua singulis annis persolvant. Proinde utrique congregationi regularis electionis potestatem concedimus, et qui ordinati fuerint, si forte, quod absit, in aliquo deliquerint, non præter canonicam et regularem deponantur examinationem. Et ut hæc auctoritas concessionis atque confirmationis nostræ firmior habeatur, et per futura tempora a cunctis fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, nostrisque præsentibus et futuris melius credatur, diligentiusque observetur, manu propria subter eam firmavimus, et sigilli nostri impressione assignari iussimus.

Signum Domni Herimanni Regis invictissimi.

PM
RN

Brün Cancellarius vice Sigefridi Archicancellarii recognovi. Data 3 Non. Augusti Anno Domini Incarnationis MLXXII. Domni Herimanni Regis I. Indictione V. Actum coram multis Principibus in palatio regio Goslaræ in Dei nomine feliciter Amen.

Annus Christi 1083.

Gregorij VII Pont. II.

Henrici IV Regis 28.

Popponis Ep. Pad. 8.

Henricus ur-
bem Leoninam
capit, &
Gregorium Pont.
pellit.

Bertholdus
Marianus.

Annus inter hæc elapsus MLXXXIII, quo per absentiam Henrici Regis in Italia, Hermannus Rex magno Principum Catholicorum populique studio ac quiete imperabat; sed tanto funestius Henricus Rex tumultuabatur in Italia. Nam ut Bertholdus presbyter memorat præsens temporum inspector, Rex contracto ex hibernis exercitu, sub initium veris, majori quam unquam conatu Leoninam urbem ante Pentecosten aggressus per civium socordiam cepit; quo belli impetu Basilica SS. Petri & Pauli direpta, & magna pars destructa.

Paulo

Paulo ante
rat, habebat
tiora, hære
Guibertum
viditque B
tri, vivo a
Et cum be
scoporum
episcopi, a
num refera
nicos Episc
ni imperiu
tholicis Ep
rum Sacer
in Teuton
bula in Mo
tes, nobile
Laicos mu
gibus & In
mania à C
huc interri
Collegia, &
modo Lie
Bavarus, ex
Schismatic
erat, interq
que Saxoni
quicquam
niret Rex,
quæ haud
scopi, ejus
donavit, p
Regis tabu
fides erga
extollatur.

In non
cundi divin
divæ memo
Deo placita
fros, fide
obrem Lier
minis nostri
ut pro sua
enim gens S

Paulò ante Pontifex cum Cardinali in Adrianam molem se recepe-
 rat, habebatque in potestate Tiberinos montes, & loca urbis muni-
 tiora, hærebatque Pontifici fida nobilitas. Tum verò Henricus Rex
 Guibertum Pseudopontificem in Romana sede per vim collocavit,
 viditque Roma, quod nunquam viderat, monstrum in Cathedra Pe-
 tri, vivo adhuc, & undecim annis regnante Gregorio vii Pontifice.
 Et cum bestiam illam, ut Blondus vocat, nullus orthodoxorum Epi-
 scoporum initiare veller, evocati Mutinensis & * Aretinus Pseudo-
 episcopi, à quibus consecratus est; quamvis alij id adsequentem an-
 num referant, addantque Bononiensem, & Cremonensem schisma-
 ticos Episcopos. Unde & Rex sibi sacrosanctum illud orbis christia-
 ni imperium sumpsit in exturbandis per Italiam & Germaniam Ca-
 tholicis Episcopis, quotquot Gregorio vero Pontifici, & Catholico-
 rum Sacerdoti hære deprehensi sunt. Hinc ut Bartholdus scribit,
 in Teutonicorum Regno Episcopi, clerici, & nobiles certatim lati-
 bula in Monachorum cellis quævivere; visique Marchiones, Comi-
 tes, nobiles magno numero Monachi vitam amplexi, vilissima inter
 Laicos munia obire. Interim Roma nihil sub barbaris, nihil sub Re-
 gibus & Imperatoribus conturbatius viderat; neque foedius Ger-
 mania à Christiano Rege; sed in hac procella temporum Saxonia ad-
 huc interrita, & in fide Pontificis immota stabat, suosque Episcopos,
 Collegia, & Cœnobita armorum dominatu tuebatur. Unus tantum-
 modo Liemarum Bremensis & Hamburgensis Archiepiscopus, gente
 Bavarum, ex Saxonis Episcopis Henrico adhuc à latere hærebat inter
 Schismaticos Episcopos; is quia invisus Regem in Italiam comitatus
 erat, interque horum pravorum consiliorum artifices habebatur, ne-
 que Saxones illum passi consistere apud se, nec ex bonis Episcopatus
 quicquam subministrari permiserunt. Hujus ergo tenuitati ut subve-
 niret Rex, Eltenensem illi Abbatiam Sanctimonialium Virginum,
 quæ haud procul Embrica ad Rhenum ex hereditate Meinwerci Epi-
 scopi, ejusque sororis & consanguineorum opulenta erat, Liemaro
 donavit, perpetuo jure possidendam. Quam in rem extant Henrici
 Regis tabulæ hoc anno Romæ consignatæ; Et cum in ijs Saxonum
 fides erga Romanum Pontificem, quam impius Rex perfidiam vocat,
 extollatur, jubet hic adscribere.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus Henrici filius Imperatoris se-
 cundi divina favente clementia Rex. Exemplum justitiæ et honestatis à patribus nostris
 divina memoria Augustis accipientes, tum ex proprio sensu per nos ipsos, quæ sint justa ac
 Deo placita intelligentes, regiam nostram Majestatem decere perspeximus, ut fideles no-
 stros, fidem ac justitiam ad nos servantes, dignis retributionibus muneremur. Quam-
 obrem Liemarum sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ venerabilem Archiepiscopum no-
 minis nostri præcipuum amatorem, atque optimè de nobis merentem, dignum duximus,
 ut pro sua in nos fide egregia ac perpetua devotione magno munere donaremus. Cum
 enim gens Saxonum ob superbiam temeraria à nobis rebellionem recederet, et bellum ad-

Hhhh 2

versum

versum nos toto de --- eo amplius sumeret, ille fidem semel nolis juratam pure et quam sanctè conservans, suos ac sua, certe divitias magnas reliquit, separatus ab illis, atq; ad nos veniens, lateri nostro fidus, et irremotus comes toto illo tempore adfuit: nisi forte nostræ iussiones ac publicæ actiones aliquo ablegassent, aut propriæ ipsius utilitates et rationes ad horam hoc exposulassent, ut abesset, non illum tenuitas rei familiaris, non laborum fatigationes, non vitæ discrimina aliqua dimovere. Eodem bello Saxonico duabus pugnis gravissimis maximo periculo nobis adfuit, sed et apud sedem Apostolicam, contra Hildebrandum perturbatorem orbis --- magnis difficultatibus et anxietatibus legatione nostra functus est tribus vicibus ad expugnandam urbem Romam et capiendam nobiscum venerat. Hinc ob fidem in nos tantam et voluntatem quam optimam, spontanea confideratione benefacere volentes, Abbatiam Altene in honore sancti Viti martyris constructam juxta Rhenum fluvium in pago Hamaland, Gerardi Comitatu sitam, sanctæ Hammaburgensi Ecclesiæ in venerationem Salvatoris, atque ejus genitricis perpetua virginis Mariæ, nec non etiam supradicti S. Viti, pretiosissimi martyris consecrata perpetuo jure possidendam tradidimus, eidemque Liemaro præfatæ Ecclesiæ provisorio et pastori dignissimo, ac suis deinde successoribus in omne ævum perfruendam concessimus, quo tali libertatis nostræ exemplo facilius ceteros ad similem devotionem, et nostrum servitium attraheremus. Nos tamen à multis retro diebus Hammaburgensem Ecclesiam præ omnibus fere diligentes, temporibus Adalberti ejusdem sedis venerabilis Archiepiscopi, viri eruditissimi atque egregie fidelis curtem illi nostram Liesmundi dictam, complura alia prædia comitatus, et donaria multa atque ornamenta contulimus, quo ipsius Domini nostri Salvatoris petitionem, qua in re summa salus et vita est, atque ejusdem genitricis intemeratæ virginis opitulationem habere possemus. Dedimus autem eo more, quo Reges et Imperatores solent, cum omnibus appendiciis, ministerialibus, mancipiis utriusque sexus, nundinis, theloneis, monetis, mercatis, areis, ædificiis, terris cultis et incultis, pratis, pascuis, viis et in viis, exitibus et rebus, forestis, venationibus, aquis aquarum decursibus, molis, molendinis, piscationibus, quesitis et inquirendis, Ecclesiæ, Capellis, decimis, et cum omni jure, quod ad hæc tempora habuit, et utilitate, quæ in futurum inde juste provenire poterit. Et ut hæc nostræ traditionis auctoritas omni tempore rata, et stabilis et inconvulsa permaneat, hanc cartam facti nostri significatricem ac testem super ea re conscribi et sigilli nostri impressione signari iussimus. Data X Calend. Julii, Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXIII Indiæ. VI. Anno autem ordinationis Domini Heinrici IV Regis XXIX regni XXVII actum Romæ post urbem captam feliciter Amen.

Annus Christi 1084.

Gregorij VII Pont. 12.

Henrici IV Reg. 29. Imp. 1.

Popponis Ep. Pad. 9. & ult.

Bertholdus
presbyr.
Sigonius.
Baronius.
Dodechi-
nus.

Hærebat adhuc in quartum eumque sequentem annum Henricus Rex in Italia, nec quietus, dum sanctissimum Pontificem ex urbe & throno depelleret. Opportuna ad id fuit ingens vis pecuniæ, quam à Constantinopolitano Imperatore acceperat Henricus Rex, ad comprimendum Viscardum Apuliæ Ducem; hanc Rex perfidè avertit ad corrupendos civium Romanorum animos. Igitur postquam ab

his

his Rex inv
sacrum pal
tur; à quo
cum Con
coronatio
discessit R
Haud mul
Pontifice
censa urbe
ubi in qui
tum fere c
Germania

Nam
onia, Cl
Episcopis
maniam C
cum Rege
via, quàm
Rex, post
sibi objec
deflexit. U
pi. Hunc
erat de alio
cum, cong
gavit Wec
ob alia me
rium Pon
qui idcirco
cussus erat
scopis & F

Hoc
tanum sec
nonum an
elogium in
profectus
Quare Sa
partes ten
stolicae sec
exceptit, ni
cijs coluit
clero disci
manæ sed
licet ad hu

his Rex invitatus, urbe integra potitur, eamq; ii Calendas Aprilis ante
sacrum palmarum diem cum suo Guiberto Pseudopontifice ingredi-
tur; à quo Henricus festo Paschatis Imperatorem se inungi iussit, &
cum Coniuge sua Bertha in Vaticano de more coronari. Tam vana
coronatio, quàm profanus Pontifex. Quibus rebus peractis, Roma
discessit Rex, relicto in ea Pseudopontifice cum præsidio militari.
Haud multò post Robertus Viscardus Nortmannus, Apuliæ Dux, à
Pontifice imploratus urbem armatus ingreditur, & Pontificem in-
censa urbe educit in Cassinum Cœnobium, atque inde Salernum,
ubi in quiete sanctissimam vitam egit; ob quæ Rex simul, quod to-
tum fere exercitum lues absumperat, fugienti similis mense julio in
Germaniam properat longè gravioribus defectionibus concussam.

Nam Hermannus Rex maiorem anni partem versatus in Sax-
onia, Christi Natalem & Pascha in ea celebravit; convocatisque
Episcopis & Principibus primùm Saxones, deinde ceteros per Ger-
maniam Catholicos Principes sibi fœdere illigavit adversus Henri-
cum Regem ex Italia redeuntem. Stabatque non minus armata Sue-
via, quàm Saxonia, gens arcto hæcenus vinculo sociata. Et Henricus
Rex, postquam Germaniam ingressus, reperit Suevorum exercitum
sibi objectum ad Lycum fluvium, nec ausus congregi, Ratisbonam
deflexit. Unde Moguntiam petijt ob excessum Sigefridi Archiepisco-
pi. Hunc quia ex Orthodoxis sibi adversantem habuerat, sollicitus
erat de alio suæ factionis Archiepiscopo reponendo; in ejusque lo-
cum, congregata Schismaticorum Episcoporum multitudine, subro-
gavit Wecilonem Clericum Halberstadiensis Episcopi fugitivum, non
ob alia merita, quàm quòd sibi in omni pertinacia adversus Grego-
rium Pontificem, & sedem Apostolicam fidum adiutorem habuisset,
qui idcirco jam dudum ob hæc facinora à Pontifice anathemate per-
cussus erat; ita reliqua pars anni ab utroque Rege in attrahendis Epi-
scopis & Principibus bellicque provisu occupata.

Hoc anno Poppo Paderbornensis Episcopus noster Metropoli-
tanum secutus, felici morte excessit è numero mortalium, gesto in
nonum annum præclara cum laude Episcopatus munere. Cujus hoc
elogium inter cetera, quòd licet ab Henrico Rege ad Episcopatum
provectus fuerit, nunquam tamen ejus consilia factaque probavit.
Quare Saxonico fœdere junctus constanter semper Orthodoxorum
partes tenuit; Divumque Altmannum Pataviensem Episcopum Apo-
stolicæ sedis legatum diu apud se Paderbornæ exulem magna caritate
excepit, nihilque veritus Henrici Regis odia & minas, multis benefi-
cijs coluit; à quo sanctissimo hospite quid aliud, quàm veterem in
clero disciplinam à Meinwerco, Rothone & Imado traditam, ac Ro-
manæ sedis observantiam discere poterat? Gobelinus & Crantzius
licet ad hunc annum retulerint Popponis obitum, falluntur tamen,
dum

Henricus
à Pseudo-
pontifice
Impera-
tor coro-
tur.

Mortuo
Sigefrido
Archiep.
Mogunt.
substituit
Wecilo-
nem.

Obitus
Popponis
Ep. Pa-
derborn.
Gobelinus
atque, c. 55.
Crantzius
lib. 5. Me-
trop. c. 23.

dum vir tantum annos præfuisse dicunt, qui novem in Episcopatu explevit, uti chronologia à nobis servata commonstrat. Mortis dies in necrologio Abdinghoviano notatur iv Calend. Decembris. Cetera de hoc Episcopo memoranda incuria Scriptorum, aut temporum injuria subduxit, à quibus nec sepulchri locum accepimus. Feliciter interea cum Poppone Episcopo actum, quem Deus ex turbulentissimis, quæ per Saxoniam inciderunt, temporibus ad quietiorem in coelis vitam transtulit.

Et Friderici Episcopi Monasteriensis.

Tertius, quem ex Catholicorum Episcoporum numero mors sustulit, est Fridericus Monasteriensis Episcopus. Nam proximo anno ex concilio Moguntino Erponem illi subrogatum commonstrabimus; quanquam an hoc anno, an sub initium proximi anni, aut ante etiam obierit, fasti Monasteriensium non satis docent. Fuit autem Fridericus ex illustri Marchionum Werthinensium familia, patre Theoderico II, ac matre Mathilde Marchionis Misnensis filia ortus. Censurusque est inter sanctissimos Saxoniae Episcopos Annoni per omnem ejus vitam conjunctissimus, multaque præclare gessit pro religione in sua Ecclesia. Cujus pietatis ac liberalitatis monumentum est celebre illud Mauritianum Collegium Canoniorum extra muros urbis Monasteriensis ab ipso conditum & dotatum, in quo & sepulchrum ejus ad ingressum chori magnificè à Martino Schenckingio Decano erectum conspicitur; & cum ab eo anno 1576 sarcophagus aperiretur, repertus est integra ossium junctura in Episcopi habitu. Ad caput procumbentis appositus erat calix cum patina, cui Episcopus pontificali ornatu insculptus erat; inventus & annulus aureus smaragdis distinctus, signa desponsæ Ecclesiæ suæ, quam bonis non minus hereditarijs, quàm virtutibus exornavit, ut hæc in fastis eorum multis commendantur; quippe totum patrimonium suum, quod habebat amplissimum in Ecclesiam suam locupletandam convertit. Friderico in Monasteriensi cathedra subrogatus Erpo è Collegio Canoniorum Goslariensium (quod per id tempus seminarium erat Episcoporum) sed studio ac favore Henrici Regis, eoque Schismatici labe notatus. Erat is ex sorore Friderici nepos, ex illustri quoque Saxonum familia ac post Canonicus Rhemensis, in eoque Collegio Scholarum moderator.

Exordium ordinis Carthusiani à D. Bruno instituti

Ceterum inter has Germaniæ turbas D. Bruno Teutonicus, civis Coloniensis filius, hoc anno abdicatis rerum humanarum curis in vastam eremum secessit, & sanctissimum Carthusianorum ordinem instituit, qui ex in brevi se per Franciam, Germaniam, & totam Europam diffudit; id licet Baronius biennio post factum velit, Sigebertus tamen, atque ejus familiæ scriptores ad hunc annum certius referunt, diemque assignant natalem Joannis Baptistæ, quocum Eremitarum Patriarcha ac patrono Deus hanc admirabilis vitæ familiam nasci in Ecclesia voluit.

ANNA.